

A photograph of a male forklift operator in a warehouse. He is wearing an orange hard hat and a high-visibility yellow safety vest over a dark blue long-sleeved shirt. He is looking towards the camera with a slight smile. The background shows industrial shelving units filled with cardboard boxes.

○ 2018

AMF Årsredovisning och
Hållbarhetsredovisning

AMF i korthet

AMF är pensionsbolaget med enkla och trygga tjänstepensionslösningar. Vi ägs av LO och Svenskt Näringsliv och drivs enligt ömsesidiga principer. Det innebär att den vinst som vi skapar oavkortat går tillbaka till våra kunder.

Vårt fokus är kollektivavtalade tjänstepensioner. AMF är valbart inom alla stora kollektivavtalsområden och erbjuder sparande i traditionell försäkring och fondförsäkring. Majoriteten av våra fyra miljoner kunder är arbetare med kollektivavtal inom det privata näringslivet (Avtalspension SAF-LO). Vår kärnaffär är traditionell försäkring för denna kundgrupp.

Vår vision är att vara bäst i Sverige på pensionen från jobbet. Våra kunder ska få den bästa pensionsprodukten, med god avkastning till en låg avgift. Ambitionen är att alla kunder ska få bästa möjliga erbjudande oavsett om de har gjort ett aktivt val eller inte för sin tjänstepension. Vi har ett särskilt ansvar att se till att de kunder som inte har gjort ett aktivt val får en trygg och bra tjänstepension.

AMF förvaltar cirka 600 miljarder kronor för kundernas räkning. Förvaltningen görs i egen regi och pensionskapitalet investeras i aktier, obligationer, fastigheter och alternativa investeringar som exempelvis infrastruktur. AMF är en av de största ägarna på Stockholmsbörsen och av kommersiella fastigheter i Sverige. Koncernen har drygt 380 anställda och verksamheten bedrivs från Stockholm.

AMF 113 88 Stockholm Besöksadress: Klara Södra Kyrkogata 18
Telefon: 08-696 31 00 Kundtjänst: 0771-696 320
www.amf.se info@amf.se

Dotterbolag

AMF Fonder AB är ett helägt dotterbolag till AMF, med uppdrag att tillhandahålla fonder till AMFs erbjudande inom fondförsäkring. AMF Fonder erbjuder 13 egenförvaltade fonder med låga avgifter som är valbara inom fondförsäkring, premiepensionssystemet och tillgängliga för direkt fondsparande. Den 31 december 2018 uppgick det förvaltade kapitalet till 121,8 (125,8) miljarder kronor.

AMF Fastigheter AB är ett helägt dotterbolag till AMF. AMF Fastigheter utvecklar och förvaltar AMF-koncernens helägda fastigheter med syfte att skapa avkastning till AMFs pensionsparare. Fastigheterna utgörs av kontors- och handelsfastigheter i Stockholm och Sundbyberg. Den 31 december 2018 uppgick det helägda fastighetsbeståndet till 68,1 (63,3) miljarder kronor.

Innehållsförteckning

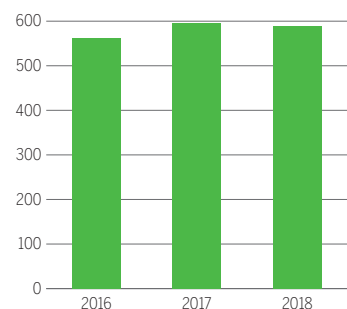
Året i korthet	3
Vd har ordet	4
Det här är våra kunder	6
Vår omvärld och marknad	7
Bäst i Sverige på pensionen från jobbet	8
Våra utgångspunkter när vi investerar	9
Vårt erbjudande	10
Hållbarhetsredovisning	12
Ansvarsfulla investeringar inklusive rapportering av finansiella risker från klimatpåverkan	13
Mångfald	17
Affärsetik	19
Pension på kundens villkor	20
AMFs interna hållbarhetsarbete	22
Styrning av hållbarhetsarbetet inkl Mätmetoder	25
GRI-index	28
Målöversikt	30
Förvaltningsberättelse	31
Hållbarhetsrapport	37
AMFs styrning	38
Risker och riskhantering	42
Femårsöversikt	49
Totalavkastning	51
Finansiella rapporter	52
Förslag till vinstdisposition	110
Revisionsberättelse	111
Revisors rapport över hållbarhetsredovisning	115
Ordlista	116

Den formella årsredovisningen omfattar sidorna 32–110.

Året i korthet

Årets totalavkastning uppgick till 1,3 procent, där framförallt våra investeringar i fastigheter, men även alternativa investeringar, motverkade den periodvis negativa utvecklingen på finansmarknaderna. Vår finansiella stabilitet är fortsatt god även efter en extra tilldelning av garantier till våra pensionärer.

Förvaltade tillgångar, miljarder kronor

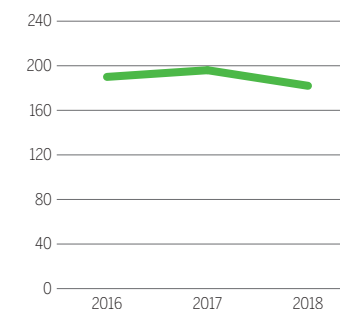
AMFs förvaltade kapital (inklusive AMF Fonder) utvecklades i linje med föregående år och uppgick till 590 (596) miljarder kronor. Kapitalet placeras i aktier, obligationer, fastigheter och alternativa investeringar som infrastruktur.

Totalavkastning, procent

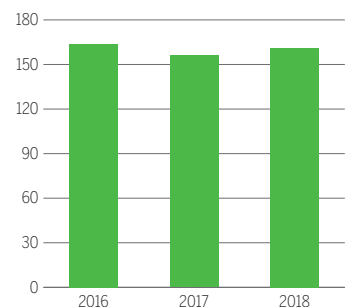
Trots hög volatilitet på de finansiella marknaderna uppgick avkastningen inom traditionell försäkring till 1,3 (7,9) procent. Framförallt fastigheter, men även alternativa investeringar, bidrog positivt. För den senaste tioårsperioden har den genomsnittliga avkastningen varit 7,6 procent per år.

Solvensgrad, procent

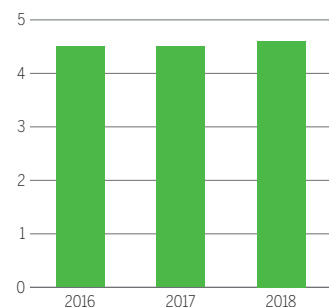
Den finansiella stabiliteten var fortsatt god. AMFs solvensgrad, det vill säga tillgångarna i förhållande till de garanterade åtaganden, uppgick till 182 (196) procent. Under året gjordes en extra tilldelning av garantier på 11,2 miljarder kronor till kunder under utbetalning, vilket förklarar nedgången i solvensgraden

Kostnad per kund, kronor

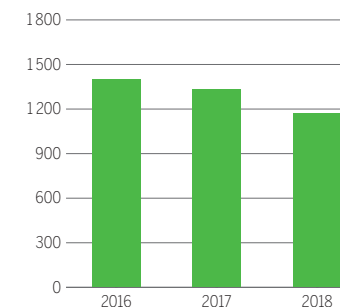
AMFs kostnader per kund ökade något på grund av högre IT-investeringar och uppgick till 161 (156) kronor. AMFs förvaltningskostnadsprocent (driftskostnader i förhållande till förvaltad kapital) för traditionell försäkring, uppgick till 0,12 (0,11) procent, vilket är bland de lägsta i branschen.

Nöjda kunder

Vårt Nöjd Kund Index (NKI) ligger sedan några år tillbaka runt 4,5 (där 5 är högst betyg). Under året införde vi en maximal årsavgift på 300 kronor för våra kunder med traditionell försäkring inom Avtalspension SAF-LO, för ökat kundvärde.

Koldioxidavtryck från noterade aktier, tusental ton CO₂e

Koldioxidavtrycket från våra investeringar i noterade aktier minskade med 16 procent, främst på grund av avyttring av utländska bolag med höga koldioxidutsläpp. Även koldioxidintensiteten (bolagens utsläpp i relation till omsättningen) minskade.

Bäste kund,

På AMF är vi stolta över förtroendet att förvalta din och våra övriga fyra miljoner sparares kollektivavtalade tjänstepensioner. Det är en allt viktigare del av den samlade pensionen som vi ansvarar för, och vi gör varje dag vårt yttersta för att vara bäst i Sverige på pensionen från jobbet.

Vi arbetar för att du ska få bästa möjliga avkastning på ditt sparande, och för att så lite pengar som möjligt ska gå till avgifter. Självklart ska du som kund också kunna lita på att vi agerar ansvarsfullt. Som ömsesidigt drivet bolag går all vår vinst till att stärka din pension. Våra ägare LO och Svenskt Näringsliv har gett oss i uppdrag att se till att även den som väljer att inte vara så aktiv ska få bästa möjliga villkor och erbjudande.

Den största delen av våra kunder är privatanställda yrkesarbetare som omfattas av Avtalspension SAF-LO, där vår traditionella försäkring är förval. Men vi jobbar också för att kunna erbjuda såväl traditionell- som fondförsäkring även för dig som jobbar inom kommun och landsting, är privatanställd tjänsteman eller statligt anställd. Att byta yrke eller bransch ska inte behöva betyda att man samtidigt måste byta pensionsbolag.

” Under 2018 genomförde vi en bred och omfattande avgifts-sänkning för de runt 400 000 kunder som valt att spara i en fondförsäkring hos oss.

Under året fick vi förnyat förtroende att tillhandahålla traditionell försäkring inom tjänstemannaavtalet ITP. Vi gläds över att vi fortsatt finns som valbart alternativ inom samtliga stora kollektivavtalsområden, även om vår fondförsäkring under de närmaste åren tyvärr inte kommer att vara tillgänglig för nya sparare inom ITP. Vi kommer att jobba hårt för att kunna välkomna nya fondförsäkringskunder efter nästa upphandling.

Större trygghet genom en bredare portfölj

På AMF har vi under lång tid arbetat för att stärka vår förmåga att möta ett allt mer utmanande marknadsläge med låga räntor. Det är som vi nu lägger till handlingarna – präglad av turbulens och kraftiga svängningar på världens börser, handelskrig och politisk osäkerhet – blev ett kvitto på att det har varit en sund strategi.

Vi kan lika lite som andra stora kapitalförvaltare värja oss helt mot kraftiga börsfall, eller följdverkningarna av långvarigt mycket låga räntor. Men vi har tack vare vår starka finansiella ställning – med en solvensgrad på 182 procent vid slutet av året – och vårt långsiktiga investeringsperspektiv, bra möjligheter att dämpa de negativa effekterna. Det gör vi bland annat genom att löpande se över vår allokering, och genom att bredda vår portfölj

och investera i tillgångar som fastigheter, infrastruktur och onoterade bolag.

Årets totalavkastning uppgick till 1,3 procent, där våra fastigheter och alternativa tillgångar kunde motverka den periodvis negativa utvecklingen på finansmarknaderna under senhösten 2018. Att vi landar på ett positivt resultat för året medför att drygt nio av tio av våra pensionärer får höjd pension under 2019.

Vd har ordet, *forts*

Bland de nya investeringar som genomfördes under året märks vårt köp av en tredjedel av aktierna i Stena Renewable, ett av Sveriges största bolag inom landbaserad vindkraft. Per årsskiftet uppgick våra investeringar i alternativa tillgångar till 6 procent av vår portfölj.

Stärkta garantier och omfattande avgiftssänkning

Under året stärkte vi tryggheten för en halv miljon av våra pensionärer genom att avsätta 11,2 miljarder kronor till stärkta garantier. Beslutet var ett led i vår ambition att säkerställa en god balans mellan trygghet och möjlighet till avkastning.

Låga avgifter är en viktig nyckel till ett framgångsrikt långsiktigt sparande. Vi har sedan tidigare halverat avgiften för den genomsnittliga kunden inom Avtalspension SAF-LO med traditionell försäkring, samtidigt som vi införde ett tak på den årliga avgiften på max 300 kronor.

Under 2018 genomförde vi en bred och omfattande avgiftssänkning för de runt 400 000 kunder som valt att spara i en fondförsäkring hos oss. Erbjudandet till AMFs fondförsäkringskunder stärktes även genom inrättandet av en ny fond inriktad på företagsobligationer.

Ett hållbarhetsarbete med spararens bästa i fokus

AMFs ambition är att hållbarhet ska genomsyra hela vår verksamhet, snarare än något som väljs till eller finns inom vissa avgränsade produkter. Vi är nämligen övertygade om att bolag som är framgångsrika inom hållbarhet har bättre förmåga att skapa långsiktigt bra avkastning, och vill att de fördelarna ska komma alla sparare till godo.

Vi har en övergripande ambition om att alla våra investeringar ska vara i linje med Parisavtalet, som syftar till att begränsa den

globala uppvärmningen. Som ett led i det arbetet har vi under året infört en policy för fossil energi, som bland annat utesluter bolag där mer än 10 procent av omsättningen kommer från förbränning av kol. I hela investeringsportföljen arbetar vi dessutom med att aktivt välja in bolag som har ett bra hållbarhetsarbete och som har lägre koldioxidavtryck än andra i samma bransch. Under året minskade vårt koldioxidavtryck från noterade aktier med 16 procent som ett resultat av det arbetet. Vi fortsatte även vårt arbete med att lyfta fram betydelsen av mer jämställda bolagsstyrelser och ledningsgrupper, och arbetade vidare med ambitionen att hållbarhet ska vara ett integrerat inslag i samtliga investeringsprocesser.

En central utgångspunkt för vårt hållbarhetsarbete är viktiga internationella överenskommelser som vi undertecknat eller ställt oss bakom. Bland dessa märks bland annat FNs Global Compact, OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FNs principer för ansvarsfulla investeringar, Agenda 2030 samt redovisning av klimatrisker enligt Task Force on Climate-related Financial Disclosures.

Förutsättningar för Europas bästa tjänstepensioner

Pensionsbranschen är inne i en period med stor aktivitet inom reglerings- och lagstiftningsområdet. Det handlar bland annat om nya regler för distributionen av försäkringar, om den nya dataskyddsförordningen och om en ny lagstiftning för tjänstepensionsbolag som presenterades sommaren 2018.

Under hösten 2018 har vi arbetat aktivt tillsammans med andra pensionsbolag och arbetsmarknadens parter för att det nya regelverket för tjänstepensionsbolag ska bli så bra som möjligt för pensionspararna. Vi har påtalat behovet av att säkerställa att den nya lagstiftningen möjliggör för parterna att fortsätta ta

ansvar för tjänstepensionerna och inte leder till sämre och mer otrygga tjänstepensioner genom överdriven detaljreglering. Vår strävan är att det slutgiltiga lagförslaget ska skapa förutsättningar för Europas bästa tjänstepensioner.

Fortsatt digitalisering förenklar och förbättrar

Allt fler väljer att kommunicera med oss via våra digitala kanaler, vilket bidrar till en såväl smidigare som mer effektiv och snabb kommunikation. Under 2018 valde allt fler att få sin post från oss via den digitala brevlådan Kivra. Vi har även påbörjat ett arbete för att bättre kunna skraddarsy vårt digitala möte med dig som kund, för att se till att just du får så bra och välanpassad pensionsvägledning, till exempel vid större livshändelser som när du blir förälder eller gifter dig.

Jag ser fram emot att tillsammans med AMFs kompetenta och engagerade medarbetare fortsätta arbetet med att tackla såväl utmaningar som möjligheter under det kommande året. Vi kommer att jobba stenhårt för att du som kund fortsatt ska känna dig trygg och nöjd med din tjänstepension, oavsett var de ekonomiska vindarna kommer att blåsa.

Stockholm i mars 2019

Johan Sidenmark
vd AMF

Kundfaser

Totalt sparar

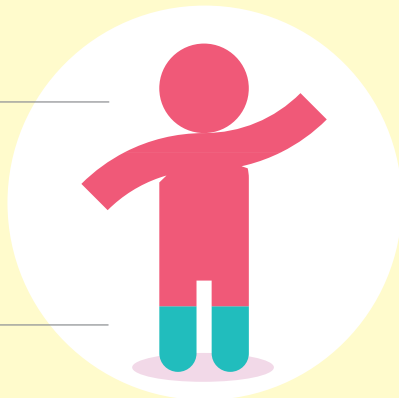
80 %

av våra kunder till pensionen.

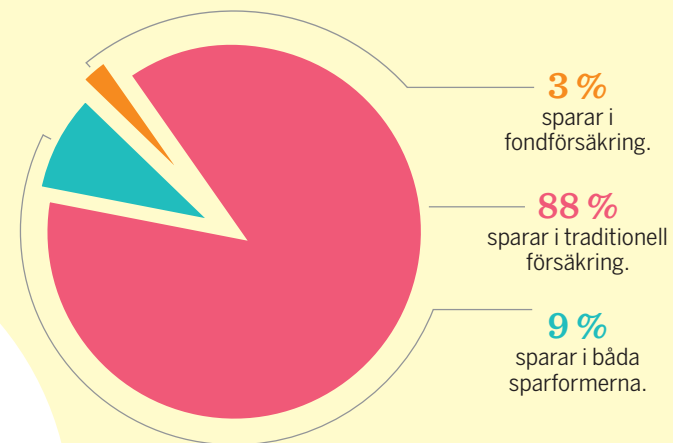
Runt en tredjedel har ett pågående sparande.

20 %

är pensionärer och får utbetalning från oss varje månad.

Så sparar våra kunder

Det här är våra kunder!

AMF har cirka 4 miljoner kunder. Merparten av dessa tillhör kollektivavtalsområdet SAF-LO.

Cirka 20 procent är pensionärer och får en utbetalning av oss varje månad. I genomsnitt får våra pensionärer inom SAF-LO cirka 1 500 kronor per månad från oss i utbetalad tjänstepension.

Vad jobbar våra kunder med?

3 500 000

av våra kunder är privatanställda arbetare (SAF-LO).

350 000

är privatanställda tjänstemän (ITP).

400 000

arbetar inom kommun och landsting (KAP-KL).

80 000

är statligt anställda (PA 16).

Hälften av de som har tjänstepension anser att de aktivt valt pensionsbolag.

66 % påbörjar sin pensionsutbetalning vid 65 års ålder.

85 % av alla som kontakter AMF är över 60 år.

Nära hälften tycker att det är viktigt med en tydlig hållbarhetsinriktning.

Var fjärde pensionär hade velat arbeta längre.

Nära hälften av våra kunder har livsvarig utbetalning.

Vår omvärld och marknad

Våra möjligheter att leverera en bra och trygg pension till våra kunder påverkas ständigt av olika förändringar i omvärlden. Omvärldsförändringar kan innebära både möjligheter och utmaningar för oss, såväl i den egna verksamheten som när vi placerar pensionskapitalet. I vår investeringsverksamhet bevakar vi exempelvis de globala megatrenderna kring urbanisering, digitalisering och klimatförändringar för att bättre förstå vilka bolag som har störst potential att ge bäst långsiktig avkastning.

Några exempel på trender som påverkar oss:

Digitalisering

- Digitaliseringen förändrar pensionsbranschen och kan leda till ökad kundrörlighet.
- Ökad risk för cyberattacker och dataintrång.

Demografi

- En växande och åldrande befolkning i Sverige sätter press på det sociala trygghetssystemet och innebär ökat antal kunder som är pensionärer.

Världsekonomisk utveckling

- Fortsatt lågräntemiljö ger lägre förväntad avkastning och kan påverka pensionsnivåerna negativt framöver.
- Ökad oro och volatilitet på världens börser och signaler på en vikande konjunktur framöver.
- Internationell och nationell politik blir mer svår att förutsäga, med ökade inslag av populism, protektionism och polarisering.

Pensionsbranschen i Sverige

- Ökad osäkerhet kring framtida pensionsnivåer och större spridning vad olika individer får ut.
- Sjunkande förtroende för pensionssystemet kan leda till ny pensionsreform.
- Kollektivavtalens täckningsgrad fortsätter vara hög, men den fackliga anslutningsgraden bedöms sjunka.
- Framväxt av en ny typ av arbetsmarknad där det är vanligare med korta, tidsbegränsade kontrakt vilket påverkar avsättningar till pensionen.
- Ökad konkurrens och prispress på pensionsmarknaden.

Regelverk

- Många nya regelverk och krympande tid för anpassning.

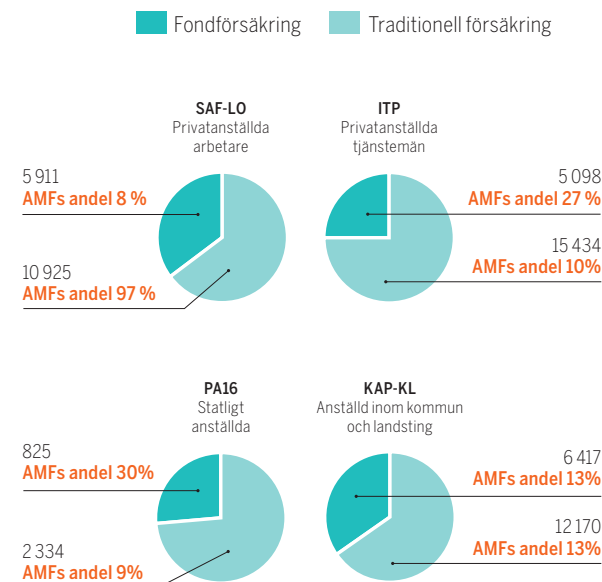
Hållbarhet

- Förväntningarna på hållbara investeringar ökar.

Marknadsstorlek och AMFs andel på de fyra stora kollektivavtalsområdena

Vi är huvudsakligen verksamma på marknaden för kollektivavtalad tjänstepension och är valbara inom de fyra största kollektivavtalsområdena. Som förvalsbolag för privatanställda arbetare är vår marknadsandel naturligt väldigt hög.

Avser 2017, värden i miljoner kronor.
Källa: Valcentralerna inom respektive kollektivavtalsområde.

Bäst i Sverige på pensionen från jobbet

AMFs uppdrag är att skapa värde för dem som omfattas av Avtalspension SAF-LO. Det gör vi genom att erbjuda traditionellt pensionssparande med god avkastning till en låg kostnad. Vi ska alltid sätta kundernas intressen främst. Vår verksamhet ska särskilt ta hänsyn till den stora grupp kunder som inte gör aktiva val men som vill ha och behöver en trygg pension. Vår vision är att vara bäst i Sverige på pensionen från jobbet.

Det självklara förvalet

Grunden i vår strategi är att fokusera på traditionell försäkring för kunder med Avtalspension SAF-LO. Vi ska i möjligaste mån anpassa övrig verksamhet till den affären för att minska komplexiteten och därmed våra kostnader. Som förvalsbolag har vi en stor kundbas, vilket leder till stordriftsfördelar och därmed möjlighet till låga kostnader. Vi ska även nyttja den traditionella försäkringens långa löptider genom att fortsätta investera i onoterade tillgångar. På så sätt ökar vi möjligheterna för att leverera en god avkastning i framtiden.

Vårt strategiska mål är att AMF ska vara det självklara förvalsbolaget. För att nå detta behöver vi leverera hög avkastning till våra kunder, ha den lägsta avgiften, vara ett ansvarstagande bolag och ha engagerade och kompetenta medarbetare.

VÅRA FRAMGÅNGSFAKTORER

Hög avkastning

Vi ska ha bättre avkastning än merparten av konkurrenterna över en femårsperiod, utan att riskera den goda solvensgraden.

Lägst avgift

Vi ska ha den lägsta avgiften för traditionell försäkring inom Avtalspension SAF-LO, för ett livslångt sparande. Låga avgifter förutsätter låga kostnader.

Ansvarstagande bolag

Vi ska vara ett ansvarstagande bolag utifrån de förväntningar som bland andra kunderna, ägarna och upphandlande parter har på oss.

Kompetens och engagemang

Vi är beroende av kompetenta och engagerade medarbetare som tar ansvar för att vårt mål och uppdrag uppnås på bästa sätt.

Vår värdegrund utgörs av våra kärnvärden:

**Enkel, trygg
och mänsklig**

Våra utgångspunkter när vi investerar

Majoriteten av våra fyra miljoner kunder har en traditionell försäkring, med ett sammanlagt förvaltad kapital på nära 470 miljarder kronor. Vi placerar kapitalet i aktier, räntebärande papper, fastigheter och alternativa investeringar som exempelvis infrastruktur. Utifrån vår tro på marknadens utveckling ser vi kontinuerligt över fördelningen mellan de olika tillgångsslagen. Vi bedriver en aktiv, långsiktig och ansvarstagande förvaltning för att skapa den bästa möjliga avkastningen för våra kunder.

Aktiv

Vi är övertygade om att aktiv förvaltning ger en bättre avkastning på sikt. Att ha en aktiv förvaltning innebär bland annat att vi gör en självständig bedömning av bolag vi investerar i, och att vi kan ha en annan uppfattning än andra investerare. Vi kan också avstå från att satsa på bolag som vi bedömer vara övervärderade eller extra riskfyllda.

Långsiktig

Långsiktig förvaltning innebär för oss att ta vara på de investeringsmöjligheter som skapar värde över tid. Det kan till exempel innebära att i ett tidigt skede satsa på en investering som vi tror på och att våga hålla kvar investeringen över en längre tid, för att skapa värde till våra kunder.

Ansvarstagande

Hållbarhet är en integrerad och naturlig del av investeringsprocessen. Vi tror att bolag med väl genomtänkta affärsmodeller och där ledningen arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor, både har högre lönsamhet över tid och utsätts för lägre risk än andra bolag.

Alternativa 6%

Fastigheter 18%

Aktier 39%

En stor del av vår aktieportfölj placeras i svenska bolag, där vi ofta är stora ägare. I den utländska aktieportföljen placeras vi i bolag som finns i länder med väl utvecklade finansiella marknader och stabila politiska förhållanden. Normalt sett är vår ägarandel i de utländska bolagen lägre än i de svenska.

Fastigheter

Våra fastighetsinvesteringar utgörs till stor del av fastigheter i centrala Stockholm som förvaltas av vårt helägda dotterbolag AMF Fastigheter. Fastighetsbeståndet består av fastigheter med handel- och kontorsverksamhet. I portföljen ingår även en 50 procentig andel i Rikshem (bostads- och samhällsfastigheter) samt andelar i andra nordiska fastighetsbolag med huvudsakligen kommersiella fastigheter.

Räntebärande

Våra räntebärande tillgångar består av företags- och bostadsobligationer samt statsobligationer. Vi investerar i bolag och stater med låg kreditrisk.

Alternativa

Alternativa tillgångar utgörs av infrastrukturinvesteringar eller andra tillgångar som normalt sett har låg korrelation med aktie- och räntemarknaden. Hit räknas exempelvis våra andelar på 35 procent i Stena Renewable (svensk landbaserad vindkraft) respektive 49 procent i vindkraftsparken Ormonde (havsbaserad vindkraft i Storbritannien).

Vårt erbjudande

Vi erbjuder både traditionell försäkring och fondförsäkring inom ramen för kollektivavtalad tjänstepension samt fonder för sparande inom premiepensionen (PPM). Som förvalsbolag har vi ett särskilt stort ansvar för att vårt erbjudande är utformat på ett långsiktigt hållbart sätt som ger en trygg och förutsägbar pension. Vi arbetar hela tiden för att säkerställa att våra produkter inom både traditionell försäkring och fondförsäkring svarar upp mot uppdraget från ägarna: **Möjlighet till bra och trygg pension, till en låg kostnad.**

AMFs traditionella försäkring

Traditionell försäkring är ett tryggt pensionssparande med garanti, där vi förvaltar pensionskapitalet för våra kunders räkning. En viss del av pensionsutbetalningarna är garanterade och resterande andel beror på hur väl vi lyckas i förvaltningen. Som regel betalas en traditionell försäkring ut livsvarigt, om inte kunden väljer att ta ut pensionen på kortare tid. Vi förvaltar nära 470 miljarder kronor inom ramen för traditionell försäkring, för nära fyra miljoner kunders räkning.

Placering av pensionskapitalet

Våra förvaltare sköter placeringen av pensionskapitalet och placerar det i aktier, obligationer, fastigheter och alternativa tillgångar som exempelvis infrastruktur. Förvaltarna kan förändra fördelningen mellan olika tillgångsslag utifrån deras förväntningar på marknadens utveckling. Ett exempel är att vi under de senaste åren ökat andelen investeringar i fastigheter och alternativa tillgångar, exempelvis vindkraftsprojekt. Dessa investeringar bedöms ge en stabil avkastning över tid och är inte lika korrelerade med utvecklingen på aktiemarknaden, vilket är positivt i tider av lägre avkastning på börsen.

Avkastningen som genereras i vår kapitalförvaltning fördelas ut till alla kunders pensionsförsäkringar utifrån den så kallade kontributionsprincipen. Det är en princip som ska säkerställa att överskott fördelas på ett balanserat sätt mellan olika grupper av

försäkringar. Varje försäkring ska bära sin egen risk och kostnad, samtidigt som försäkringen ska få avkastning i förhållande till denna risk.

Låga avgifter

Låga avgifter har stor betydelse för en bra pension då sparandet sker under en lång tid. Avgifterna för traditionell försäkring skiljer sig något för olika kollektivavtalsområden. Avgiften för en traditionell försäkring hos oss ligger på 0,15 procent av pensionskapitalet, plus 40 kronor i fast avgift, med ett tak på 300 kronor som maximal årlig avgift, oavsett antal försäkringar eller storlek på pensionskapital (Avtalspension SAF-LO). Under året införde vi även en takavgift inom det senaste erbjudandet för ITP-kunder, som uppgår till 600 kronor. Vår ambition är att införa en takavgift för övriga kollektivavtalsområden inom de kommande åren.

Stabila pensionsutbetalningar

Förutom hög avkastning och låga avgifter är stabila och förutsägbara utbetalningar viktigt för våra kunder. Ju högre garanterad del av pensionskapitalet, desto stabilare blir pensionsutbetalningarna från år till år. Under året förstärkte vi garantierna för kunder som har en pågående utbetalning från vår traditionella försäkring med sammanlagt 11,2 miljarder kronor. Totalt fick cirka 500 000 pensionärer en ökad garanterad del av sitt pensionskapital.

AMFs Fondförsäkring

I en fondförsäkring förvaltas pensionskapitalet i fonder som kunden väljer själv. Vi erbjuder även en så kallad entrélösning för de kunder som inte vill välja enskilda fonder själv. Den kallas AMFs Generationsportfölj och består av en blandning av aktie- och räntefonder, där fördelningen anpassas utifrån kundens ålder. De flesta av våra fondförsäkringskunder har valt att placera kapitalet i entrélösningen.

I en fondförsäkring finns ingen garanti, men möjlighet till större risktagande jämfört med den traditionella försäkringen och därmed också möjlighet till högre avkastning. Precis som vår traditionella försäkring betalas fondförsäkring ut livet ut, om kunden inte väljer något annat. Vår fondförsäkring omfattar nära 54 miljarder kronor investerade av nära 400 000 kunder.

I vår fondförsäkring ligger fokus på låga avgifter och att vår entrélösning ska vara utformad för att passa långsiktigt sparande. Vi erbjuder främst fonder från vårt dotterbolag AMF Fonder (13 stycken), samt ett mindre antal externt förvaltade fonder inriktade på marknader som inte täcks av AMF Fonders utbud.

Under året fortsatte vi vårt fokus på låga avgifter, och sänkte avgiften för tio fonder med upp till 0,1 procentenheter inom ramen för vår fondförsäkring, oavsett kollektivavtal.

2018 upphandlades bolag för förvaltning av tjänstepension inom ITP (privatanställda tjänstemän). Vi blev fortsatt utvalda av parterna som ett av fyra valbara bolag inom traditionell försäkring, men tyvärr inte inom fondförsäkring. Befintliga kunder inom fondförsäkring ITP hade dock möjligheten att aktivt välja att stanna kvar hos AMF, vilket nära hälften av kunderna gjorde.

AMF Fonder

AMF Fonders uppdrag är att erbjuda fonder med konkurrenskraftig avkastning och låga avgifter. Fondförvaltarna fattar aktiva

investeringsbeslut i fonderna och målet är att över tid att ge en avkastning som överstiger genomsnittet för respektive fonds marknad. Under året slog 5 av 13 fonder sitt jämförelseindex och den genomsnittliga ratingen hos Morningstar var 3,7 (3,5). Hållbarhetsnivån i fonderna ska vara hög och målsättningen är att i genomsnitt ha fyra av fem möjliga hållbarhetsglober (Morningstar) i fondutbudet, något som uppfylldes under året.

För fritt fondsparande har alla AMFs aktie- och blandfonder en avgift på 0,40 procent och samtliga räntefonder en avgift på 0,10 procent. Detta efter att avgifterna på AMF Aktiefond Småbolag sänkts under året från 0,60 procent till 0,40 procent och AMF Räntefond Mix från 0,30 procent till 0,10 procent.

AMF Fonder startade under hösten en ny fond:

AMF Företagsobligationsfond. Fonden investerar i huvudsak i värdepapper från företag med hög kreditvärdighet med en genomsnittlig bindningstid upp till ett år. Som korträntefond har den något högre risk och kompletterar AMFs övriga fonder väl.

Övrigt fondutbud

Vi erbjuder sex fonder som förvaltas av andra fondbolag än AMF Fonder, som ett komplement för marknader vi själva inte fokuserar på. När vi väljer ut vilka fonder vi vill erbjuda våra kunder lägger vi främst fokus på låga avgifter. Vi ställer även krav på att fondbolaget är medlem i UN PRI, FNs riktlinjer för ansvarsfulla investeringar. För aktivt förvaldade fonder ställer vi dessutom krav på att fonden har någon form av exkludering av bolag som inte lever upp till en viss hållbarhetsnivå samt minst två Hållbarhetsglober från Morningstar.

Fond	Morningstar (max 5)	Morningstar Hållbarhetsbetyg (max 5)	Förvaltningsavgift ¹⁾
AMF Aktiefond Asien Stilla Havet	4	5	0,30%
AMF Aktiefond Europa	4	4	0,30%
AMF Aktiefond Global	4	4	0,30%
AMF Aktiefond Mix	2	5	0,20%
AMF Aktiefond Nordamerika	3	5	0,30%
AMF Aktiefond Småbolag	3	3	0,30%
AMF Aktiefond Sverige	4	4	0,20%
AMF Aktiefond Världen	3	5	0,35%
AMF Balansfond	5	5	0,35%
AMF Företagsobligationsfond	– ²⁾	4	0,10%
Räntefond Kort	– ²⁾	– ³⁾	0,10%
Räntefond Lång	5	– ³⁾	0,10%
Räntefond Mix	– ²⁾	– ³⁾	0,10%
Summa	3,7	4,4	
Janus Henderson Latin America	4	4	0,56%
Pictet – China Index	4	3	0,25%
Pictet – Emerging Markets Index	4	3	0,20%
Pictet – India Index	3	5	0,25%
Pictet – Russia Index	3	2	0,25%
Vanguard Japan Index	3	4	0,18%
Summa	3,5	3,5	

¹⁾ Avser Fondförsäkring SAF-LO ²⁾ Saknar Morningstar-rating ³⁾ Saknar Hållbarhetsbetyg.

Premiepensionssparande

AMF erbjuder via AMF Fonder sparande till premiepensionen, PPM. Drygt 500 000 kunder sparar inom ramen för PPM i någon av AMFs fonder, till ett sammanlagt värde av cirka 56 miljarder kronor. Under året tog Pensionsmyndigheten, som administrerar PPM, fram nya avtal för fondbörvaltare, för att öka tryggheten för spararna. Detta efter att det tidigare förekommit oegentligheter på fondtorget. Alla fondbörvaltare inom PPM fick ansöka på nytt om samarbetsavtal. AMF Fonder lämnade in ansökan om nya fondavtal för de befintliga tolv fonderna i början av december 2018. AMFs kunder kommer därmed även fortsättningsvis kunna fortsätta spara i våra fonder inom ramen för PPM.

Hållbarhetsredovisning

AMF förvaltar tjänstepensioner för över fyra miljoner kunder och är en del av det svenska trygghetssystemet. Vi har en viktig funktion för att säkra nuvarande och framtida pensionärs trygghet och välfärd. På följande sidor kan du läsa mer om vårt hållbarhetsarbete, som omfattar vårt arbete med att investera våra sparares pensionskapital ansvarsfullt, arbeta för ökad mångfald och jämställdhet, att hålla en hög nivå i affärsetiska frågor och sträva efter att tjänstepension ska upplevas enklare för spararna.

Vårt hållbarhetsarbete fokuserar på de områden som våra olika intressenter tycker är viktigast.

- Våra kunder förväntar sig en bra, enkel och trygg pension, samt en hög nivå av ansvarstagande. Nära hälften tycker det är viktigt eller mycket viktigt med hållbarhetsaspekter i investeringarna.
- Våra ägare (LO och Svenskt Näringsliv) och andra kollektivavtalsparter förväntar sig höga och trygga pensioner, låga avgifter och en hög nivå av ansvarstagande.
- Politiska beslutsfattare förväntar sig transparens och regelefterlevnad samt att AMF agerar ansvarsfullt som ägare och investerare.
- Våra medarbetare förväntar sig bra arbetsvillkor, personliga utvecklingsmöjligheter och en kultur som tar tillvara på olika erfarenheter och kompetenser.

Hållbarhetsområde	Målsättning	Utfall 2018	Bidrar till FNs hållbarhetsmål
AFFÄRSETIK	Vi är trygga med att vi själva, våra leverantörer och samarbetspartners lever upp till våra förväntningar inom affärsetik	✓ Alla arbetsgrupper har haft genomgång av våra förväntningar på affärsetik.	Ekonomisk tillväxt och anständiga arbetsvillkor
		✓ Alla våra leverantörer har skrivit under leverantörskoden.	
MÅNGFALD	Vi har ett arbetssätt och en kultur där alla kan använda sina kunskaper och erfarenheter så att de kan komma till nytta på det mest effektiva sättet. Detta inkluderar att våra arbetsgrupper har en jämn könsfördelning.	- 80% av medarbetarna upplever att vi tar tillvara på olikheter vad gäller kunskap, erfarenheter och olika perspektiv inom deras arbetsenhet.	Jämställdhet
		✗ I 73 procent av rekryteringarna till ojämsställda arbetsgrupper fanns det slutkandidater av det underrepresenterade könet.	
		✓ Antalet jämställda arbetsgrupper har ökat, från 10 till 11 stycken.	
ANSVARSFULLA INVESTERINGAR	Hållbarhetsfrågor ska vara helt integrerade i kapitalförvaltningen. Vi strävar efter att våra investeringar ska vara i linje med Parisavtalet (begränsning av den globala uppvärmningen)	✓ Aktier och räntebärande tillgångar, samt dotterbolaget AMF Fastigheter, omfattas av grundläggande hållbarhetskriterier.	Ekonomisk tillväxt och anständiga arbetsvillkor
		✗ Inom resterande del av fastigheter och alternativa investeringar pågår fortfarande arbete med implementering av kriterier och uppföljning.	
		- 21 av de 30 bolag, där vi sitter med i valberedningar, har jämställda styrelser.	Jämställdhet
		✓ CO ₂ -avtrycket från aktieandelen i traditionella försäkringen låg väsentligt under motsvarande för en global indexportfölj. Även CO ₂ -avtrycket från AMFs fonder låg under respektive index.	Bekämpa klimatförändringarna
PENSION PÅ KUNDENS VILLKOR	Tjänstepension ska upplevas som enklare	- 39 procent av svensk allmänhet har stort eller ganska stort förtroende för tjänstepensionssystemet.	Jämställdhet
		- AMF har under året medverkat i sex initiativ inom branschen för ökad enkelhet.	
		✗ Upphandlande parter ska ha godkänt att AMF får lägga om villkoren hos äldre försäkringar till det senaste erbjudandet.	

Ansvarsfulla investeringar

Vi tror att det bästa sättet att leverera en god avkastning är att ha en aktiv, långsiktig och ansvarstagande kapitalförvaltning. Vi är övertygade om att bästa möjliga avkastning för våra kunder sker bland annat genom att investera i välskötta bolag med tydlig affärsmodell, bra ledning, god lönsamhet och medvetet hållbarhetsarbete. Därför vill vi integrera hållbarhetsaspekterna helt i varje investeringsbeslut. Det blir också tydligare att klimatförändringar kan få finansiella konsekvenser för företaget. För oss som investerare blir det allt viktigare att förstå hur negativa klimateffekter påverkar vår investeringsanalys och bedömning av företagen, men även investeringsportföljens risk som helhet.

Våra övergripande målsättningar inom ansvarsfulla investeringar är att hållbarhetsfrågor ska vara en naturlig del i alla investeringsbeslut inom kapitalförvaltningen. Detta ska vara uppnått inom de närmaste åren. Vi strävar också efter att våra investeringar ska vara i linje med Parisavtalet, det vill säga stödja begränsningen av den globala uppvärmningen till under 2 grader. Inom det här området befinner vi oss i en period av lärande och metodutveckling för att både mäta och följa upp investeringarna.

Under året har vi exempelvis deltagit i en undersökning av kapitalägares bidrag till Parisavtalet. AMF var en av 33 europeiska kapitalägare som deltog och öppet redovisade sin klimatanpassning. I de flesta sektorer så är vår exponering mot koldioxidintensiva sektorer väl i linje med den minskning som bedöms nödvändig för att den globala uppvärmningen ska begränsas vid 2 grader.

Ökad reglering inom hållbara investeringar

EU-kommissionen lade i maj 2018 fram ett omfattande och ambitiöst regelverkspaket för att öka transparensen och tydliggöra definitionen av hållbara investeringar, bland annat i marknadsföring av finansiella produkter. På detta sätt avser kommissionen att bidra till att investerare, såväl privata som institutionella, ska få incitament och den information som behövs för att investera i verksamheter och företag som bidrar till en långsiktig hållbarhet.

AMF står bakom kommissionens ambition och anser att det är värdefullt med en gemensam definition av vad som är hållbart.

Ökade krav på hållbarhetsinformation kan förenkla beslutsfattande i investeringsprocessen. Det är dock viktigt att definitionerna av hållbarhet håller en tillräckligt hög nivå, är vetenskapligt grundade och kan uppdateras regelbundet. I annat fall riskerar reglerna, trots goda intentioner, att leda fel.

Så här arbetar vi med hållbarhet i kapitalförvaltningen:

Vi väljer bort

De bolag som vi investerar i ska leva upp till grundläggande principer om exempelvis mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorrupktion, utifrån principerna i FN:s Global Compact och OECDs riktlinjer för multinationella bolag. Vi investerar inte i bolag som är inblandade i tillverkning eller distribution av så kallade kontroversiella vapen (truppminor, klustervapen, kemvapen, biologiska vapen och kärnvapen). Vi investerar inte heller i bolag där mer än 10 procent av omsättningen kommer från utvinning av kol.

Vad gäller aktier och räntebärande tillgångar (76 procent av AMFs totala förvaldade kapital) anlitar vi externa leverantörer för att två gånger om året göra bedömningar enligt dessa kriterier. Bolag som inte uppfyller kraven spärras i vårt handelssystem och är således inte möjliga för oss att investera i. Om ett existerande innehavsbolag bedöms brutit mot någon av de grundläggande hållbarhetskriterierna tar vi kontakt med företaget för att

höra hur deras åtgärdsplan ser ut för att komma tillrätta med eventuella problem. Om det visar sig att dialogen inte ger resultat avyttrar vi innehavet. Under 2018 avyttrade vi, efter dialog med bolaget, ett innehav mot denna bakgrund.

Vi har ett pågående arbete för att säkerställa efterlevnad av grundläggande hållbarhetskriterier även inom fastigheter och alternativa investeringar.

Vi väljer in

Vi strävar efter att investera i de bolag som tillhör de bästa inom hållbarhet inom varje sektor i en global jämförelse. Vårt investeringsuniversum, det vill säga urvalet av bolag som vi kan investera i, utgörs av bolag som uppfyller en väl avvägd nivå på hållbarhetsarbetet samt att bolaget inte varit inblandat i allvarligare hållbarhetsrelaterade incidenter. Det här arbetssättet omfattar förvaltningen av aktier och obligationer i både vår traditionella försäkring och i våra egna fonder (undantaget Småbolagsfonden, där arbetssättet är under implementering).

Vi påverkar – röstning

Som aktieägare har vi möjlighet att påverka bland annat genom att rösta på bolagsstämmorna. Vi röstar på samtliga bolagsstämmor i svenska innehav i förvaltningen av traditionell försäkring, samt ett urval av de svenska innehaven i våra egna fonder, sammanlagt 47 svenska bolagsstämmor under året. Vi röstar även på bolagsstämmorna i de utländska innehaven, genom fullmakt (så kallad proxyröstning).

Under 2018 röstade vi på samtliga 392 utländska bolagsstämmor vad avser innehaven i förvaltningen av den traditionella försäkringen. För de utländska innehaven i våra egna fonder röstade vi under 2018 på 130 bolagsstämmor, en ökning från 60 bolagsstämmor under föregående år. Vi har hittills fokuserat på de bolagsstämmor där vi är en stor ägare.

Vi påverkar – valberedningsarbete

AMF och AMF Fonder är tillsammans en stor aktieägare på Stockholmsbörsen, vilket gör att vi får möjlighet att delta i många bolags valberedningar, de organ som föreslår nya styrelseledamöter till bolagsstämman. Under 2018 deltog vi i valberedningen i 30 (27) svenska bolag. I valberedningsarbetet i svenska bolag är det vår uppgift att tillföra den kompetens vi anser behövs i innehavsbolagens styrelser.

Sedan många år arbetar vi med att tillsätta styrelser med jämn könsfördelning. Vid halvårsskiftet 2018, då de allra flesta bolagsstämmorna hållits, var 70 procent (21 av 30) av de styrelser där vi deltagit i valberedning, jämställda. Med jämställda avser vi att kvinnor respektive män har minst 40 procent av styrelseposterna. I genomsnitt låg andelen kvinnor i de styrelser där vi deltagit i valberedningen på 41 procent. Under året har vi även börjat föra dialog med styrelsens ordförande om vikten av jämställdhet i företagsledningarna.

Vi påverkar – bolagsdialoger

I bolag där vi är stora ägare, har vi god möjlighet att genom dialog med styrelse och företagsledning föra fram våra synpunkter avseende bolagets hållbarhetsarbete, både vad gäller det som vi tycker bolaget gör bra, men också var vi ser utmaningar. Vår möjlighet till dialog med de utländska bolag vi äger aktier i är mindre på grund av att vi generellt sett har en lägre ägarandel i dessa. Vi väljer därför andra metoder för påverkansdialoger. Till exempel kan vi gå samman med andra investerare i gemensamma initiativ, exempelvis genom UN PRI, FNs principer för ansvarsfulla investeringar.

Javeria Ragnartz, kapitalförvaltningschef, och Anders Oscarsson, ägaransvarig och aktiechef, om sambandet mellan hållbarhet och avkastning.

”Utgångspunkten är vad som är bäst för våra kunder”

Javeria Ragnartz,
kapitalförvaltningschef

Anders Oscarsson,
ägaransvarig och aktiechef

Hur är det att arbeta med hållbarhet som kapitalförvaltare? Leder arbetet faktiskt till något bättre för exempelvis miljön?

Javeria: Som ägare är vi alltid ett steg längre bort från det faktiska hållbarhetsarbetet i bolagen. Visst kan vi i enskilda investeringar bidra med kapital som kan ha en positiv hållbarhetseffekt. Men vi har inte mandat att frångå principen att sätta avkastningen främst och gör därför inga så kallade impact investments. Däremot kan vi som investerare, genom att ställa krav på en viss hållbarhetsnivå hos bolaget eller genom att vara en aktiv och uppmärksam ägare, se till att bolagen vi investerar i har ett ambitiöst hållbarhetsarbete, som i sin tur skapar nytta för samhället.

Gör AMF några särskilda hållbara investeringar?

Javeria: Vi utgår alltid från det som är bäst för våra kunder, vad gäller möjlighet till avkastning och risknivå. Vårt mål är att beakta hållbarhet som en naturlig del i alla investeringsbeslut. Ibland gör vi enskilda större investeringar i bolag vars affärsidé har tydlig positiv miljöpåverkan, som under året då vi förvärvade 35 procent i Stena Renewable som driver och utvecklar vindkraftsanläggningar i Sverige. Totalt har vi nu cirka 10,5 miljarder kronor direktinvesterade i vindkraft.

Varför är det viktigt för AMF att vara en aktiv ägare?

Anders: AMF är, för våra sparares räkning, den sjätte största ägaren på Stockholmsbörsen, och det är självklart för oss att ta ett stort ägaransvar. Det kan till exempel bestå i att medverka aktivt till att tillsätta styrelser i svenska börsbolag. En annan aspekt av god ägarstyrning är att vi genom dialog med bolagen kan driva frågor, exempelvis inom hållbarhet, som vi anser är viktiga för bolagets utveckling.

Vilka frågeställningar är viktiga för AMF i valberedningar och bolagsdialoger?

Anders: Vi fortsätter vårt arbete för mer jämställda styrelser. En av grunderna till jämställda styrelser ligger i mer jämställda ledningsgrupper hos företagen. Detta är dock en fråga för vd, som ligger utanför valberedningsuppdraget, men vi som ägare har börjat uppmärksamma frågan. En annan fråga som ständigt är aktuell är skatter. Vi ser gärna att bolag är transparenta kring hur de ser på skatt och att de publicerar en skattepolicy publikt. Sedan kan vi generellt sett själva bli tydligare mot styrelserna och sätta ner foten, för att visa att det finns principer vi inte ruckar på. Det kan ju låta dramatiskt, men som aktieägare kan man alltid rösta med fötterna, det vill säga avyttra, om vi inte tror att bolaget kommer att vara en god långsiktig investering för våra sparare.

Rapportering av finansiella risker från klimatpåverkan

Att arbeta med hållbarhetsfrågor i investeringsverksamheten handlar inte enbart om att analysera den negativa effekten på exempelvis miljön av bolag som vi investerar i. Det handlar också alltmer om att förstå hur risker som uppkommer från den globala uppvärmningen kan påverka våra investeringar i ett finansiellt perspektiv. Under 2017 lanserades rekommendationer för hur företag och finansiella aktörer bör redovisa finansiella risker som uppkommer till följd av klimatförändringar, de så kallade TCFD-rekommendationerna (Task Force on Climate-related Financial Disclosures). Vi stödjer TCFD-rekommendationerna och redovisar här hur vi arbetar med klimatrisker.

Vår utgångspunkt är att bedöma klimatriskernas påverkan på vår investeringsverksamhet och möjlighet att leverera på våra åtaganden mot kunderna. Klimatrisker kan förstås också ha betydelse i enskilda investeringsbeslut, där olika bolag kan vara olika väl positionerade inför klimatförändringarna.

Styrning av klimatrisker

AMFs styrelse är ytterst ansvarig för att följa och bedöma våra risker, även inom hållbarhetsområdet. Under 2018 tydliggjordes detta genom att klimatrisker infördes som en del av AMFs placeringsrisker, i den samlade egna riskbedömningen (ORSA) som styrelsen gör. Under året gjordes en första, kvalitativ bedömning av klimatriskers inverkan på de totala placeringsriskerna.

Strategi avseende klimatrisker

Styrelsen beslutar den övergripande inriktningen på vårt hållbarhetsarbete, och ett av våra långsiktiga hållbarhetsmål innebär att våra investeringar ska vara i linje med Parisavtalet. Vi bedömer att dagens användning av fossil energi inte kan upprätthållas på lång sikt och att en övergripande omställning av samhällsekonomin mot betydligt lägre koldioxidutsläpp kommer att ske. Mot den bakgrunden strävar vi efter att investera i bolag som arbetar aktivt med att bidra till den omställningen. Dessa bolag antas ha större möjlighet att leverera långsiktig god avkastning.

Man brukar dela upp den finansiella påverkan från klimatrisker i två kategorier:

Omställningsrisk – risk för lägre marknadsvärde på olika tillgångar till följd av exempelvis skärpt miljölagstiftning, ny teknologi som tränger undan konventionell, miljöskadlig teknologi eller förändring i uppfattning eller beteende hos konsumenter mot mer klimatmedvetna val.

Fysisk risk – risk för lägre marknadsvärden på olika tillgångar som uppstår till följd av skada på egendom eller negativ påverkan på verksamheten av klimatrelaterade händelser, som exempelvis översvämningar, torka eller extrem hetta. Det kan också vara försämrad tillgång på nödvändiga resurser för verksamheten, exempelvis vatten.

Kvalitativ bedömning av klimatrisker

Våra investeringar är exponerade mot både omställningsrisker och fysiska risker. Ungefär en tredjedel av vår investeringsportfölj återfinns i de fyra sektorer som TCFDs rapport utpekar som sektorer med särskilt hög omställningsrisk (energi; material och byggnader; transporter samt jordbruks- och livsmedelssektorn). Cirka hälften av denna exponering utgörs av våra fastighetsinnehav i centrala Stockholm, som förvaltas av vårt dotterbolag AMF Fastigheter. Resterande andel består av noterade aktier. Vad gäller denna andel bedömer vi att den har en god likviditet även under extrema marknadsförhållanden, det vill säga att vi kan avyttra på en förhållandevis god nivå. Fastighetsinvesteringarna är av sin natur även under normala marknadsförhållanden inte lika likvida. Extrema marknadsförhållanden avseende klimatrisker kan uppstå exempelvis vid en snabb kursnedgång efter skärpta regleringar inom miljöområdet inom en viss bransch eller visst land. Vi har ännu inte kunnat göra en liknande bedömning av våra investerings sammantagna exponering mot fysisk klimatrisk.

Riskhantering

Vår generella riskhanteringsmetod avseende hållbarhetsfrågor i innehavsbolag är att se till att bolagen vi investerar i själva har en bra riskhantering för de utmaningar som uppstår. Det gör vi genom exempelvis ägardirektiv i hel- eller delägda bolag som exempelvis AMF Fastigheter och Rikshem. Ägardirektiven förtydligar våra förväntningar på bolagen vad gäller ett aktivt hållbarhetsarbete och att bolagen ska ha god styrning och kontroll över hållbarhetsrisker. I bolag där vi äger en mindre andel, exempelvis noterade aktier, gör vi detta genom våra metoder för välja bort, välja in och påverka. Detta tror vi framförallt sänker omställningsrisken i portföljen. Vi behöver framöver bli bättre på att förstå påverkan från fysisk klimatrisk.

Under senare år har omställningsrisker i alltmer ökad omfattning blivit en del av investeringsbesluten. Under året införde vi även en policy för hantering av klimatpåverkan av innehavsbolag som formaliserade en del av det tidigare arbetet. I korthet innebär policyn:

- Vi ska sträva efter att investera i bolag som bidrar aktivt till en omställning av samhället till lägre koldioxidutsläpp.
- Vid investeringar i sektorer som har ett högt koldioxidavtryck, ska vi sträva efter att investera i de bolag som, jämfört med andra i samma sektor, har ett lågt koldioxidavtryck.

- Vid alla investeringar ska bolagens koldioxidavtryck beaktas i investeringsbeslutet.
- Vi ska helt undvika investeringar i bolag där utvinning av förbränningskol överstiger 10 procent av omsättningen.
- Vi ska mäta koldioxidavtrycket från noterade aktier och dotter- och intressebolag årligen.

Under året har vi deltagit i en studie bland 33 europeiska kapitalägare avseende hur investeringarna är positionerade jämfört med Parisavtalet. Studien kartlade hur bolagens innehav i bland annat olja, kol och gas är positionerade jämfört med vilka förändringar som antas komma att krävas i den globala energimixen för att uppnå Parisavtalet. Studien, som gjorts på aktier och företagsobligationer, visar att vi i stort sett ligger väl till, men visar även på fortsatt behov av metodutveckling inom området för att öka användbarheten för investerare.

Därför deltar vi även i en internationell referensgrupp med syfte att utveckla en metod för finansiella företag att sätta klimatmål för sin investeringsportfölj i linje med klimatforskningen, så kallade science based targets.

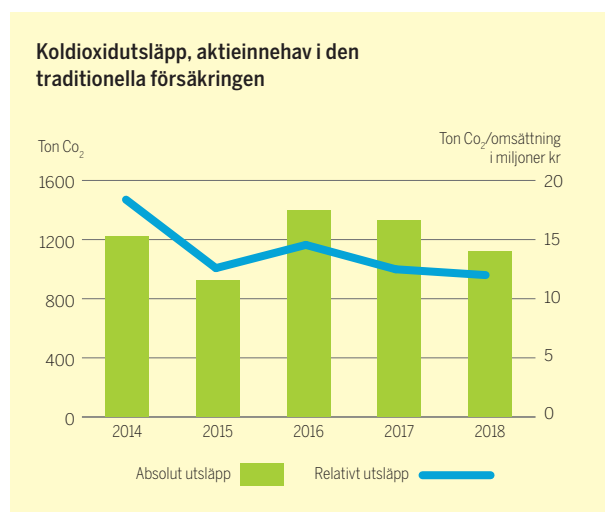
Mätetal och mål

Utöver den långsiktiga ambitionen har vi som mål att koldioxidavtrycket från aktieinvesteringarna ska vara lägre jämfört med ett brett jämförelseindex. Det pågår ett branschinitiativ kring redovisning av koldioxidavtrycket från räntebärande värdepapper, men ingen standard är utvecklad ännu. Koldioxidavtrycket från våra direktägda fastigheter rapporteras på sida 23.

Förvaltningen av traditionella försäkringen

De absoluta koldioxidutsläppen från vår ägarandel i noterade aktier minskade jämfört med 2017, främst beroende på att vi under året avyttrat flera utländska bolag med höga koldioxidutsläpp. Detta som en följd av vår nya policy avseende innehavsbolagens klimatpåverkan.

Ett annat mått för koldioxidavtryck är den så kallade koldioxidintensiteten, det vill säga koldioxidutsläppen i relation till bolagens försäljning. Koldioxidintensiteten från vår ägarandel i noterade aktier minskade för aktieportföljen totalt, och motsvarar ungefär hälften av en marknadsportfölj med samma fördelning mellan svenska och utländska aktier. Även här beror minskningen på avyttringar av koldioxidintensiva bolag.

Totala utsläpp, aktieinnehav					
ton CO ₂ e	2018	2017	2016	2015	2014
Förvaltningen av den traditionella försäkringen					
Svenska aktier	313 000	220 000	187 000	108 000	140 000
Utländska aktier	804 000	1 111 000	1 213 000	818 000	1 081 000
Totalt traditionell försäkring	1 117 000	1 331 000	1 400 000	926 000	1 221 000

Koldioxidintensitet, aktieinnehav										
ton CO ₂ e / bolagens omsättning i miljoner kronor	2018		2017		2016		2015		2014	
Förvaltningen av den traditionella försäkringen	AMF	Index	AMF	Index	AMF	Index	AMF	Index	AMF	Index
Svenska aktier	6,5	10,2	5,0	8,5	4,5	7,3	3,9	6,8	5,4	8,7
Utländska aktier	14,9	24,4	16,5	26,8	20,8	29,8	18,4	27,9	27,2	37,2
Totalt traditionell försäkring	11,5	21,3	12,0	19,5	14,1	20,8	12,1	19,5	18,0	25,8
AMF Fonder										
Aktiefond Asien Stilla Havet	17,0	38,0	24,7	32,2	27,0	41,5	27,6	35,6	19,5	45,6
Aktiefond Europa	23,6	29,0	11,9	22,8	15,6	26,8	15,2	28,7	20,7	33,4
Aktiefond Global	20,6	29,0	17,4	26,9	20,9	29,8	21,8	28,4	25,7	36,5
Aktiefond Mix	14,1	22,8	13,5	21,2	15,4	24,1	18,3	21,5	22,6	27,7
Aktiefond Nordamerika	15,9	22,4	21,4	23,3	20,3	24,1	26,4	25,7	32,2	33,2
Aktiefond Småbolag	16,0	18,7	25,9	21,9	19,5	24,1	19,3	25,8	25,3	34,3
Aktiefond Sverige	6,2	10,1	7,6	9,6	4,3	7,3	3,9	7,3	10,1	9,9
Aktiefond Världen	10,6	17,7	9,8	16,5	10,4	16,3	10,5	15,8	17,1	20,5
Balansfond (aktieandel)	10,0	16,4	10,6	15,3	9,2	14,8	10,6	14,3	15,4	18,7

AMFs fonder

Koldioxidintensiteten för AMFs fonder är lägre än motsvarande jämförelseindex för samtliga fonder. Förändringar jämfört med föregående år beror främst på förändringar i fondens innehav.

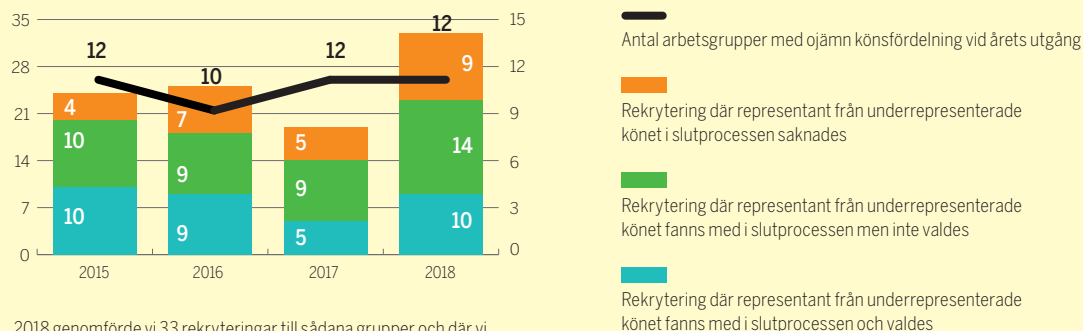
Mångfald

Kompetenta och engagerade medarbetare som trivs hos oss är en av våra viktigaste framgångsfaktorer. Vårt personalarbete omfattar många frågor som exempelvis möjligheter till vidareutveckling, frågor rörande arbetsmiljö och våra medarbetares hälsa och välbefinnande. En av utmaningarna inom personalarbetet är att ytterligare förbättra det interna arbetet med ökad mångfald och jämställdhet. Vår målsättning är att vi ska ha ett förhållningssätt och en företagskultur där allas erfarenheter kan komma till godo. Detta inkluderar att våra arbetsgrupper har en jämn fördelning mellan kvinnor och män.

Mångfaldsarbetet utgår från vårt synsätt att alla medarbetare har rätt att få vara sig själva men också att vi vill dra nytta av tillgängliga kompetenser och erfarenheter. Vi ser mångfald som en tillgång och ett medel för att åstadkomma en bättre verksamhet för våra kunder, genom att vi löser problem och utvecklar verksamheten med olika perspektiv. Från och med 2019 kommer vi att vid nyrekrytering inkludera en mångfaldsanalys av arbetsgruppen för att lyfta fram vad som behövs för att öka mångfalden, avseende bakgrund, erfarenheter och kompetens. Vi tror att detta hjälper oss att höja medvetenheten om hur arbetsgruppen är sammansatt, vilka kompetenser som saknas och tydliggör eventuella omedvetna fördomar.

Vi arbetar hela tiden för att alla våra medarbetare ska bli behandlade med respekt och att vår arbetsmiljö ska vara helt befriad från diskriminering och kränkande särbehandling. För oss är det en självklarhet att alla ska ha lika rättigheter och utvecklingsmöjligheter. I årets medarbetarundersökning (moderbolag och AMF Fonder) instämde 80 procent av medarbetarna att man inom deras arbetsenhet tar tillvara på olikheter vad gäller kunskaper, erfarenheter och olika perspektiv. Inom AMF Fastigheter instämde 75 procent på samma fråga.

Rekrytering till arbetsgrupper med ojämn könsfördelning

2018 genomförde vi 33 rekryteringar till sådana grupper och där vi hade slutkandidater av båda könen i 24 av fallen, och i 10 fall anställdes en representant från det underrepresenterade könet.

” Från och med 2019 kommer vi att vid nyrekrytering inkludera en mångfaldsanalys av arbetsgruppen för att lyfta fram vad som behövs för att öka mångfalden, avseende bakgrund, erfarenheter och kompetens.

AMF har en jämn fördelning av kvinnor och män i kategorin Övriga tjänstemän. Däremot är fördelningen ojämn inom en av dotterbolagens styrelser samt inom kategorierna Företagsledning och Övriga chefer.

Även sett till sammansättning i olika arbetsgrupper finns det fortfarande utmaningar. Detta återspeglar sig även i löneskillnaderna mellan kvinnor och män, eftersom män är överrepresenterade inom arbetsgrupper med högre marknadslöner och kvinnor överrepresenterade inom motsvarande med lägre marknadslöner. Nivån på dessa strukturella löneskillnader, som främst är en konsekvens av olika yrkesval, var på total nivå oförändrad jämfört med föregående år. Utöver arbetet med de strukturella löneskillnaderna säkerställer vi varje år att det inte finns löneskillnader inom respektive yrkeskategori som kan antas bero på kön. För 2018 gjorde vi för första gången en kartläggning både ur männens och kvinnornas perspektiv. Vi identifierade inga osakliga löneskillnader inom AMF.

Vi arbetar sedan 2015 med att minska antalet ojämsställda arbetsgrupper genom att få in kandidater av det underrepresenterade könet vid nyrekrytering. Vi ser att antalet jämställda arbetsgrupper ligger kvar på ungefär samma nivå de senaste åren, vilket visar vikten av ett långsiktigt arbete. Under 2018 genomfördes 33 rekryteringar till grupper med ojämn könsfördelning. I 24 av dessa rekryteringsprocesser fanns en kandidat av det underrepresenterade könet med i sluturvalet, som i 10 fall anställdes. Som tidigare år är det en särskild utmaning att hitta män inom marknadskommunikation eller kvinnor inom fastighetsdrift. Trots detta är vårt mål framöver att öka de jämställda arbetsgrupperna med 25 procent till år 2022, jämfört med 2018.

Vårt arbete med mångfald och jämställdhet styrs av en jämställdhetspolicy och en diskrimineringspolicy, som uppdateras årligen. Det finns även en handlingsplan, som baseras på lönekartläggningar, medarbetarundersökningar och dialoger med fackliga företrädare.

Utöver mångfald och jämställdhet följer vi även upp andra relevanta nyckeltal inom personalområdet, exempelvis personalomsättning, sjukfrånvaro och intern personalrörlighet. Vi har under många år arbetat för att öka utvecklingsmöjligheterna för medarbetarna, bland annat genom att underlätta för intern rörlighet. Vi strävar efter att minst 20 procent av alla tjänster ska tillsättas av internt sökande. Under 2018 nådde vi nästan målet då 19 (36) procent av alla tjänster tillsattes med interna sökanden.

JÄMSTÄLLDHET	Kvinnor	Män	< 29 år	30–50	> 50 år	Totalt
Antal anställda	216	170	22	239	125	386
varav tillsvidareanställda:	214	169	20	238	125	383
varav heltidsarbetande:	205	164	22	228	119	369
Personalomsättning						
Antal nyanställda	36	24	8	43	9	60
Antal som slutat	25	21	7	27	12	46
Andel som slutat (personalomsättning)	12%	12%	33%	12%	9%	12%
Sammansättning av styrelse, ledning och övrig personal						
Sammansättning styrelse:						
AMF	44%	56%	0%	22%	78%	
AMF Fastigheter	71%	29%	0%	43%	57%	
AMF Fonder	50%	50%	0%	33%	67%	
Företagsledning i moder- och dotterbolag	38%	62%	0%	46%	54%	
Övriga chefer	65%	35%	0%	56%	44%	
Övriga tjänstemän	55%	45%	7%	63%	30%	

Personalomsättningen i den yngre kategorin har varit hög 2018. Alla utom en var kundtjänstemän som hade haft en anställning hos oss i 2–3 år.

Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar på AMF. Vi säkerställer årligen att det inte finns löneskillnader mellan kvinnor och män som utför lika eller likvärdiga yrken.

LÖNEJÄMFÖRELSE MELLAN MÄN OCH KVINNOR MED SAMMA YRKE

	2018	2017	2016	2015	2014
Andel individer där osaklig löneskillnad identifierats i den årliga lagstadgade lönekartläggningen	0,0%	0,8%	0,0%	–	0,0%

LÖNEJÄMFÖRELSE MELLAN MÄN OCH KVINNOR OAVSETT YRKE

Kvinnors relativa snittlön	2018	2017	2016	2015	2014
Företagsledning i moder- och dotterbolag	90%	93%	64%	69%	71%
Övriga chefer	82%	70%	68%	68%	74%
Övriga tjänstemän	80%	82%	83%	79%	75%
Samtliga	79%	79%	75%	73%	69%

Kommentarer till tabellen:

Individer avser för 2018 män och kvinnor, för tidigare år endast kvinnor. 2015 gjordes ingen lönekartläggning, legalt krav var vid tidpunkten lönekartläggning var tredje år. Med osaklig löneskillnad avses att det inte kan utelämnas att lägre lön beror på kön. Identifierade osakliga löneskillnader i 2017 års lönekartläggning åtgärdades omedelbart.

Samtliga anställda med undantag för vd i AMF och AMF Fastigheter, samt vd i AMF Fonder, omfattas av kollektivavtal.

Affärsetik

För oss är en hög nivå i affärsetiska frågor en förutsättning för att vi ska behålla förtroendet som förvalsbolag. Vi arbetar utifrån ambitionen att vi ska vara trygga med att vi själva, våra leverantörer och våra samarbetspartners lever upp till våra förväntningar inom affärsetik. Till affärsetik räknar vi vårt eget agerande vid exempelvis representation, men även hållbarhetskriterier vid inköp, och hur vi agerar avseende skatt.

Hålla affärsetiska frågor levande

AMFs interna regler kring affärsetiska frågor utgår från Institutet mot mutors branschkod samt från Svensk Försäkrings rekommendationer för branschen. Reglerna finns tillgängliga för medarbetare via Intranätet och tydliggör hur anställda ska agera vid exempelvis representation eller deltagande i externa evenemang. Alla medarbetare uppmanas ta del av reglerna vid anställning och affärsetik ingår i den introduktionsutbildning som erbjuds alla nya medarbetare i koncernen. Därutöver är målsättningen att alla arbetsgrupper ska ha en genomgång och diskussion om våra förväntningar på affärsetik, exempelvis vid representation, minst vartannat år. Under året har alla arbetsgrupper inom moderbolaget och AMF Fonder haft gruppvisa genomgångar. AMF Fastigheter hade motsvarande genomgångar under 2017.

Hållbarhetskriterier vid inköp

Vi ställer sedan 2014 grundläggande hållbarhetskrav på alla leverantörer genom vår uppförandekod för leverantörer, som ska vara en del av varje nytt avtal. Per 31 december 2018 hade 100 procent av alla leverantörer skrivit under uppförandekoden.

Uppförandekoden innebär att leverantören ställer sig bakom FNs Global Compacts principer inom mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorrupktion. Leverantören kan skriva

under AMFs leverantörskod som en del i avtalet, göra motsvarande åtaganden eller att själva vara medlem i Global Compact. Vi följer upp efterlevnaden av uppförandekoden genom tillgänglig extern information. Vid förmodade avsteg påbörjas en dialog med leverantören innan beslut tas om vidare hantering. Vi strävar också efter att alla leverantörer ska ha kollektivavtal eller tillåta kollektiva förhandlingar. Där det är relevant gör vi också en lämplighetsprövning av nya leverantörer där vi tittar på kreditvärdighet, eventuella skatteskulder samt betalning av arbetsgivaravgifter.

LEVERANTÖRSFAKTA:

AMF (moderbolag) och AMF Fonder:

- AMF och AMF Fonder har totalt cirka 600 leverantörer, där 60 procent fakturerat över 50 000 kronor under 2018. De tio största leverantörerna stod för cirka 40 procent av inköpsvolymen.
- Inköp sker främst inom IT (tjänster, drift och konsulter) och telefonitjänster, analyser och transaktioner inom kapitalförvaltningen, marknadsföring samt tjänster inom pensionsadministration.
- Övervägande del av leverantörerna levererar tjänster.

AMF Fastigheter:

- AMF Fastigheter har totalt cirka 1 200 leverantörer där cirka 40 procent fakturerat över 100 000 kronor under 2018. De tio största leverantörerna stod för 75 procent av inköpsvolymen.
- Inköp sker främst inom konsulttjänster inom bygg- och förvaltningstjänster samt inom energi och värme.

Beloppsgränsen skiljer sig åt på grund av att AMF Fastigheter har en mycket större mängd leverantörer med små fakturerade belopp.

Skatt

AMFs skattepolicy definierar hur vi och våra helägda dotterbolag ska förhålla sig till skatt enligt följande principer:

- Hanteringen av skatt ska ske utifrån vår tolkning av vad lagstiftaren velat åstadkomma med skattelagstiftningen eller följa etablerad praxis på området (nivå 1–3 enligt AMFs skatteskala nedan).
- Vi ska vara öppna och transparenta med hur skatt hanteras i verksamheten.

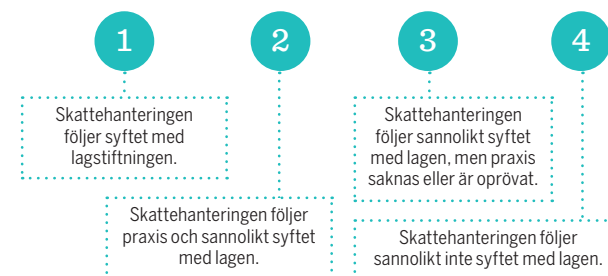
I vår investeringsverksamhet ska vi även verka för att våra innehavsbolag ska ha en transparent och publik skattepolicy med relevant uppföljning.

Vi bedömer att all skatthantering i moderbolaget samt de helägda dotterbolagens verksamhet följer nivå 1 eller 2 enligt skatteskalan nedan.

Under 2018 betalade AMF 760 (1 095) miljoner kronor i skatt totalt i koncernen, främst avkastningsskatt i moderbolaget.

Se även not 12 Skatt på sidan 77 för mer information om årets beräknade skattekostnad.

AMFs skatteskala

Pension på kundens villkor

Vi tycker att det är viktigt att pensionssystemet ska vara begripligt och förutsägbart för pensionsspararna. Vår målsättning är att våra kunder ska uppleva tjänstepension som enklare vilket vi tror leder till ett ökat förtroende för tjänstepensionssystemet och en minskad upplevd oro för pensionen. Ökad enkelhet underlättar även för kunder som vill göra medvetna val. Genom påverkansarbete och samarbete med andra aktörer försöker vi bidra till förbättringar, samtidigt som vi även arbetar för att förfina och förenkla vårt eget erbjudande.

Tjänstepension är en del av den pension som betalas in av arbetsgivaren och som nio av tio arbetstagare i Sverige har. Förtroendet för tjänstepensionssystemet är idag högre än för inkomstpensionssystemet och premiepensionen. Runt 40 procent har stort eller mycket stort förtroende för tjänstepensionssystemet. Samtidigt uppger mer än hälften att de inte har tillräcklig kunskap om hur tjänstepensionssystemet fungerar. Tjänstepensionssystemet upplevs av många kunder som

komplext eftersom pensionsavtalen och hanteringen av dessa skiljer sig mellan kollektivavtalsområdena. Den ökade rörligheten på arbetsmarknaden gör att många idag har flera olika tjänstepensionslösningar där regler och hantering skiljer sig. Vi tror att ju enklare pensionssystemet är ur kundens perspektiv, desto lättare blir det att tillgodogöra sig kunskap om pensionsfrågor och förstå sin egen pension.

Samarbete med andra

Vi samarbetar ofta med andra aktörer inom tjänstepensionsområdet för att göra det enklare för kunderna. Några exempel är dialoger med valcentraler och andra förvalsbolag om att göra processen att flytta sin tjänstepension till ett annat bolag smidigare, ett gemensamt förhållningssätt kring informationsgivning till kund om den nya dataskyddsförordningen samt gemensamt förhållningssätt kring information om kollektivavtalad tjänstepension.

Vi för också dialog med Pensionsmyndigheten om hur vi tillsammans kan arbeta för möjligheten att presentera avsättning till tjänstepension direkt på lönebeskedet, så att det blir tydligt för den anställda hur mycket arbetsgivaren sätter av till tjänstepension varje månad - något många inte är medvetna om.

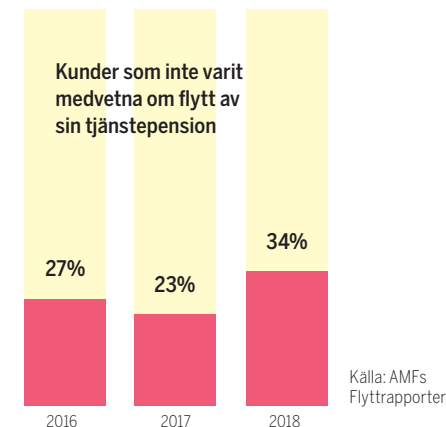
Vi har även varit partner till Min Pension i deras utvecklingsprojekt för en branschgemensam webbtjänst för planering av uttag av pension. Tjänsten kommer göra det möjligt att för

sparare att simulera hur olika val påverkar pensionen, exempelvis vid vilken ålder man går i pension eller hur länge man vill ta ut sin pension.

Öka kunskapen om pension

Vi arbetar också med att öka medvetenheten hos våra kunder om deras tjänstepension. Det kan handla om att informera om exempelvis vilken typ av tjänstepension man har, om beloppet är garanterat till viss del, om man behöver se över sitt fondval eller om man har återbetalningsskydd. Även i vår marknadsföring försöker vi arbeta med kunskapshöjning kring tjänstepension, genom att på ett lättfattligt sätt förklara vem som får tjänstepension och hur man får pensionen att växa.

Är man inte medveten om att man har tjänstepension, vem som förvaltar pensionspengarna och vilken försäkringsprodukt man har, så är risken större att man gör omedvetna val som kanske är sämre än det ursprungliga alternativet. Vi har länge uppmärksammat att det finns utmaningar när kunder flyttar

sin tjänstepension. Det är en viktig rättighet att kunna flytta sitt pensionskapital till ett annat bolag. Vi ser dock en risk då många kunder inte är medvetna om konsekvenser av att byta bolag. Över en tredjedel av de som har flyttat sin tjänstepension från AMF det senaste året har inte varit medvetna om att man gjort det. Siffran har ökat de senaste tre åren. Runt en fjärdedel av de som bytt bolag hamnar i en pensionslösning man säger sig inte vilja ha, exempelvis att man föredrar en traditionell försäkring men man har bytt till en fondförsäkring.

Förbättringar i den egna verksamheten

Vi arbetar också internt med det egna erbjudandet för att göra det så enkelt som möjligt för kunderna. Enklare produkter leder generellt sett också till lägre kostnader för oss, som i sin tur leder till lägre avgifter för kunderna. Exempelvis strävar vi efter att harmonisera försäkringsvillkoren inom varje avtalsområde så att alla kunder får ta del av det senaste och bästa erbjudandet. Genom detta kan vi även införa en takavgift – en gräns för hur hög avgiften för förvaltningen av tjänstepensionen maximalt kan bli för varje kund inom varje avtalsområde. Detta finns idag inom Avtalspension SAF-LO där kunderna betalar som mest 300 kronor per år. En liknande takavgift, dock endast för premier som inbetalas från och med oktober 2018, finns även inom traditionell försäkring inom ITP. På sikt vill vi ha ett erbjudande som spänner över flera olika kollektivavtalsområden, för att det ska bli enklare för kunderna att få överblick och hantera sin pension även om man byter anställning mellan olika kollektivavtal.

Under 2018 godkändes AMFs senaste försäkringsprodukt inom de fyra stora kollektivavtalsområdena (SAF-LO, ITP, KAP-KL och PA16). Tyvärr fick vi inte möjligheten att genomföra samtliga produktförbättringar inom tidigare generationer av ITP-försäkringar. Vi fortsätter dialogen med arbetsmarknadens parter inom övriga avtalsområden med förhoppningen att framöver bidra till ökad enkelhet och trygghet även för kunder inom dessa kollektivavtal.

”Fler borde jämföra olika alternativ”

Dan Adolphson Björk, AMFs trygghets-ekonom, belyser några saker som är viktiga att tänka på avseende pension.

Hur insatt måste man vara för att få en bra pension?

Jag tycker att man ska ta reda på hur pensionen fungerar i stort och även logga in på MinPension för att se hur det ser ut. Då kan man känna sig lugnare och få bättre koll på läget. Alla pensionspengar tas om

hand oavsett om man väljer eller inte. Om man inte gör ett val placeras pengarna i traditionell försäkring men fondförsäkring går att välja för den som vill. När man blir sambo, gifter sig eller får barn är bra tillfällen att fundera över återbetalningsskydd för tjänstepensionen.

Hur ska man veta vilket bolag man ska välja?

Idag finns mycket goda möjligheter att jämföra olika alternativ för sitt pensions-sparande, inte minst med hjälp av digitala verktyg från Min Pension och Konsumenternas försäkringsbyrå. Fler borde ta den möjligheten. Vi i branschen måste bli bättre på att hjälpa spararna att förstå vilka val de ställs inför, och säkerställa att det informationsunderläge som man som pensionssparare ofta befinner sig i inte missbrukas. Förvalsalternativen,

en traditionell försäkring med garanti, är upphandlade av arbetsmarknadens parter och är en trygg lösning för de sparare som inte vill vara så engagerade.

Vad ska man speciellt tänka på när pensionen närmare sig?

På senare år har det blivit populärt att välja bort den livsvariga utbetalningen för tjänstepensionen. Det beror oftast på att man vill ha pengarna medan man fortfarande mår bra. Men samtidigt är många av oss pigga och friska långt efter det att man gått i pension. Därför kan det bli en svår ekonomisk omställning när tjänstepensionen upphör. Min Pension arbetar med en webbtjänst som ska hjälpa blivande pensionärer i denna planering och AMF är med i detta arbete. Vi hoppas att det därmed blir lite enklare att gå i pension och lättare att förstå konsekvenserna av olika val.

Trygghetsekonomi

En del i vårt ansvarstagande är att bidra till en ökad förståelse om pensioner och värna kundernas bästa i pensionsfrågor. Vi gör detta genom att bland annat vara aktiva föreläsare inom bland annat Finansinspektionens nätverk Gilla Din Ekonomi, i högskoleprojekt för att höja kompetensen om tjänstepension bland ekonomi- och personalvetarstudenter samt på utbildningar för kommunernas budget- och skuldrådgivare om vilka möjligheter som finns att hjälpa ekonomiskt utsatta pensionärer. Vi bevakar och kommenterar också den aktuella pensionsdebatten utifrån våra kunders perspektiv. Några av frågorna som vi uppmärksammat de senaste åren är:

- Ökad jämställdhet behövs både inom och utanför pensionssystemet.
- Korta uttagstider av pension kan leda till negativa konsekvenser för samhälle och individ.
- Många sparare har låg kunskap om hur avgifterna påverkar pensionen.
- Många sparare är omedvetna om att de flyttat sin tjänstepension till en annan, ofta dyrare, förvaltare.

AMFs interna hållbarhetsarbete

AMFs hållbarhetsarbete omfattar även resurs- och energianvändning på dotterbolaget AMF Fastigheter, vårt interna miljöarbete samt transparens kring värdeskapande och fördelning av överskott.

AMF Fastigheters miljöarbete

För oss som ägare är det viktigt att vårt dotterbolag AMF Fastigheter har ett gediget hållbarhetsarbete och miljöfrågor är en stor del i detta. En fastighet påverkar miljön under hela sin livscykel. Först vid uppförandet, sedan vid förvaltning och drift, därefter vid eventuella ombyggnader och slutligen vid rivning. Genom att kontinuerligt arbeta utifrån ett tydligt kretsloppstänk kan AMF Fastigheter bidra till hushållning med resurser och material.

Förnybar energi

AMF-koncernen använder i huvudsak el och värme från förnybara energikällor – cirka 96 procent av den totala energianvändningen. Den ej förnybara andelen kommer från en mindre del av fjärrvärmesystem, som baseras på fossil energi. Via leverantören så sker klimatkompensering för denna del. AMF-koncernen köper endast förnybar el märkt med Bra Miljöval. De totala koldioxidutsläppen minskade under året, främst beroende på minskad fjärrvärmeförbrukning.

Under året har AMF Fastigheter installerat solceller på åtta fastigheter för lokal produktion av förnybar energi. Totalt finns solceller installerade på femton fastigheter. Elproduktionen från solcellerna uppgick till nära 280 MWh under året.

Energianvändning

AMF Fastigheter har länge arbetat systematiskt med att effektivisera energianvändningen. Det långsiktiga målet är att minska energianvändningen med 19 procent mellan 2015 och 2019, sett till befintligt bestånd under mätperioden. Delmålet för 2018

motsvarar en energiprestanda på 97 MWh/m², vilket dock inte uppnåddes. Utfallet blev 111 MWh/m², framförallt på grund av ökat kylbehov under den ovanligt varma sommaren. Trots detta beräknas det långsiktiga målet kunna nås nästa år.

Materialanvändning

Vid ny-, om- eller tillbyggnationer strävar AMF Fastigheter efter att använda material som accepteras enligt Byggvarubedömningen, ett etablerat system för miljöbedömning av byggvaror. AMF Fastigheter arbetar också för att bidra till ett ökat återbruk och hitta lösningar för att nå en högre andel återanvändning av byggmaterial, istället för att riva ut inredning, väggar och installationer när en ny hyresgäst ska flytta in.

Avfallshantering

I verksamheten uppstår det stora mängder avfall, främst vid byggprojekt och vid förvaltning av fastigheterna. I byggprojekt ställer AMF Fastigheter krav på att sortering och hantering av bygg- och rivningsavfall ska ske enligt en godkänd avfallshanteringsplan och att en redovisning av avfallsmängderna sker. Sortering och hantering av bygg- och rivningsavfall ska ske enligt riktlinjer från Sveriges Byggindustrier. Arbetet pågår med att ta fram en handlingsplan för avfallshantering.

Totalt uppgick avfallet till 10,3 ton, varav cirka 60 procent härör från olika byggprojekt som Urban Escape och Stockholmsverken. Flera stora byggprojekt i centrala Stockholm är färdigställda, vilket är förklaringen till att avfallet från byggprojekt minskat. 95 procent av avfallet återanvänds eller återvinns i någon form, exempelvis som energi.

Den delen av avfallet som uppstår i driften av fastigheterna samt i hyresgästernas verksamhet minskade under året. AMF Fastigheter arbetar bland annat med att ta hand om och återvinna matavfall tillsammans med några av hyresgästerna,

exempelvis genom matavfallstankar i Urban Escape och i Ringens köpcentrum. I ett pilotprojekt tillsammans med Energimyndigheten har en matavfallstank med energiåtervinning installerats i Fältöverstens köpcentrum.

Vattenförbrukning

AMF Fastigheter mäter vattenförbrukningen i samtliga fastigheter. Under 2019 kommer arbete påbörjas för att minska vattenförbrukningen.

Hantering av avfall från byggprojekt (hanteringsmetod, i ton)			
Miljöfarligt avfall	2018	2017	2016
Deponi	24	491	122
Materialåtervinning	2	3	1
Energiåtervinning	25	4	2
Ej miljöfarligt avfall			
Återanvändning	1459	8154	13726
Materialåtervinning	1686	3640	5257
Energiåtervinning	2319	1437	2614
Deponi	514	1243	1529
Totalt	6 029	14 972	23 251

Kommentar: Avfallshantering avser främst projekten Urban Escape och Stockholmsverken. Dessa stod för 78 respektive 6 procent av det totala projektavfallet 2018.

Driftavfall (i ton)	
Miljöfarligt avfall	2018
Deponi	3
Materialåtervinning	2
Energiåtervinning	26
Ej miljöfarligt avfall	
Återanvändning	0
Materialåtervinning	1640
Energiåtervinning	2554
Deponi	22
Totalt	4 247

Kommentar: För 2016 och 2017 finns endast totalsiffror: 2 670 ton respektive 4 830 ton.

Koldioxidutsläpp från förbrukning av värme och el

	2018	2017	2016
Koldioxidutsläpp totalt, ton CO₂	2 296	2 546	2 629
Koldioxidutsläpp totalt, kg CO ₂ /kvm	2,6	3,0	3,1

Kommentar: De indirekta koldioxidutsläppen uppkommer främst från den del av fjärrvärmeförbrukningen som baseras på fossil energi. Både de direkta och de indirekta koldioxidutsläppen klimatkompenseras helt. Under året har läckage av freoner i en kylmaskin bidragit till ytterligare 245 ton CO₂e.

Energiprestanda

Specifik energianvändning kWh/kvm

AMFs fastighetsbestånd	2018	2017	2016
Fastighetsel	34	33	40
Fjärrvärme	47	48	51
Fjärrkyla	30	19	20
Total energianvändning	111	100	111

Energianvändning

Energianvändning, MWh	2018	2017	2016
Ej förnyelsebar	3 628	4 253	4 550
Förnyelsebar	77 565	82 352	87 473
Totalt	81 193	86 606	92 023

AMFs fastighetsbestånd

Fastighetsel	25 992	27 162	29 199
Fjärrvärme	34 732	43 807	46 040
Fjärrkyla	21 030	17 820	19 089
Totalt	81 754	88 789	94 328
AMF-koncernens egen förbrukning	234	189	276

Kommentar: Siffrorna för 2016 avseende koldioxidutsläpp samt energianvändning är reviderade jämfört med 2016 års rapport på grund av att ett antal energimätare tillkommit i fastigheten Fatburssjön 10.

”Nya idéer ger minskad energianvändning”

Björn Larsson, teknisk förvaltare på AMF Fastigheter, berättar om ett av de pilotprojekt som just nu pågår på handelsplatsen MOOD i centrala Stockholm, med syfte att minska energianvändningen.

Vad innebär projektet?

Vi hade utfört en energikartläggning av fastighetens energiförbrukning och fått goda resultat, men vi trodde att vi kunde minska förbrukningen ytterligare. Vi valde bland annat att utveckla en ny typ av värmepump som skulle kyla ner verksamheternas datahallar och sedan återvinna värmen. Värmepumparna installerades i början av året och har redan bidragit till en avsevärd energibesparing. Resultat efter de första sex månaderna visade att vi har sparat in över 600 MWh, vilket ungefär motsvarar årsförbrukningen av el för 26 stycken villor. Med så goda resultat ser vi nu över möjligheten att installera lösningen i fler fastigheter.

Varför är det viktigt att fortsätta arbeta med att minska energianvändningen?

Vi ser det som vinst i många led: Energibesparingar leder till minskad miljöpåverkan och minskade kostnader som i sin tur leder till högre avkastning till pensionsspararna. Energiarbetet ger också ringar på vattnet. För det är ingen tvekan om att medvetenheten och intresset för hållbarhetsfrågor har ökat. Det märker vi även bland våra hyresgäster som hör

av sig till oss med förslag och frågor. Vi jobbar nu för att upprätthålla det engagemanget, bland annat genom att tillsammans med hyresgästerna fortsätta utveckla vår klimatportal där hyresgästerna själva kan följa sin energianvändning.

Vårt interna miljöarbete

Vår påverkan på miljön från vår egen verksamhet (i moderbolaget och AMF Fonder) består främst av tjänsteresor, el- och värmeförbrukning, hantering av uttjänta datorer samt den interna pappersförbrukningen:

Koldioxidutsläppen från våra tjänsteresor uppgick till 195 (148) ton. Den övervägande delen kommer från flygresor. Under året har utsläppen ökat, bland annat beroende på utforskning av affärsmöjligheter inom alternativa investeringar, deltagande i styrelsearbete i delägda bolag utanför Sverige samt resor i samband med kompetensutveckling. Vi klimatkompenserar för utsläppen som tjänsteresorna ger upphov till.

Vi köper el märkt med Bra Miljöval till de egna kontoren, och klimatkompenserar för de utsläpp som en del av fjärrvärmern ger upphov till. Totalt uppgick koldioxidutsläppen från uppvärmningen i våra egna kontor till 17 (16) ton. Under 2017 hyrde vi tillfälliga lokaler under renovering av vårt kontor, värden för dessa ingår inte. Motsvarande värde för 2016 var 19 ton.

Vi hyr majoriteten av våra datorer. När datorerna lämnas tillbaka, ställer vi krav på leverantören att de ska återanvändas eller återvinas. Detta har uppfyllts till 100 procent sedan kravet infördes 2015.

I vår egen verksamhet förbrukade vi 18 (21) kilo papper per arbetsplats, vilket motsvarar 8,4 (9,6) ton. Andelen printat papper har minskat under året. Vi har under 2018 skickat ut 34 (90) ton papper i form av värdebesked, välkomstbrev och kontrolluppgifter. Den kraftiga minskningen beror på samkuivering samt ökad andel utskick digitalt via Kivra.

De egna kontorslokalerna är miljöcertifierade enligt den svenska standarden Miljöbyggnad. Vi strävar efter att kaffe, mat och frukt som vi köper in till vårt kontor ska vara ekologisk i största möjliga mån. Vår städleverantör är Svanen-certifierad, vilket innefattar både produkter och arbetsmetoder.

Koldioxidutsläpp från tjänsteresor, ton

	2018	2017	2016
AMF (moderbolag)	109	97	57
AMF Fonder	35	20	52
AMF Fastigheter	51	30	24
Summa	195	148	133

Värdeskapande och fördelning av överskott

AMF drivs enligt ömsesidiga principer, vilket bland annat innebär att våra ägare inte får ta ut någon utdelning eftersom all vinst i verksamheten ska gå tillbaka till kunderna. Överskott som vi genererar ska fördelas rättvist mellan våra kunder.

Hur skapar AMF värde?

Värdeskapande för våra kunder under ett år motsvarar tillväxten av pensionskapitalet, minskat med våra kostnader.

- **Tillväxten** i pensionskapitalet beror på den avkastning som kapitalförvaltningen skapar.
- **Kostnaderna** uppstår i den löpande verksamheten, till exempel IT-kostnader, personalkostnader och kostnader för kapitalförvaltningen.

AMFs värdeskapande per kund minskade under 2018 till 739 (9 605) kronor främst som en följd av den lägre avkastningen jämfört med föregående år.

Hur fördelas överskott på kundernas försäkringar?

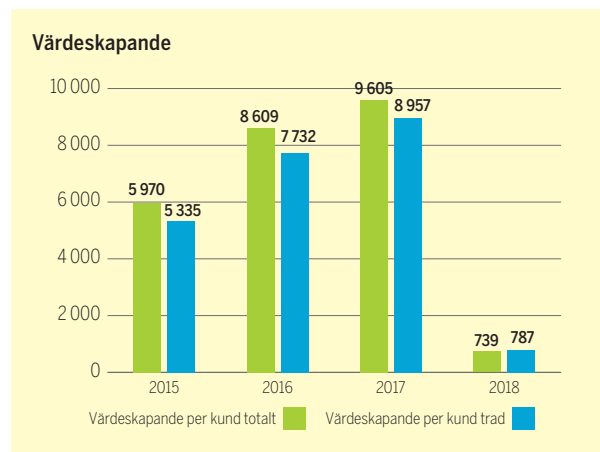
Överskottet som vi genererar motsvarar skillnaden mellan värdet av pensionskapitalet och värdet på de garantier vi ställt ut till kunderna. Kunder med en traditionell försäkring får ta del av överskottet i försäkringen när de börjar ta ut sin pension eller redan inför pensioneringen i form av garantiförstärkningar:

- Vid varje pensionsutbetalning får kunder med traditionell försäkring del av det samlade överskottet.
- Vid flytt och återköp av en traditionell försäkring får kunderna med sig del av det samlade överskottet.
- För kunder som varit med och bidragit till en tillräckligt stor del av överskottet omvandlas en del till garantier inför pensionering, så kallad garantiförstärkning. Detta gäller kunder med överskottsberoende avkastningsränta.
- Under 2018 tilldelades 16 772 miljoner kronor i garantiförstärkning, se även tabell till höger, Tilldelning av vinstmedel.
- I våra förmånsbestämda försäkringar återförs en del av överskottet i form av reducerade premier inom Avtalspension SAF-LO till arbetsgivarna, samt i form av kompensation för inflation i samband med utbetalning av pensionen till arbetstagen.

AMFs värdeskapande		
Koncernen, Mkr	2018	2017
Årets avkastning	4 494	39 492
Minus löner/ersättning till anställda	-352	-324
Minus övriga driftskostnader	-469	-437
Minus skatter	-701	-954
Årets värdeskapande	2 972	37 777
Varav traditionell försäkring	3 040	33 798

Tilldelning av vinstmedel		
Moderbolaget, Mkr	2018	2017
Utbetalning av överskott	11 127	10 818
Garantiförstärkning eller annan tilldelning av garantier	16 772	5 873
Premierreduktion (förmånsbestämda försäkringar)	709	837
Tilldelning fondandelar	-	-
Total tilldelning av överskott	28 608	17 528

Även inom fondförsäkringsverksamheten ska de eventuella vinster som uppkommer tillfalla försäkringstagarna. Detta kan ske genom sänkta avgifter eller tilldelning av extra fondandelar till kunderna. Se även under rubriken Överskottsfördelning på sidan 34.

Styrning av hållbarhetsarbetet

Vårt hållbarhetsarbete fokuserar på områden som utgår från våra intressenters förväntningar. Våra viktigaste intressenter är kunder, ägare och andra kollektivavtalsparter, politiska beslutsfattare samt medarbetare. Deras förväntningar fångar vi upp genom undersökningar eller andra dialoger. Under 2018 genomförde vi olika undersökningar som syftar till att fånga upp våra intressenters förväntningar:

- Intervjuer med fackliga företrädare hos AMF samt den årliga medarbetarundersökningen, våren 2018.
- Frågor kring hållbarhet och pension i kvantitativ undersökning (allmänheten samt representanter inom pensionsbranschen), våren 2018.
- Frågor kring hållbarhet och pension i kvalitativ undersökning (experter inom pensionsbranschen), hösten 2018.

Intressentgrupp	Förväntningar inom hållbarhetsområdet	Dialoger/Mätningar
Kunder	Bra och trygg pension. Enkelhet i kundmöte. Förväntar sig ett högt ansvarstagande. Hållbarhet i investeringar viktigt för många, främst utifrån ett värdegrundsperspektiv.	Kundservice, kundundersökningar, klagomålsfunktion, användartester, varumärkesundersökning.
Ägare och övriga kollektivavtalsparter	Fortsatt angelägna om att AMF har ett aktivt hållbarhetsarbete och att det utgår från att skapa mesta möjliga värde för spararna (såväl ur ett avkastnings- som ett kostnadsperspektiv). Att AMF fortsatt uppfyller allmänna förväntningar på att vara ett ansvarstagande bolag.	Styrelsemöten, övriga möten med ägare och parter, krav i upphandlingar och anslutningar, undersökningar.
Beslutsfattare/Myndigheter	Främst förväntningar inom området ansvarsfulla investeringar, även om det finns grundläggande generella förväntningar på att vara ett ansvarstagande företag med god affärsetik.	Samarbete i branschorganisationer, gemensamma projekt, undersökningar, medieanalys.
Medarbetare	God hantering av kompetensutveckling, mångfald inklusive jämställdhet, god arbetsmiljö generellt. Information om AMFs hållbarhetsarbete.	Enhets- och gruppmöten, medarbetarundersökningar, utvecklingssamtal, dialog med fackliga företrädare.
Övriga intressenter	Främst rörande hållbara investeringar samt att AMF håller hög grad av transparens och information av hållbarhetsarbetet.	Omvärldsbevakning, medieanalys.

Utifrån intressenternas förväntningar, samt vår uttolkning av deras förväntningar, fokuserar vi inom hållbarhet på fyra områden: Affärsetik, Mångfald, Pension på kundens villkor samt Ansvarsfulla investeringar. Dessa områden ingår i den ordinarie strategi- och verksamhetsplaneringsprocessen.

Organisation och styrning av hållbarhetsarbetet

AMFs styrelse är ytterst ansvarig för hållbarhetsarbetet i AMF. Vårt hållbarhetsarbete utgår från styrelsens regler om etik och hållbarhet. Reglerna lägger också grund för många av våra övriga styrdokument, som exempelvis placeringsriktlinjer, regler för erbjudandet, försäkringstekniska riktlinjer och regler för riskhantering, som samtliga beslutas av styrelsen. Styrelsen beslutar om inriktningen på hållbarhetsarbetet och följer upp arbetet kvartalsvis. Vd har det operativa ansvaret för vårt hållbarhetsarbete och fattar beslut om hållbarhetsmål på koncernnivå.

Hållbarhetsrådet är rådgivande till vd i frågor gällande hållbarhet. I hållbarhetsrådet ingår vd (ordförande), chefsjurist, verksamhetscheferna samt vd eller vice vd i de helägda dotterbolagen samt koncernens hållbarhetsansvarige. Under 2018 hade hållbarhetsrådet fem möten.

Koncernens hållbarhetsansvarige ansvarar för att stödja och samordna vårt hållbarhetsarbete, samt för att bereda frågor till hållbarhetsrådet. Hållbarhetsansvarige har även ett övergripande ansvar för att sammanställa intressenternas synpunkter och förväntningar på hållbarhetsarbetet. Verksamhetscheferna ansvarar för att hållbarhetsarbetet genomförs i verksamheten.

Vi rapporterar vårt hållbarhetsarbete årsvis enligt de internationella riktlinjerna för hållbarhetsredovisning GRI Standards. Rapporteringen granskas av externa revisorer. Från och med verksamhetsåret 2017 rapporterar vi även hållbarhet i enlighet

med Årsredovisningslagen (se sidan 37). Compliancefunktionen och internrevisionen kan granska att hållbarhetsarbetet utförs i enlighet med lagar och regler, styrelsens beslut och AMFs regelbok.

Styrelsens regler om etik och hållbarhet

Styrelsens regler om etik och hållbarhet innebär i korthet att våra anställda ska agera ansvarsfullt och att vi ska sträva efter att bidra till en hållbar utveckling, i enlighet med FNs hållbarhetsmål (Agenda 2030). Avsteg eller brott mot etik- och hållbarhetsreglerna ska rapporteras enligt rutinerna för incidenter. En bedömning av vår regelefterlevnad och etiska risker rapporteras årligen till styrelsen. Styrelsens regler om etik och hållbarhet ses över minst en gång per år och uppdateras vid behov. Detsamma gäller för vds instruktion för hållbarhetsstyrning, som baseras på styrelsens regler. Reglerna om etik och hållbarhet, och tillhörande vd-instruktion, ingår i vår regelbok. Den omfattar alla styrelsens regler och vd-instruktioner. I tillämpliga delar omfattas alla medarbetare av vår regelbok. Våra medarbetare förbinder sig i samband med anställningen att följa den. Medarbetarna får information om regelboken och reglerna om etik och hållbarhet vid anställning och introduktionsutbildning. Vi informerar löpande medarbetarna om hållbarhetsarbetet, exempelvis via introduktionsutbildning och personalmöten. I dotterbolagens egna regelböcker finns ytterligare regler och instruktioner.

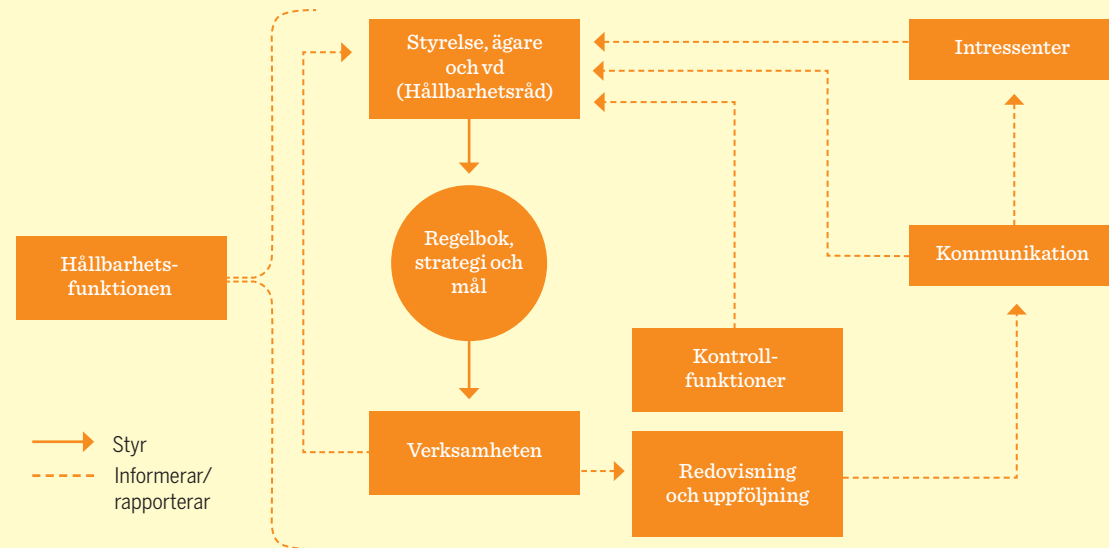
Försiktighetsprincipen

Vi stödjer Försiktighetsprincipen som innebär att arbeta förebyggande och riskminimerande med miljöfrågor i hela verksamheten. I vår regelbok beskrivs hur vår verksamhet ska bedrivas och hur vi förväntas agera proaktivt för att minimera risk. Vi ska vara varsamma med det ansvar och de resurser som vi förvaltar.

Samarbete med andra

Vi är medlemmar i flera organisationer och sammanslutningar inom pensions- och försäkringsbranschen, som till exempel Svensk Försäkring, Fondbolagens Förening och nätverket Gilla din ekonomi. Inom hållbart företagande och ansvarsfulla investeringar är AMF medlem i bland annat UN PRI, FNs Global Compact, Institutionella ägares förening samt nätverken Hållbart värdeskapande, SWESIF (Sveriges Forum för Hållbara Investeringar) och nätverket Swedish Investors for Sustainable Development kring lärande och kunskapsutbyte med utgångspunkt i Agenda 2030. AMF stödjer även CDP (Carbon Disclosure Project) och har undertecknat Montréal Pledge som syftar till att mäta och redovisa koldioxidavtryck från investeringarna.

Styrning och rapportering av hållbarhetsarbetet

Om Hållbarhetsredovisningen

Denna hållbarhetsredovisning sammanfattar AMFs hållbarhetsarbete under kalenderåret 2018. Redovisningen har förberetts i enlighet med GRI Standards, nivå Core.

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som verkar på den svenska marknaden och ägs till lika delar av LO och Svenskt Näringsliv. Denna redovisning omfattar samtlig verksamhet inom moderbolaget AMF Pensionsförsäkring AB samt dotterbolagen AMF Fonder AB och AMF Fastigheter AB samt ett antal helägda fastighetsbolag. AMF innehar ett antal delägda bolag som definieras som gemensamt styrda företag respektive intresseföretag. Dessa innehav redovisas inom Ansvarsfulla investeringar.

Inga väsentliga förändringar av organisationens storlek, struktur, ägarskap och leverantörskedja har skett under den redovisade perioden.

Hållbarhetsredovisningen har godkänts av AMFs styrelse och är granskad av AMFs revisorer Ernst & Young AB (se sidan 115). Hållbarhetsredovisningen görs årligen och den senaste rapporten utkom i mars 2018 avseende kalenderåret 2017.

För frågor eller mer information om AMFs hållbarhetsarbete, kontakta **Anna Viefhues**, hållbarhetsansvarig, anna.viefhues@amf.se.

Mätmetoder

Generellt

Jämförelsesiffror för 2015-2017 finns med i den mån de är jämförbara med årets rapportering. För uppföljning av leverantörer finns inga jämförelsesiffror för 2016-2017 då uppföljning tidigare år för moderbolag och AMF Fonder enbart omfattat nya respektive affärskritiska leverantörer. För avfall från drift av fastigheter samt i hyresgästernas verksamheter finns för 2016-2017 bara totalsiffror och ej nedbrutet per avfallstyp.

Koldioxidmätning i aktieportföljen

Beräkningen på sidan 16 baseras på AMFs innehav i noterade aktier per 31 december 2018. Data för bolagens omsättning och koldioxidutsläpp är per senaste tillgängliga data, i de flesta fall 31 december 2017.

Koldioxidavtrycket mäter hur koldioxideffektiva bolagen i AMFs aktieportfölj är. Koldioxideffektivitet mäts genom att sätta varje bolags koldioxidutsläpp i relation till deras omsättning. För att få fram AMFs andel av utsläppen multipliceras varje bolags avtryck med AMFs ägarandel i bolagen. Utsläppsmätningarna följer den globala redovisningsstandarden GHG-protokollet. De baseras på senast tillgängliga koldioxiddata för direkta utsläpp (Scope 1) och indirekta utsläpp i samband med förbrukning av energi (Scope 2). Heltäckande, tillförlitliga data över andra indirekta utsläpp, som till exempel underleverantörers utsläpp eller utsläpp vid användningen av tillverkade produkter (Scope 3) finns ännu inte. AMF följer utvecklingen av data och analyser inom dessa typer av utsläpp för att kunna inkludera även dessa i framtiden.

AMF använder analysverktyg från företaget Trucost för att beräkna koldioxidutsläppen. Beräkningarna baseras på bolagens egen rapportering. I de fall bolagen inte själva redovisar data görs uppskattningar av utsläppen. Koldioxidavtrycket täcker över 96 procent av de bolag AMF äger aktier i. Koldioxidavtrycket visar en ögonblicksbild. Värdet förändras om bolagens utsläpp och omsättning förändras. Värdet förändras också om AMF köper eller säljer aktier i portföljen. Även växelkursförändringar påverkar resultatet.

AMF Fonder

Morningstar hållbarhetsbetyg är från 31 december 2018. Som jämförelseindex i koldioxidmätningen har MSCI ACWI använts för utländska bolag och SBX och CSX för svenska bolag. För Småbolagsfonden och dess jämförelseindex finns endast data för cirka hälften av innehaven. För 2018 fanns endast data för 79 procent av fondens innehav (88 procent i jämförelseindex).

Uppgifter om anställda

Indelningen i män respektive kvinnor utgår från personnummer. Uppgifterna i tabellerna avser koncernen om inget annat anges.

Moderbolaget har kvartalsvis uppföljning av andelen konsulter och egen personal i syfte att synliggöra den totala organisationen och på sikt minska andelen konsulter. Vid uppföljningen per december 2018 uppskattades andelen konsulter i moderbolaget till 31 (30) procent av den totala arbetskraften. Beräkningen är gjord utifrån kostnader. AMF har idag ingen registrering och uppföljning som gör att redovisning av konsulter uppdelat på kön är möjlig.

Arbetsgrupper med ojämn könsfördelning definieras som arbetsgrupper större än fem personer med mindre än 33 procent av något kön.

Energiprestanda och energianvändning

Energiprestanda avser fastighetsbeståndets totala energianvändning dividerat med den totala ytan i Atemp. Atemp motsvarar den invändiga ytan för våningsplan, vindspan och källarplan som värms upp till mer än 10°C (dock inte garage). AMFs energimål mäts mot ett referensår som avser april, rullande 12 månader, år 2014. Energianvändningen är baserad på verklig energianvändning.

Vid redovisning av energianvändning ingår inte fastigheter i vilka hyresgästerna själva svarar för energianvändningen. Dessa var under 2018 fastigheterna Ångtvätten 22 och Marievik 24.

Vid redovisning av energiintensitet ingår därutöver inte projektfastigheter Trollhättan 29, Trollhättan 30, Trumman 2 och Vattenpasset 11 samt de fastigheter som köpts eller sålts under året: Gångaren 11, Jakob Mindre 5 och Trångkären 6.

Fjärrvärme

Fjärrvärmerna är normalårskorrigerad, förutom i tabellen Utfall (Energianvändning) där faktiska värden ingår.

Fjärrkyla

Fjärrkylan består även av processkyla.

Kylmaskiner

Kylmaskiner finns i följande fastigheter: Svalan 9, Adonis 16, Trumman 2/Vattenpasset 11, Marievik 24, Fältöversten 7, Rektangeln 21, Trossen 12, Trollhättan 33, Oxen Större 21, Tobaksmonopolet 6, Fattburssjön 10. De gaser AMF inkluderar i sina beräkningar är följande freoner tillhörande dessa kylmaskiner: R134a, R417a och R404a. GWP-värden är tagna från IPCC.

Verksamhetsenergi

AMF Pension har under januari 2018 hyrt tillfälliga lokaler i fastigheten Snäckan 8 under ombyggnad av det egna kontoret. Uppgifter om mediaförbrukningen för lokalerna finns inte tillgängliga, varför detta är exkluderat i redovisningen av AMF-koncernens egen förbrukning av media.

Ekonomiskt värdeskapande

AMFs värdeskapande har räknats fram genom att redovisa de poster som bedöms bidra till ökning eller minskning av det förvaltade kapitalet. I årets avkastning ingår nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder inklusive omvärdering av rörelsefastighet, hyresintäkter från fastighetsförvaltning och provisionsintäkter fondförvaltning. Reducering görs för kapitalförvaltningskostnader samt driftskostnader i fastighetsförvaltningen. Löner/Ersättningar till anställda utgör den del av personalkostnader som utbetalas till anställda. Övriga driftskostnader består av koncernens totala driftskostnader minskat med kapitalförvaltningskostnader samt driftskostnader i fastighetsförvaltning som redovisas netto i årets avkastning. AMFs värdeskapande reduceras även av de skatter som bolaget betalar. Årets genomsnittliga värdeskapande per kund i kronor har räknats fram genom att dividera årets värdeskapande med antalet kunder vid utgången av rapporteringsperioden.

Värdeskapande i den traditionella försäkringen har beräknats genom att från moderbolagets värdeskapande dra av realiserade värdeförändringar på fondförsäkringstillgångar samt provisionsintäkter, driftskostnader samt skatt hänförlig till denna verksamhetsgren. Tillägg har gjorts för övervärde i dotterbolag som moderbolaget redovisar till anskaffningsvärde. Uppskjuten skatt har beaktats där detta är tillämpligt.

GRI-index för hållbarhetsredovisningen 2018

GRI 102: Generella upplysningar		Sida
ORGANISATIONSPROFIL		
102-1	Organisationens namn	27, 32
102-2	Aktiviteter, varumärken, produkter och tjänster	27, 32
102-3	Lokalisering av huvudkontoret	32
102-4	Lokalisering av verksamheten	27
102-5	Ägarstruktur och företagsform	27, 32
102-6	Marknader som organisationen är verksam på	27, 32
102-7	Organisationens storlek	2, 18, 49
102-8	Information om anställda och andra som arbetar för organisationen	18
102-9	Leverantörskedja	19
102-10	Väsentliga förändringar gällande organisation och leverantörskedja	27
102-11	Försiktighetsprincipen	26
102-12	Externa initiativ om hållbarhet som organisationen stödjer/omfattas av	26
102-13	Medlemskap i organisationer	26
STRATEGI		
102-14	Uttalande från vd	4–5
ETIK OCH INTEGRITET		
102-16	Organisationens värderingar, principer, standarder och etiska riktlinjer	26
STYRNING		
102-18	Organisationens bolagsstyrning	25–26, 38–41

GRI 102: Generella upplysningar		Sida
INTRESSENTDIALOG		
102-40	Lista över intressentgrupper	25
102-41	Andel anställda som omfattas av kollektivavtal	18
102-42	Identifiering och urval av intressenter	25
102-43	Metoder för intressentdialoger	25
102-44	Viktiga frågor som lyfts i intressentdialogen	25
REDOVISNING		
102-45	Enheter som ingår i den finansiella redovisningen	27
102-46	Process för att fastställa rapportinnehåll och begränsningar	25–26
102-47	Lista över väsentliga frågor	25
102-48	Justeringar av tidigare lämnad information	27
102-49	Förändringar i redovisningen	27
102-50	Redovisningsperiod	27
102-51	Datum för senaste redovisningen	27
102-52	Redovisningscykel	27
102-53	Kontaktperson för frågor angående redovisningen	27
102-54	Rapportering i enlighet med GRI Standards	27
102-55	GRI-index	28
102-56	Extern granskning	27

GRI-index för hållbarhetsredovisningen 2018

Väsentliga frågor		Styrning och indikatorer		Sida
GRI 200 Ekonomi	Ekonomiskt resultat	103-1, 2, 3	Beskrivning av den väsentliga frågan och dess avgränsningar, hur organisationen ser på frågan och hanterar den samt hur organisationen utvärderar hanteringen och resultatet av utvärderingen.	24
		201-1	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	24
GRI 300 Miljö	Energi	103-1, 2, 3	Beskrivning av den väsentliga frågan och dess avgränsningar, hur organisationen ser på frågan och hanterar den samt hur organisationen utvärderar hanteringen och resultatet av utvärderingen.	22–24
		302-1	Energianvändning inom organisationen	22–24, 27
		302-3	Energiintensitet	22–24, 27
	Utsläpp	103-1, 2, 3	Beskrivning av den väsentliga frågan och dess avgränsningar, hur organisationen ser på frågan och hanterar den samt hur organisationen utvärderar hanteringen och resultatet av utvärderingen.	22–24
		305-2	Energirelaterade Indirekta utsläpp av växthusgaser (Scope 2)	22–24, 27
	Avfall	103-1, 2, 3	Beskrivning av den väsentliga frågan och dess avgränsningar, hur organisationen ser på frågan och hanterar den samt hur organisationen utvärderar hanteringen och resultatet av utvärderingen.	22–24
306-2		Total avfallsvikt per typ och hanteringsmetod	22–24, 27	
GRI 400 Social	Jämställdhet	103-1, 2, 3	Beskrivning av den väsentliga frågan och dess avgränsningar, hur organisationen ser på frågan och hanterar den samt hur organisationen utvärderar hanteringen och resultatet av utvärderingen.	17–18
		401-1	Nyanställningar och personalomsättning	18
		405-1	Mångfald hos styrelse, ledning och medarbetare	18
		405-2	Löneskillnad mellan kvinnor och män	18
	Utvärdering av leverantörer	103-1, 2, 3	Beskrivning av den väsentliga frågan och dess avgränsningar, hur organisationen ser på frågan och hanterar den samt hur organisationen utvärderar hanteringen och resultatet av utvärderingen.	19
		414-1	Procentuell andel av nya leverantörer som screenades utifrån sociala kriterier	19
	Pension på kundens villkor		Bransch/företagsspecifik aspekt som inte regleras inom ramen för GRI. Mäts genom indikator för dialoger och initiativ som AMF deltagit i, för att påverka branschen för kundens bästa.	12
Hållbarhetsstyrning Finanssektorn	Aktivt ägande	FS 11	Procentuell andel av tillgångar som varit föremål för positiv och/eller negativ miljö- och social screening.	13

Målöversikt

Hållbarhetsmål 2019:			
Område	Långsiktigt mål	Mål (för 2019 om inget annat anges)	Koncernbolag
Affärsetik	Vi är trygga med att vi själva, våra leverantörer och samarbetspartners lever upp till våra förväntningar inom affärsetik.	Alla enheter har minst vartannat år haft en genomgång av AMFs förväntningar på affärsetik.	Koncernen
		Affärsetik ingår i varje introduktionsutbildning till nyanställda.	Koncernen
		Alla leverantörer har skrivit under AMFs uppförandekod.	Koncernen
Mångfald	Vi har arbetssätt och en kultur där alla kan använda sina erfarenheter, så att de kan komma till nytta på det mest effektiva sättet. Detta inkluderar att våra arbetsgrupper har en jämn könsfördelning.	Vid alla rekryteringar har en mångfaldsanalys gjorts i samband med framtagna kravprofil.	Koncernen
		Öka antalet jämställda arbetsgrupper med 25 procent till 2022.	Koncernen
		1/3 av slutkandidater vid rekrytering till ojämslida arbetsgrupper ska vara av det underrepresenterade könet.	Koncernen
Ansvarsfulla investeringar	Hållbarhetsfrågor ska vara helt integrerade i kapitalförvaltningen. Vi strävar efter att våra investeringar ska vara i linje med Parisavtalet (begränsning av globala uppvärmningen).	Hela investeringsportföljen och alla AMFs fonder omfattas av grundläggande hållbarhetskriterier.	Moderbolaget, AMF Fonder
		Alla styrelser där AMF sitter i valberedningen ska vara jämställda.	Moderbolaget, AMF Fonder
		Lägre koldioxidavtryck från svenska och utländska aktier, jämfört med brett index.	Moderbolaget, AMF Fonder
		AMF Fonder ska ha i genomsnitt 4 av 5 hållbarhetsglober.	AMF Fonder
Pension på kundens villkor	Tjänstepension upplevs som enklare.	Antal kunder som är omedvetna om flytt av tjänstepension ska minska.	Moderbolaget
		Alla kunder ska ha möjlighet att få det senaste erbjudandet, utan att få en ny försäkring.	Moderbolaget

2018

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för AMF Pensionsförsäkring AB (AMF) avger härmed årsredovisning för 2018, bolagets fyrtiosjätte verksamhetsår. Organisationsnummer: 502033-2259. Styrelsens säte: Stockholm, Sverige.

Ägarförhållanden och organisation

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som ägs till lika delar av LO (Landsorganisationen) och Svenskt Näringsliv. Bolaget drivs enligt ömsesidiga principer.

AMF är moderbolag i en koncern som, förutom moderbolaget, omfattar dotterbolagen AMF Fonder AB (AMF Fonder), AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter) samt fastighetsägande dotterbolag. En redovisning av samtliga dotterbolag återfinns i not 15 Aktier och andelar i koncernföretag. Om inget annat anges avser siffror och texter i årsredovisningen koncernen AMF, i de fall moderbolaget avses anges det uttryckligen.

Verksamhet och affärsidé

Verksamheten bygger på tillhandahållandet av pensionsförsäkringar och utgörs huvudsakligen av kollektivavtalade försäkringar och andra tjänstepensionsförsäkringar. Koncernen erbjuder såväl traditionell försäkring som fondförsäkring. Fonder inom AMF Fonder är valbara inom fondförsäkring och premiepensionssystemet, samt tillgängliga för direkt fondsparande.

Väsentliga händelser 2018

Upphandling inom ITP

I oktober 2018 initierade Collectum på uppdrag av Svenskt Näringsliv och PTK en upphandling av förvaltare av tjänstepensionen ITP för perioden 1 oktober 2018 till 30 september 2023. Syftet med upphandlingen var att bidra till en så hög pension som möjligt för privatanställda tjänstemän. I mars 2018 meddelades att AMFs traditionella försäkring valts ut som ett av fem valbara alternativ. I konkurrensen bland de 15 bolag som anmält intresse för att tillhandahålla fondförsäkring lyckades AMF inte bli ett av de fem utvalda bolagen. Nästan hälften, 39 000, av AMFs befintliga fondförsäkringskunder inom ITP valde dock aktivt möjligheten att ha kvar sina premieinbetalningar hos AMF.

Ränteantaganden och pensionstillägg

Prognosräntan för traditionell försäkring uppgår till 1,25 procent före avdrag för driftkostnader och skatt.

Garantiräntan för äldre försäkringar i återbäringskollektiv 1 uppgår till 0,25 procent före avdrag för driftkostnader och skatt. Inom återbäringskollektiv 3 uppgår garantiräntan till 0,60 procent före avdrag för driftkostnader och skatt.

Garantiförstärkningsräntan är den ränta som används för eventuell förstärkning av försäkringarnas garanterade belopp innan utbetalning påbörjas. Garantiförstärkningsräntan uppgår till minus 1,25 procent före avdrag för driftkostnader och skatt. För 2019 har AMF beslutat att höja pensionsbeloppet med 2,2 (1,56) procent för de förmånsbestämda försäkringarna. Uppräkningen motsvarar fjolårets utveckling av prisbasbeloppet.

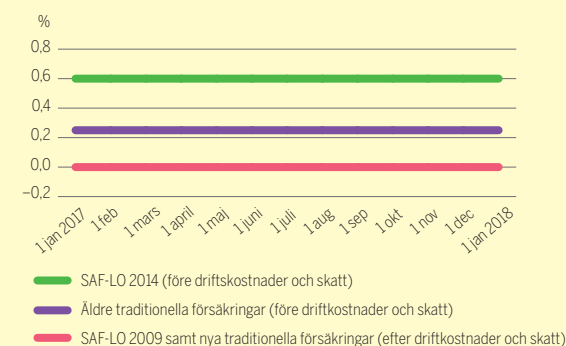
Tilldelning av garantier

Mot bakgrund av en god avkastning under de senaste åren beslutade AMF vid en extra bolagsstämma i oktober 2018 att använda 11,2 miljarder kronor av överskottet för att tilldela garantier till försäkringar med högt överskott under utbetalning. Totalt omfattades cirka 500 000 kunder av tilldelningen. Som en konsekvens av tilldelningen sjönk AMFs solvensgrad vid denna tidpunkt med runt nio procentenheter. Tilldelningen påverkade inte storleken på de vid denna tidpunkt gällande pensionsutbetalningarna.

Förändringar i ledningen

Jonas Eliasson tillträdde den 8 januari 2018 som vd för AMF Fonder. Tomas Flodén utsågs till vice verkställande direktör i AMF den 11 april 2018.

Garantiräntans utveckling 2018

Ekonomisk översikt och årets resultat

AMFs intäkter utgörs av erhållna premier, avgifter från investeringsavtal, avkastning på placeringstillgångarna samt minskning av livförsäkringsavsättningarna. Kostnaderna består av lämnade försäkringsersättningar, ökning av livförsäkringsavsättningar, driftskostnader, kostnader för kapitalförvaltningen och skatt.

Koncernens totalresultat uppgick till 8,4 (38,5) miljarder kronor. Moderbolagets resultat uppgick till 2,9 (33,9) miljarder kronor.

Resultatet inom koncernen har främst påverkats av avkastningen på placeringstillgångarna vilka har bidragit med 4,4 (39,3) miljarder kronor. Sjunkande marknadsräntor har medfört en ökning av de försäkringstekniska avsättningarna inom traditionell försäkring vilket har bidragit till en negativ resultatpåverkan med -5,4 (-2,4) miljarder kronor. Övriga förändringar av försäkringstekniska avsättningar har påverkat resultatet positivt med 9 miljarder kronor. För ytterligare information om förändringen i Livförsäkringsavsättningar se not 26 Livförsäkringsavsättning samt avsnitt Överskottsfordelning för fördelning av årets resultat på sidan 34.

Premieinkomst

Premieinkomsten för traditionell försäkring uppgick 2018 till 16,5 (16,2) miljarder kronor. Premier för fondförsäkring redovisas som insättningar till investeringsavtal i balansräkningen. Dessa uppgick till 3,3 (3,3) miljarder kronor.

Kapitalavkastning – Traditionell försäkring

Den totala avkastningen på placeringstillgångarna uppgick till 6,3 (34,9) miljarder kronor, vilket motsvarar en totalavkastning på 1,3 (7,9) procent. Den genomsnittliga totalavkastningen för de senaste 5, 10, 15 och 20 åren uppgår därmed till 6,8, 7,6, 7,2 respektive 6,7 procent. Se även Totalavkastningstabellen på sidan 51.

2018 blev ett år med positiv ekonomisk tillväxt i stora delar av världen. Tillväxten i USA stimulerades genom sänkta skatter, men även Europa och Sverige hade viss tillväxt, åtminstone bortsett från det sista kvartalet. Den starka tillväxten medförde minskade stimulanser från centralbankerna, Amerikanska Federal Reserve höjde styrrentan 4 gånger under året och Svenska Riksbanken gjorde en räntehöjning under december.

De finansiella marknaderna uppvisade hög volatilitet såväl i början och i slutet av året. Trots goda realiserade vinster var utvecklingen för aktier svag, drivet av osäkerhet om framtida tillväxt och därigenom framtida vinstutveckling. Svenska aktieindex sjönk med drygt 4,5 procent medan ett Globalt aktieindex sjönk 1,3 procent mätt i svenska kronor.

Under året har kronan försvagats mot den amerikanska dollarn med 8,2 procent och mot euron med 3,2 procent. Räntemarknaden har generellt uppvisat fallande räntor, exempelvis föll svensk 10-årig statsobligationsränta med cirka 0,3 procentenheter.

Avkastningen på den svenska fastighetsmarknaden har under 2018 återigen varit mycket god med en väsentlig värdeuppgång utöver direktavkastningen. Prisnivåer och hyresnivåer har stigit och vakanssituationen för kontor i Stockholm är fortsatt stabil med en rekordlåg vakans i centrala områden, vilket fortsatt driver hyresnivåerna. Utvecklingen för bostadshus har dock varit mer osäker, detta gäller specifikt för nyproduktion men generellt har priser på såväl bostadsrätter som villor sjunkit.

Mycket tyder på att vi nu går in i en period med högre osäkerhet och därigenom högre volatilitet på de finansiella marknaderna. Detta gör att vi har reducerat risken i portföljen genom minskad andel aktier. I det längre perspektivet gör detta att vår ambition är att öka andelen alternativa investeringar ligger fast.

Svenska räntebärande placeringar

Avkastningen på svenska räntebärande placeringar uppgick till 0,5 (0,6) procent och resultatet i den svenska ränteportföljen uppgick till 399 (613) miljoner kronor.

Utländska räntebärande placeringar

Avkastningen på utländska räntebärande placeringar inklusive valutasäkringar uppgick till -0,7 (0,8) procent och resultatet i den portföljen uppgick till -576 (626) miljoner kronor.

Svenska aktier

Avkastningen i den svenska aktieportföljen uppgick till -3,0 (10,7) procent. Resultatet uppgick till -1 811 (8 858) miljoner kronor.

Utländska aktier

Avkastningen i den utländska aktieportföljen uppgick till 1,5 (11,9) procent och resultatet i den utländska aktieportföljen uppgick till 3 581 (13 685) miljoner kronor.

Fastigheter

Totalavkastningen för fastighetsportföljen uppgick till 12,4 (12,1) procent efter värdeförändring om 10,0 (9,0) procent. Resultatet, inklusive värdeförändringar, uppgick till 9 610 (9 350) miljoner kronor.

Alternativa investeringar

Totalavkastningen för alternativa investeringar uppgick till 4,1 procent och resultatet uppgick till 963 miljoner kronor.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar består av utbetalningar, återköp samt flytt.

Traditionell försäkring

Under året utbetalades totalt 23,4 (22,5) miljarder kronor till de försäkrade, där 12,3 (11,7) miljarder kronor utgjordes av garanterade pensionsbelopp och 11,1 (10,8) miljarder kronor av återbäring (vinstmedel).

Under 2018 uppgick extern flytt från AMFs traditionella försäkring till 4,6 (4,9) miljarder kronor, inklusive återbäring.

Fondförsäkring

För AMFs äldre fondförsäkringar skedde tidigare ingen direkt utbetalning från fondförsäkring. Istället gjordes vanligtvis en successiv månatlig överföring av kapital till en traditionell försäkring i bolaget och utbetalningen skedde därmed från den försäkringen. Överföringen startade drygt fem år före pensionsåldern. Även i samband med dödsfall gjordes i de flesta fall en överföring av kapitalet till traditionell försäkring inför utbetalningen till efterlevande. Under 2018 har 0,9 (1,2) miljarder kronor överförts till traditionell försäkring. Under 2018 uppgick extern flytt från AMFs fondförsäkring till 1,0 (0,9) miljarder kronor. Utbetalda ersättningar för fondförsäkring redovisas som utbetalningar från investeringsavtal i balansräkningen.

Förändring i försäkringstekniska avsättningar

Traditionell försäkring

Livförsäkringsavsättningar är bolagets reservavsättning avseende de garanterade pensionsbeloppen som har utlovats till de försäkrade. Under 2018 ökade försäkringstekniska avsättningar med 17,6 miljarder kronor. Ökningen bestod i garantiförstärkning på 16,8 miljarder kronor vilka redovisas direkt mot eget kapital. Resterande reservförändring som redovisas i resultaträkningen uppgår till 0,8 miljarder kronor och förklaras huvudsakligen av förändringar i marknadsräntan samt nettot mellan utbetalningar och premiebetalningar.

Fondförsäkring

Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk utgörs av fondförsäkringstagarnas fondandelar samt medel som inte är placerade i fondandelar på grund av pågående handel. Under 2018 minskade avsättningarna med -0,9 (5,1) miljarder kronor. Minskningen förklaras i huvudsak av negativ kursutveckling i underliggande fonder och premiebetalningar.

Driftskostnader

Driftskostnaderna inklusive skadereglerings- och kapitalförvaltningskostnader ökade i moderbolaget till 819 (761) miljoner kronor. Ökningen förklaras främst av högre kostnader för personal och IT, där investeringar gjorts för att ersätta det befintliga stordatorsystemet med en Windowsbaserad lösning. Systembytet görs för att få lägre framtida driftskostnader. Avskrivningar av immateriella tillgångar har gjorts med 40 (40) miljoner kronor.

Under 2018 har AMF inlett ett arbete i syfte öka digitaliseringen av verksamheten för att öka bolagets stordriftsfördelar. Bolaget har parallellt arbetat vidare med att öka självservicegraden inom kundtjänsten och förenkla och förklara kundernas olika valmöjligheter.

Förvaltningskostnadsprocenten för traditionell försäkring steg något till följd av de högre driftskostnaderna. Förvaltningskostnadsprocenten för traditionell försäkring uppgick till 0,12 (0,11) procent av placeringstillgångarna. Detta är bland de lägsta i branschen. Även kapitalförvaltningskostnaderna är fortsatt låga och uppgick till 0,03 (0,03) procent.

Moderbolagets totala åtaganden

Traditionell försäkring

Med bolagets totala åtaganden avses dels värdet av de garanterade pensionsbelopp som har utlovats till de försäkrade, dels värdet av återbäringsmedel som inte garanterats, men som fördelats preliminärt på enskilda försäkringar.

Den 31 december 2018 uppgick de totala åtagandena avseende premiebestämda traditionella försäkringar till 455,6 (455,9) miljarder kronor. Av dessa medel avser 253,2 (234,0) miljarder kronor värdet av de garanterade pensionsbeloppen medan 202,4 (221,9) miljarder kronor avser värdet av ej garanterade åtaganden.

Fondförsäkring

Bolagets totala åtagande för fondförsäkring utgörs av värdet av försäkringstagarnas fondandelar samt medel som ännu inte är placerade i fondandelar. Den 31 december 2018 uppgick dessa åtaganden till 54,1 (54,9) miljarder kronor.

Överskottsfordelning

AMF drivs enligt ömsesidiga principer. Försäkringstagarna, de försäkrade samt övriga ersättningsberättigade har därför den slutgiltiga rätten till AMFs överskott, och anspråk på eget kapital, trots att de inte är delägare i bolaget.

Överskott fördelas först preliminärt till försäkringstagarna, eller de försäkrade, i syfte att senare kunna bestämma storleken på eventuell slutlig tilldelning. Detta sker på olika sätt för premiebestämda traditionella försäkringar, förmånsbestämda försäkringar och fondförsäkringar. De traditionella försäkringarna har en gemensam kapitalförvaltning där utfallet fördelas utifrån respektive återbäringskollektivs fördelning av placeringsrisk. AMF har fyra återbäringskollektiv; kollektiv 1 där förmånsbestämda försäkringar och äldre premiebestämda försäkringar ingår, kollektiv 2 där äldre premiebestämda försäkringar under successiv överföring från fondförsäkring ingår, samt kollektiv 3 där försäkringar med överskottsberoende avkastningsränta ingår. Fondförsäkringskollektivet utgör det fjärde återbäringskollektivet. Även avgifter, uttag av avkastningsskatt samt för-

Överskott, Mkr	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Fondförsäkring
Ingående överskott 2018-01-01	9 930	200 645	719
Överföring konsolideringsfonden för den avvecklade försäkringsgrenen Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring till försäkringsgrenen Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring.	-	-	-
Kapitalbidrag kunder (premie utöver livavsättning)	-	9 959	-
Utbetalning överskott kunder	-449	-10 678	-
Garantiförstärkning	-	-16 772	-
Utbetalning till försäkringstagare (arbetsgivare)	-709	-	-
Risvinster	13	233	3
Avgifter försäkrade (avgifter som belastar FTA)	9	1 018	51
= Nettobidrag Kapital kunder	-1 136	-16 240	54
Kapitalavkastning (utöver räntekostnad FTA, inklusive förvaltningsarvode)	-27	-1 840	220
Övrig omvärdering FTA	-1	-147	-3
Driftskostnader	-3	-509	-148
Utbetald skatt	-12	-505	-40
= Kundernas vinst/förlust efter förändring av marknadsräntan	-43	-3 001	29
Omvärdering FTA på grund av ändringar i marknadsräntan	19	-5 430	-
= Kundernas vinst efter förändring av marknadsräntan	-24	-8 431	29
Utgående överskott 2018-12-31	8 769	175 975	802

delning av arvsvinster är en del av den preliminära fördelningen av överskott. Tilldelning av överskott sker först i samband med utbetalning, flytt eller tilldelning av garantier.

Under 2018 har AMFs kunder fått större tilldelningar i form av utbetalt överskott och förstärkta garantier från konsolideringsfonden än vad de har bidragit med i form av nya premier och avgifter. Konsolideringsfonden påverkas dessutom av hur AMFs försäkringstekniska avsättningar utvecklas jämfört med AMFs placeringstillgångar.

Under året tilldelades 11,1 (10,8) miljarder kronor i slutlig tilldelning avseende pensionsutbetalning. 5,6 (5,9) miljarder kronor tilldelades i samband med ordinarie garantiförstärkning, och 11,2 (0) miljarder kronor av överskott tilldelades i form av garantier i samband med en extra bolagsstämma i oktober 2018. Moderbolagets resultat var 2,9 (33,9) miljarder kronor varav 10,0 (8,3) miljarder kronor av resultatet uppstod genom att kunderna bidrog med överskott i samband med premieinbetalningar. Förändringen av diskonteringsräntan under 2018 påverkade resultatet negativt med -5,4 (-2,4) miljarder kronor.

Se vidare vinstdisposition på sidan 110 för ytterligare information.

Kollektiv konsolidering i moderbolaget

Den kollektiva konsolideringsgraden beräknas som förhållandet mellan tillgångar värderade till marknadsvärde och totala åtaganden inklusive preliminärt fördelat överskott.

För premiebestämda försäkringar uppgick den kollektiva konsolideringsgraden vid årets utgång till 100,4 (100,3) procent och målnivån uppgår till 100 procent. Den kollektiva konsolideringsgraden för förmånsbestämda försäkringar var vid årets ingång 186 (170) procent och vid årets utgång 192 (186) procent. För analys av koncernens eget kapital, se sidan 56.

Solvens i moderbolaget

Enligt försäkringsrörelselagen ska försäkringsbolagen ha en kapitalbas som minst uppgår till en erforderlig solvensmarginal. Solvensmarginalen ska minst motsvara fyra procent av livförsäkringsavsättningarna och tjugofem procent av de driftskostnader som är hänförliga till fondförsäkringsåtaganden. AMFs kapitalbas uppgår till 207,5 (229,5) miljarder kronor och solvensmarginalen uppgår per 31 december 2018 till 10,3 (10,1) miljarder kronor.

Solvensknoten är relationen mellan kapitalbasen och erforderlig solvensmarginal. AMFs kapitalbas var vid utgången av året 20,2 (22,8) gånger större än erforderlig solvensmarginal.

Inom traditionell försäkring förekommer även ett annat solvensbegrepp, solvensgrad. Solvensgraden är relationen mellan bolagets totala tillgångar avseende traditionell försäkring och värdet av bolagets garanterade åtaganden för samma försäkringar. Solvensgraden den 31 december 2018 uppgick till 182 (196) procent. För mer information om hur de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) påverkar solvensgraden, se Risker och riskhantering på sidan 42 ff. Nya och förändrade redovisningsstandarder under 2018 har inte haft någon effekt på bolagets solvens.

Dotterbolag

AMF äger 100 procent av de verksamhetsdrivande bolagen AMF Fonder och AMF Fastigheter. Därutöver äger AMF fastighetsägande dotterbolag vilka framgår i not 15 Aktier och andelar i koncernföretag. För organisationsschema, se not 39 Närstående.

AMF Fastigheter AB

AMF Fastigheter utvecklar och förvaltar AMF-koncernens helägda fastigheter i syfte att skapa avkastning till pensions-spararna. Fastigheterna utgörs av kontors- och handelsfastigheter i Stockholm. Bland handelsfastigheterna finns bland annat Gallerian på Hamngatan, Mood Stockholm och gallerierna Fältöversten, Ringen och Västermalmsgallerian, samtliga i centrala Stockholm. Värdet av det helägda fastighetsbeståndet uppgår till 68,1 (63,3) miljarder kronor.

Det enskilt största innehavet i AMFs fastighetsbestånd är kvarteret Trollhättan (som innefattar Gallerian) där AMF Fastigheter under de senaste åren har utvecklat kvarteret under namnet Urban Escape Stockholm. Urban Escape Stockholm innebär en omdaning av kvarteret mellan Hamngatan, Brunkebergstorg och Regeringsgatan. Under de senaste två åren har här öppnats två nya hotell, takrestaurang och takbar samt att torget Brunkebergstorg har återinvigts. Successivt har ombyggda kontorslokaler fyllts med hyresgäster. Under 2019 kommer projektet att avslutas och då kommer Gallerian att återinvigas med flertalet nya butiker och kontorshyresgäster.

I april 2018 öppnades The Lobby, AMF Fastigheters initiativ för att möta de utmaningar som handeln står inför. I The Lobby testas och utvecklas lösningar för framtidens shopping samt ger plats för nya varumärken. I slutet av oktober vann The Lobby priset Best Innovation under NCSC Awards, där priset erhöles för "viljan att hitta lösningar för den nya tidens köpcentrum".

AMF Fastigheter har under 2018 börjat omvandla det klassiska industrikvarteret Stockholmsverken på Södermalm i Stockholm. Projektet väntas vara klart 2019.

AMF Fonder AB

AMF Fonder är ett helägt dotterbolag till AMF. AMF Fonder erbjuder egenförvaltade fonder med låga avgifter. Fonderna är skapade för att tillhandahålla ett långsiktigt pensionssparande. De är också tillgängliga för direkt fondsparande för privatkunder (även via externa fondtorg) och återfinns inom premiepensions-systemet.

Under 2018 överträffade fem av tolv fonder sina jämförelse-index. Utöver dessa tolv fonder lanserades även en ny företagsobligationsfond under året. Under 2018 har AMF Fonder haft ett marginellt inflöde till fonderna med 0,0 (-2,6) miljarder kronor. Största inflödena hade Aktiefond Mix och Räntefond Lång och de största utflödena hade Aktiefond Sverige och Aktiefond Världen. Den 31 december 2018 uppgick det förvaltade kapitalet till 121,8 (125,8) miljarder kronor. Årets resultat efter skatt var 24,1 (29,7) miljarder kronor. Under 2018 gjordes en utdelning på 82,4 (0) miljarder kronor till moderbolaget.

Regelverksförändringar

Ny tjänstepensionsreglering

Under sommaren 2018 kom ett förslag på en ny lag, baserad på det andra europeiska tjänstepensionsdirektivet (IORP 2), som ska vara öppen för försäkringsföretag som tillhandahåller tjänstepensionsförsäkring. Enligt förslaget ska en ny, delvis fristående, reglering för tjänstepensionsrörelse införas i Sverige som ska vara öppen för företag som uteslutande bedriver tjänstepensionsverksamhet. Den verksamhet som kommer att bedrivas av de nya tjänstepensionsföretagen bedöms i promemorian vara en form av försäkringsrörelse och de avtal som ingås bedöms vara en form av försäkringsavtal. Den bedömningen

innebär att även försäkringsrörelselagen ska vara tillämplig på tjänstepensionsföretagens verksamhet samt att annan kompletterande försäkringsreglering blir tillämplig, till exempel försäkringsdistributionslagen, penningtvättslagen, försäkringsavtalslagen med flera. Lagförslaget innehåller också, till skillnad från tjänstepensionsdirektivet, ett riskkänsligt kapitalkrav som liknar det som gäller för försäkringsföretag som lyder under det europeiska försäkringsdirektivet, Solvens 2. Förslaget innebär att såväl nuvarande tjänstepensionskassor som försäkringsföretag kan omvandlas till tjänstepensionsföretag. Eftersom ett tjänstepensionsföretag endast får bedriva tjänstepensionsrörelse krävs emellertid att blandade försäkringsföretag renodlar sin verksamhet innan en ombildning kan bli aktuell. Det blir också möjligt att starta helt nya tjänstepensionsföretag.

AMF har lämnat synpunkter på lagförslaget och har bland annat framfört kritik mot bedömningen att tjänstepensionsrörelse ska anses vara en form av försäkringsrörelse samt det faktum att regleringen i stor utsträckning går längre än vad tjänstepensionsdirektivet kräver. AMF lyfte också fram att ett riskkänsligt kapitalkrav i och för sig är bra, men att nivån på kapitalkravet enligt förslaget blir för högt, vilket riskerar att leda till lägre pensioner eftersom möjligheten att förvalta pensionskapitalet på ett effektivt sätt begränsas.

Enligt den nuvarande tidsplanen ska en proposition med det slutliga förslaget läggas fram för riksdagen sent under våren 2019. Lagen kan enligt samma tidsplan tidigast träda i kraft till halvårsskiftet 2019. Den omfattande kritiken lagförslaget fick, samt den utdragna regeringsbildningen, kan dock leda till att tidsplanen kommer att försenas. I avvaktan på att en slutlig lagstiftning träder ikraft tillämpar AMF den övergångsreglering i försäkringsrörelselagen som infördes i samband med genomförandet av Solvens 2-direktivet i Sverige. Övergångsregleringen kommer enligt lagförslaget att vara möjlig att tillämpa till utgången av 2022. Innan dess måste AMF, liksom övriga bolag som tillämpar övergångsbestämmelserna, antingen ombilda sig till tjänstepensionsföretag eller följa försäkringsregleringen enligt Solvens 2 fullt ut. Utgångspunkten för AMF är att verka för att den nya tjänstepensionsregleringen blir så bra som möjligt för svenska tjänstepensionssparare. Givet att så blir fallet är avsikten att AMF ska ombildas till ett tjänstepensionsföretag.

Vinstdisposition av 2018 års resultat

Styrelsen föreslår till årsstämman 2019 att 2018 års resultat för moderbolaget om 2 860 894 562 kronor överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfonden	Kronor
Individuell försäkring	-39 368 420
Förmånsbestämd tjänstepensionsförsäkring	-2 570 708
Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	2 819 882 320
Tjänsteanknuten premiefrielseförsäkring	-91 226
Individuell fondförsäkring	9 890 785
Tjänstepension avseende fondförsäkring	73 151 811
Summa	2 860 894 562

Styrelsen föreslår att andelen av konsolideringsfonden för den avvecklade försäkringsgrenen Tjänsteanknuten premiefrielseförsäkring, efter vinstdisposition, på -91 226 (-221 256) kronor överförs till försäkringsgrenen Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring.

Styrelsen ställer sig härmed också bakom den hållbarhetsredovisning som framgår av sidorna 12–30.

Hållbarhetsrapport

AMF Pensionsförsäkring AB (AMF), org nr 502033-2259, avger härmed en hållbarhetsrapport för 2018. Nedan följer en redovisning av koncernens hållbarhetsarbete enligt årsredovisningslagen. AMF upprättar dessutom årligen en hållbarhetsredovisning, i enlighet med de internationella riktlinjerna GRI Standards, som publiceras i årsredovisningen.

AMFs hållbarhetsarbete omfattar vårt arbete med att investera pensionskapitalet ansvarsfullt, arbeta för ökad mångfald och jämställdhet, att hålla en hög nivå i affärsetiska frågor och sträva efter att tjänstepension ska upplevas enklare för spararna. AMFs styrelse är ytterst ansvarig för hållbarhetsarbetet i AMF. Hållbarhetsarbetet utgår från styrelsens regler om etik och hållbarhet. Reglerna lägger också grund för många av AMFs övriga styrdokument, som exempelvis placeringsriktlinjer, regler för erbjudandet, försäkringstekniska riktlinjer samt regler för riskhantering, som samtliga beslutas av styrelsen. Styrelsen beslutar om inriktningen på hållbarhetsarbetet och följer upp arbetet kvartalsvis. Vd har det operativa ansvaret för hållbarhetsarbetet. Vd fattar beslut om hållbarhetsmål, eller anvisar till respektive dotterbolag där det är lämpligt. AMF ska stödja och följa FN-initiativet Global Compacts principer om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption samt OECDs riktlinjer för multinationella företag. AMF ska även följa FNs principer för ansvarsfulla investeringar. Under året har AMF även uttryckt sitt stöd för TCFDs rekommendationer kring redovisning av klimatriskernas finansiella påverkan.

Styrning av AMFs direkta påverkan

AMFs direkta påverkan från den egna verksamheten består främst i personalrelaterade frågor, som mångfald och jämställdhet, den egna verksamhetens resursförbrukning i form av energi, pappersförbrukning och tjänsteresor samt hantering av affärsetiska frågor. Riskerna inom dessa områden bedöms som begränsade.

Policyer för AMFs agerande finns främst i styrelsens regler

för etik och hållbarhet och AMFs personalhandbok (framförallt icke-diskrimineringspolicy, jämställdhetspolicy och resepolicy). I styrelsens regler för etik och hållbarhet slås fast att AMF ska följa Näringslivskoden utgiven av Institutet mot mutor. Inom ramen för personalarbetet följs bland annat sjukfrånvaro, upplevd diskriminering och kränkande särbehandling samt jämställdhet vad gäller lönesättning och rekryteringsprocess upp. Som en del i personalarbetet följs även AMFs agerande i affärsetiska frågor upp. Jämställdhet vad gäller lönesättning styrs genom att arbeta för jämställda arbetsgrupper och på så sätt minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Detta mäts genom att det underrepresenterade könet ska återfinnas bland de tre slutkandidaterna vid extern rekrytering till arbetsgrupper med ojämn könsfördelning. Under 2018 genomfördes 33 (19) rekryteringar till sådana grupper. I 24 (14) fall fanns slutkandidater av båda könen, och i 10 (5) fall anställdes en representant från det underrepresenterade könet.

Inom miljöarbetet mäter AMF koldioxidutsläppen från tjänsteresor, den egna energiförbrukningen och pappersförbrukningen. Det helägda dotterbolaget AMF Fastigheter har genom sin verksamhet (utveckling och förvaltning av AMF-koncernens helägda fastigheter) påverkan på miljö, främst genom fastigheternas energiförbrukning samt avfall från ombyggnadsprojekt. Miljöarbetet styrs av styrelsens regler för etik och hållbarhet, ägardirektiv samt AMF Fastigheters hållbarhetspolicy. AMF Fastigheter följer upp fastigheternas energiprestanda, energiförbrukning i relevanta fall samt hantering av avfall. Resultatindikator avseende miljöområdet är att energiprestandan i fastighetsbeståndet ska uppgå till högst 95 kWh/kvm. Denna uppgick 2018 till 111 (100) kWh/kvm.

Styrning av AMFs indirekta påverkan

AMFs indirekta påverkan omfattar främst hållbarhetsaspekter inom investeringsverksamheten, men även hos AMFs leverantörer. Styrelsens etiska regler slår fast att AMF ska ta hänsyn till hållbarhet när pensionskapitalet investeras. Bedömningarna ska

utgå från en helhetssyn, och AMF ska sträva efter att investera i bolag som arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor. De bolag som AMF investerar i ska leva upp till grundläggande principer om exempelvis mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption.

Styrelsens placeringsriktlinjer, AMFs ägarpolicy samt vd:s instruktion till kapitalförvaltningen ger ytterligare riktlinjer för hanteringen av hållbarhetsfrågor i investeringsverksamheten. Under året antog AMFs vd en policy avseende investeringar i fossil energi, som bland annat innebär att AMF inte ska investera i bolag med mer än 10 procent av omsättningen från utvinning av förbränningskol. Bolag som AMF investerar i har alla mer eller mindre påverkan på sin omvärld inom olika hållbarhetsområden. AMF försöker hantera sin indirekta påverkan genom ovan nämnda policyer. Uppföljning görs bland annat två gånger per år genom en genomlysning av portföljen. Under 2018 hade vi 1 (0) fall av bolag som ansågs ha brutit mot någon av våra grundläggande hållbarhetskrav och därför avyttrades.

AMFs inköp sker främst inom IT (tjänster, drift och konsulter), telefonitjänster, analyser och transaktioner inom kapitalförvaltningen, marknadsföring, pensionsadministration samt energi, värme, bygg- och förvaltningstjänster inom fastighetsförvaltningen. AMF vill att bolagets leverantörer ska ställa sig bakom Global Compacts principer om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption, antingen genom att skriva under AMFs leverantörskod eller själva vara medlemmar. Bolag som AMF köper varor och tjänster från har alla mer eller mindre påverkan på sin omvärld inom olika hållbarhetsområden. AMF hanterar sin indirekta påverkan genom bland annat leverantörskoden. Uppföljning att leverantörer har skrivit under koden görs kvartalsvis. Under 2018 hade 100 procent av AMFs leverantörer skrivit under AMFs leverantörskod.

För mer information om riskhantering, se även avsnittet Risker och riskhantering sida 47.

AMFs styrning

Bolagsstyrning

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som ägs till lika delar av LO och Svenskt Näringsliv och som drivs enligt ömsesidiga principer. Eftersom kunderna står för riskkapitalet i bolaget och bolaget inte får dela ut vinst till aktieägarna är bolagets styrning av särskild betydelse.

Regelverk

De viktigaste regelverken för bolagets styrning är försäkringsrörelselagen och där intagna övergångsregler avseende Solvens II samt aktiebolagslagen. I enlighet med försäkringsrörelselagen slår bolagsordningen fast att AMF inte får dela ut vinst till aktieägarna. I bolagsordningen anges att bolagsstämman är AMFs högsta beslutande organ och att bolagsstämman utser styrelsen samt bolagets revisorer. Bolagsordningen innehåller också bestämmelse om att LO respektive Svenskt Näringsliv ska utse varsin ledamot i styrelsen att särskilt bevaka de försäkrades intressen. Dessa är Berit Müllerström (LO) och Marie Rudberg (Svenskt Näringsliv). Bolagsstämman utser styrelsens ordförande. Stämman hålls före utgången av juni varje år.

AMF omfattas inte formellt av Svensk kod för bolagsstyrning. Bolaget har dock valt att i vissa relevanta avseenden beakta koden. Styrelsen uppfyller kraven om ledamöters oberoende gentemot bolaget och bolagsledningen enligt koden, men inte avseende ledamöters oberoende i förhållande till större aktieägare. Då ägarna ska vara lika representerade i bolagets styrelse och därmed har full insyn i styrelsens arbete, har AMF även bedömt att det saknas behov av bolagsstyrningsrapport i kodens mening. Ägarna har vidare valt att avstå från att inrätta en valberedning för val av styrelse och revisorer. Styrelsen utvärderar årligen sin kompetens och lämplighet i enlighet med en fastlagd process. Resultatet av utvärderingen ska kommuniceras till ägarna för att utgöra underlag vid ny- och omval till styrelsen. Kompe-

tensutvärderingen syftar till att säkerställa styrelsens samlade kompetens. Lämplighetsprövningen avser varje ledamot och omfattar bland annat redogörelse för och kontroll av engagemang andra uppdrag, ekonomisk redbarhet och mediabild. Kartläggning av eventuella intressekonflikter görs årligen samt vid behov.

Styrelsen och dess arbete

Det är styrelsen som har det yttersta ansvaret för att AMFs verksamhet bedrivs i enlighet med tillämpliga lagar och föreskrifter. Styrelsen beslutar om AMFs strategiska inriktning, utser vd och fastställer riktlinjer och instruktioner. Styrelsen ska se till att det finns lämpliga interna regelverk för riskhantering och internkontroll. Styrelsen följer löpande bolagets verksamhet och dess ekonomiska resultat. Till sin hjälp har styrelsen en oberoende internrevision som rapporterar direkt till styrelsen. Styrelsen får även regelbundet särskild risk- och regelrapportering, se vidare Risker och riskhantering, sidan 42.

Styrelsen har gjort en utvärdering av sitt arbete under 2018 enligt fastlagd process. Bedömningen är att styrelsen uppfyller AMFs krav på kompetens och lämplighet samt att identifierade intressekonflikterna kan hanteras.

Styrelsen består av nio ordinarie ledamöter utan suppleanter. Vid årsstämman 2018 omvaldes Renée Andersson, Per Ljungberg, Pär Nuder, Ola Pettersson, Marie Rudberg och Caroline af Ugglas. Ulf Grunander, Berit Müllerström och Tomas With utsågs till nya ledamöter. Pär Nuder är styrelsens ordförande. På styrelsesammanträden deltar två representanter för personalen. Styrelsen sammanträder minst sex gånger per år, och hade åtta protokollförda sammanträden inklusive konstituerande möte under 2018.

Styrelsen har inrättat tre utskott, revisionsutskott, finansutskott och ersättningsutskott, som alla är beredande organ utan beslutsrätt såvida de inte fått särskilda mandat.

Revisionsutskottet består av fyra styrelseledamöter med ledamoten Marie Rudberg som ordförande. Utskottet följer övergripande bolagets arbete med framtagande av lagstadgad finansiell rapportering samt system för den interna kontrollen. Det innefattar hantering av operativa risker, regelefterlevnad samt beredning av relevanta delar hänförliga till styrelsens egna risk- och solvensbedömning. Utskottet tar även del av rapporter från AMFs internrevision samt från funktionerna för compliance och riskhantering. På utskottets möten deltar normalt bolagets externa revisorer och chef för Internrevision.

Finansutskottet består av tre styrelseledamöter med ledamoten Ola Pettersson som ordförande. Utskottet följer placeringsverksamheten och att de åtgärder som vidtas av kapitalförvaltningen sker med iakttagande av gällande regler och anvisningar. I utskottets uppgifter ingår att bereda och till styrelsen föreslå placeringsplan för kapitalförvaltningen och löpande följa upp denna samt bereda de investeringsbeslut som kräver styrelsens godkännande. I utskottets uppgifter ingår även att löpande bevaka att risken i bolagets tillgångsportfölj anpassas mot gällande solvensrestriktioner enligt vad som följer av styrelsens regler om riskhantering samt med avseende på placeringsrisker bereda styrelsens egna risk- och solvensbedömning. Utskottet följer också upp och bereder det arbete som utförs inom ramen för den av styrelsen beslutade ägarpolicyn i AMF.

Ersättningsutskottet består av tre styrelseledamöter med ledamoten Pär Nuder som ordförande. Utskottet bereder bolagets ersättningsprinciper, ersättningar och förmåner för vd, vice vd, ledande befattningshavare samt chef för Internrevision. I utskottet redovisas även verkställande direktörens bedömning av ledande personers kompetens och lämplighet. Därtill redovisas verkställande direktörens bedömning av ledande personers

kompetens och lämplighet hos de som är ansvariga för centrala funktioner, undantaget chef för Internrevision. Styrelsens kompetens och lämplighet bereds av utskottet. Utskottet bereder även principiella frågor rörande förmåner för bolagets anställda.

Styrning av dotterbolag

De verksamhetsdrivande dotterbolagen utgörs av AMF Fonder AB (AMF Fonder) och AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter). Verksamheten och arbetet i dotterbolagen regleras i respektive bolagsordning och interna styrdokument, såsom arbetsordning för styrelse och instruktion för vd. AMF Fonders verksamhet regleras även av en separat lagstiftning, lagen om värdepappersfonder, som styr hur verksamheten ska bedrivas. Styrelsen i moderbolaget utfärdar ägardirektiv till dotterbolagen som närmare anger de krav moderbolaget ställer på dotterbolagen ur ett koncernperspektiv och hur uppföljning av dotterbolagens verksamhet sker.

Dotterbolagen hanterar sådan verksamhet där AMF funnit ett mervärde i att den bedrivs i egen regi eller där så krävs i lag. De delar av verksamheten där det finns samordnings- och skalfördelar med övriga delar i koncernen hanteras i så hög grad som möjligt gemensamt. Mellan bolagen finns avtal där dotterbolagen köper tjänster från moderbolaget och även att moderbolaget köper tjänster från dotterbolagen enligt fastställda ekonomiska villkor som följer AMFs regelverk för närståendetransaktioner.

AMF Fonder har en styrelse som består av sex ledamöter där ordförande samt två övriga ledamöter är att betrakta som oberoende från AMF eller AMFs ägare. Styrelsen består av ordförande Per Bardh (oberoende), Camilla Larsson (chef Försäkring AMF), Javiera Ragnartz (chef Kapitalförvaltning AMF), Anders Thorstensson (chefsjurist Svenskt Näringsliv), Johan Held (oberoende) och Cecilia Ardstrom (oberoende).

AMF Fastigheter har en styrelse som består av sju ledamöter där tre är att betrakta som oberoende från AMF eller AMFs ägare. Styrelsen består av ordförande Javiera Ragnartz (chef för Kapitalförvaltning AMF), Per-Erik Karlsson (chefjurist AMF), Agneta Jacobsson (oberoende), Susanne Lindh (oberoende),

Monica von Schmalensee (oberoende), Pernilla Arnrud Melin (ansvarig AMFs fastighetsportfölj) och Lars-Åke Bokenberger (chef svenska aktier AMF).

AMFs verksamhetsstyrning och ledning

AMFs verksamhetsstyrning sker med stöd av övergripande verksamhetsmål. Målen bryts ner på enhets- och avdelningsnivå och därefter till medarbetarnas individuella utvecklingsplaner. Målen på alla nivåer följs upp regelbundet. AMF arbetar aktivt med kompetensutveckling såsom utvecklingssamtal och att uppmuntra till intern rörlighet. Bolaget strävar efter att minst 20 procent av alla tjänster ska tillsättas av interna sökanden.

AMF arbetar aktivt med att skapa en företagskultur som gör att rätt beslut fattas samt att rätt prioriteringar görs. AMFs kultur präglas av att bolaget drivs med det enda syftet att skapa värde för kunderna. Det finns ett genuint engagemang och uppslutning kring AMFs uppdrag bland medarbetarna. Det visar bland annat 2018 års mätning som genomfördes inom AMF och AMF Fonder av det så kallade organisationsindexet ökat under året till 78 (77) procent. Ledarskap är ett område som visar på tydlig positiv utveckling. Utvecklingen gäller främst ledarens förmåga att planera verksamheten med god framförhållning och att följa upp beslut. Svarsfrekvensen var 89 (92) procent. AMF har internt ett kontinuerligt kommunikativt arbete kring förståelsen för uppdraget och kunderna.

AMFs företagsledning

Företagsledningen i AMF består av sex personer.

AMFs företagsledning			
Namn	Född	Titel	Anställd sedan
Johan Sidenmark	1965	Vd	2012
Tomas Flodén	1973	Vice vd och stabschef	2009
Per-Erik Karlsson	1958	Chefjurist	1995
Camilla Larsson	1971	Chef Försäkring	2004
Javiera Ragnartz	1969	Kapitalförvaltningschef	2017
Cecilia Rosendahl Lavén	1971	Chef Marknad & Kommunikation	2000

Principer för att bestämma ersättningar och förmåner till nyckelpersoner i ledande ställning samt berednings- och beslutsprocesser framgår i not 37 Personal, se sidan 98 ff.

Styrelsen för AMF 2018

Forts. nästa sida

	Pär Nuder	Renée Andersson	Ulf Grunander	Per Ljungberg	Berit Müllerström
	Ordförande Ordförande ersättningsutskott	Ledamot Ledamot revisionsutskott	Ledamot Ledamot revisionsutskott	Ledamot Ledamot finansutskott	Ledamot Ledamot ersättningsutskott
Befattning	Senior Counselor Albright Stonebridge Group	Utredare LO	Styrelseuppdrag	Vice vd Lancelot Holding AB	Andre vice ordförande LO
Utbildning	Jur. kand.	Fil. kand.	Civilekonom, Stockholms Universitet	Civilekonom DHS och gymnasieingenjör	Gymnasieutbildning och enstaka kurser på högskola
Invald år	2015	2010	2018	2014	2018
Född	1963	1965	1954	1957	1958
Andra väsentliga uppdrag	Ordförande Hemsö Fastighets AB, SkiStar Aktiebolag, Tapetlagret Öbergs Färghus i Västerås Aktiebolag och Tredje AP-fonden. Ledamot Azelio AB, Beijerinvest Aktiebolag, Fabege AB och Åre 2019 AB.	Ledamot i AFA Livförsäkringsaktiebolag. Suppleant i AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag och ledamot i LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag.	Ordförande Djurgårdsbutiken AB, Nyströms Gastronomi & Catering AB, Food Track i Malmö AB och Djurgårdens Merchandise Handelsbolag Ledamot Arjo AB, Bostadsrättsföreningen Hövitsmannen 3, Djurgården Hockey AB, GREG Capital AB, Lifco AB och Ulricedahlsgården AB. Vd DIF Hockey Partners Sweden AB.	Ledamot Lancelot Asset Management Aktiebolag Ledamot, vice vd Lancelot Holding AB och Ljungberg & Co FIRM Aktiebolag.	Ordförande Arbetets Museum och Union to Ledamot ABF, Ideella föreningen LO:s Folkhögskola Runö och LO:s Folkhögskola Runö.
Bakgrund	1994–2009 riksdagsledamot 2004–2006 finansminister 2002–2004 samordningsminister 1998–2002 statsministerns statssekreterare	2006– Utredare med ansvar för pensions- och försäkringsfrågor på LO.	1993–2016 CFO Getinge-koncernen 1985–1993 Auktoriserad revisor	2004– 2018 Rådgivningsansvarig Lancelot Holding AB. 1998–2003 Vd Lancelot Asset Management AB.	2010–2018 Chef OU-enheten Kommunal Förbundskontoret 2008–2011 Projektledare KLOK Kommunal Förbundskontoret 2000–2008 Lokalkontorschef Kommunal Älvsborg 1996–2000 Ombudsman Kommunal Älvsborg
Styrelse närvaro	8/8	7/8	7/8*	7/8	7/8*
Revisionsutskott närvaro		4/4	2/4*		
Finansutskott närvaro				5/5	
Ersättningsutskott närvaro	3/3				1/3*

* Ledamot tillträdde i samband med årsstämman 2018. För arvoden och ytterligare information se not 37 Personal.

Styrelsen för AMF 2018

	Ola Pettersson	Marie Rudberg	Caroline af Ugglas	Tomas With
	Ledamot Ordförande finansutskott Ledamot revisionsutskott	Ledamot Ordförande revisionsutskott Ledamot ersättningsutskott	Ledamot Ledamot finansutskott	Ledamot
Befattning	Chefsekonom LO	Administrativ direktör Svenskt Näringsliv	Vice vd, ansvarig för den samhällspolitiska verksamheten på Svenskt Näringsliv.	Vice ordförande IF Metall
Utbildning	M Sc Economics	Civilekonom DHS	Ekonom	Gymnasieutbildning
Invald år	2011	2010	2015	2018
Född	1973	1962	1958	1970
Andra väsentliga uppdrag	Ledamot i Arbetsförmedlingen.	Vice ordförande Fora AB Styrelseordförande Ideella föreningen Ratio med firma Ratio Ledamot Lärandegruppen i Sverige AB och Zenicor Medical Systems AB	Ledamot Acando AB, Beijer Alma AB och Svenskt Näringsliv Service AB.	Ledamot LO:s Folkhögskola Runö Suppleant LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag.
Bakgrund	LO sedan 2008. Chefsekonom sedan 2011. Tidigare Regeringskansliet och Sveriges Riksbank.	2006 – Administrativ direktör Svenskt Näringsliv. 2000–2006 Sveriges Riksbank.	–2015 Aktiechef och ansvarig för ägarstyrningsfrågor på Skandia kapitalförvaltning.	2014–2017 Chef IF Metalls förhandlingsenhet 2013–2014 LO lönepolitik, Samhall m.m. 2009–2013 Avtalsansvarig Teknik avtalet IF Metall 2004–2013 Förhandlings- ombudsman 2006–2008 Biträdande avtals- ansvarig Teknikavtalet IF Metall
Styrelse närvaro	8/8	8/8	8/8	6/8*
Revisionsutskott närvaro	3/4	4/4		
Finansutskott närvaro	5/5		5/5	
Ersättningsutskott närvaro		3/3		

* Ledamot tillträdde i samband med årsstämman 2018.
För arvoden och ytterligare information se not 37 Personal.

Risker och riskhantering

De viktigaste riskelementen för AMF är:

- **Solvensrisk:** att AMF inte kan uppfylla garanterade åtaganden.
- **Placeringsrisk:** att värdet av AMFs tillgångar och skulder förändras på grund av prisändringar på de finansiella marknaderna.
- **Försäkringsrisk:** att AMFs försäkringsfall (framförallt utbetalningar av garanterade belopp) avviker från vad AMF har antagit.
- **Affärsrisk:** att AMFs intäkter inte täcker dess kostnader.
- **Operativ risk:** att fel uppstår eller begås i driften av bolaget.

Målsättningen med AMFs riskhantering är att undvika oväntade ekonomiska eller andra förluster för koncernen och dess kunder. Riskhanteringen ska långsiktigt bidra till koncernens goda anseende, starka varumärke och konkurrenskraftiga resultat. Det innebär i moderbolaget att aktivt risktagande ska ske på ett balanserat och kontrollerat sätt med beaktande av att bolaget alltid ska kunna uppfylla garanterade åtaganden gentemot de försäkrade. Bolagets uppdrag och därmed riskhantering ska främst ses utifrån de försäkrades perspektiv med fokus på den försäkrades totala tillgodohavande (pensionskapitalet).

Effekter på solvensen vid vissa händelser

	Påverkan på resultat/eget kapital miljarder kronor		Påverkan på solvensgrad procentenheter
	Tillgångar	Skulder	
Marknadsräntorna faller med 1 procentenhet	+5,7	+21,2	-12 (-14)
Aktiekurserna faller 10 procent	-15,9		-6 (-9)
Fastighetsvärdena faller 10 procent	-10,3		-4 (-4)
Alternativa investeringar faller 10 procent	-2,8		-1 (-)
Den svenska kronan stärks med 10 procent ²⁾	-4,4		-2 (-3)
Antagen livslängd ökar med 1 år		+6,6	-5 (-5)
10 procent av alla kunder som får, flyttar ut	-28,1	-15,0	0 (0)

Solvensrisk

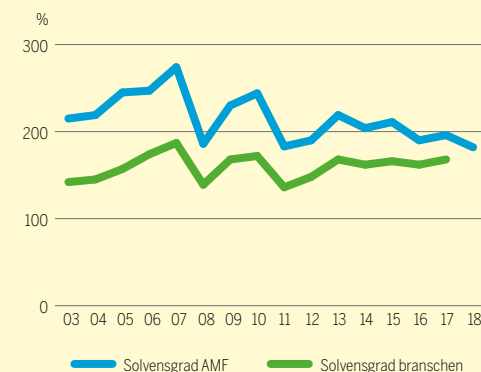
Solvensen är avgörande för ett försäkringsbolags möjlighet att betala ut de pensioner som de försäkrade blivit garanterade. Solvensrisken är risken för att bolaget inte kan infria garanterade åtaganden. Solvensrisken är den överordnade risken och är ett resultat av övriga risker. Dominerande risker förknippade med bolagets solvens är förändringar i aktiekurser, marknadsräntor och livslängdsantaganden (placeringsrisker och försäkringsrisker).

Andra typer av risker, som till exempel risker förknippade med flytträtt och korta kontraktstider för upphandlade tjänstepensioner, innehåller affärsmässiga riskelement som kräver överväganden men utgör mindre risk ur ett solvensperspektiv. Solvensgraden är det mått som visar hur stora bolagets tillgångar är i förhållande till värdet av de garanterade åtagandena.

Solvensgraden får inte understiga 104 procent. Den 31 december 2018 var den för AMF 182 (196) procent, vilket är högst bland jämförbara bolag.

För att AMFs produkter ska kunna skapa ett hållbart erbjudande till kunderna krävs att bolaget har en solvens som möjliggör både hög säkerhet att uppfylla de garanterade åtagandena och ett tillräckligt högt risktagande för att skapa hög avkastning.

+Solvensgrad

Källor: Svensk Försäkrings branschsammandrag av resultat och balansräkningar. Solvensgraden visar AMFs tillgångar jämfört med AMFs utställda löften. Överskottet återbetalas över tiden till kunderna.

Vid årsslutet 2018 hade AMF högst solvens av alla jämförbara bolag 182 (196), även efter att en kraftig garantiförstärkning genomfördes under året.

Ju högre solvensgrad AMF har desto större blir handlingsfriheten i tillgångsförvaltningen.

Styrelsen i AMF fastställer de överordnade reglerna för bolagets riskhantering. Ett centralt krav är att sannolikheten för att AMF inte skulle kunna infria de garanterande åtagandena inte får överstiga 0,5 procent det närmsta året. Solvensriskkravet avspeglar sig bland annat i placeringsriktlinjerna och placeringsplanen som fastställs av styrelsen.

AMF genomför regelbundna framåtriktade simuleringar av solvensen med en ALM-modell (Asset Liability Management) för att säkerställa att solvensrisken inte riskerar att bli för hög. Modellen förses med uppgifter om förväntad avkastning, risker och korrelationer för såväl åtaganden som tillgångar. Uppgifterna baseras på 15 års historiska data.

Utifrån dessa data görs simuleringar som skapar ett stort antal möjliga scenarier. Med hjälp av utfallet beräknas sannolikheten för olika framtida solvensgrader för att säkerställa att till

exempel den aktuella placeringsstrategin uppfyller solvensriskkraven. Det som inverkar mest på möjligheten att klara solvensriskkraven är värdet av de utställda garantierna och andelen tillgångar med högre risk, det vill säga främst andelen aktier. Kravet på solvensgrad har satts så att bolaget även efter stora negativa marknadsrörelser ska ha handlingsfrihet att placera tillgångarna utifrån spararnas intresse av hög avkastning. Den ovan beskrivna modellen bygger på antagandet att tillgångsportföljerna löpande viktas om till de ursprungliga andelar som bestämts för tillgångsfördelningen. I verkligheten minskas normalt sett riskerna successivt i takt med att solvensen faller. Därför är den reella risken för låg solvens lägre än vad testerna anger.

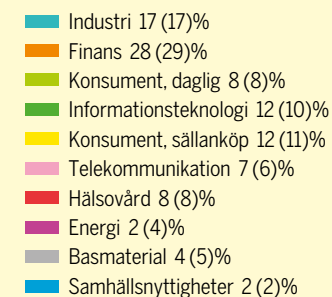
Utöver simuleringarna av solvens över tiden följer AMF solvensen regelbundet och genomför känslighetsanalyser för olika händelser.

Placeringsrisk

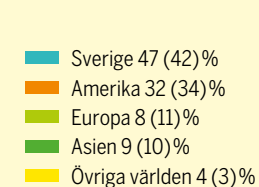
Målet för AMFs kapitalförvaltning är att skapa en avkastning som på fem års sikt är högre än flertalet av konkurrenternas.

Bolagets tillåtna placeringsrisker styrs av AMFs placeringsriktlinjer. Marknadsrisk är risken för att priset på aktier, räntebärande värdepapper, valutor, alternativa investeringar och fastigheter förändras. Inom respektive tillgångsslag samt för totalportföljen beräknas den sannolika förlustrisken baserad på historisk volatilitet. Kontroll och uppföljning av marknadsrisk underlättas genom att AMF, med undantag utöver investeringarna i fastigheter och alternativa investeringar, investerar i instrument som handlas på aktiva marknader.

Aktieportföljens branschfördelning

Aktieportföljens regionfördelning

Förlustrisk	Tillgångar				Ett år av sex är sannolikt förlusten större än följande				Ett år av hundra är sannolikt förlusten större än följande			
	2018		2017		2018		2017		2018		2017	
	Mkr	Andel %	Mkr	Andel %	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Räntebärande	177 758	38,0	157 651	33,6	4 270	2,4	3 909	2,5	9 949	5,6	9 108	5,8
Aktier	159 095	34,0	209 388	44,7	20 388	12,8	26 705	12,8	47 504	29,9	62 223	29,7
Alternativa investeringar	27 811	6,0			813	2,9			1 895	6,8		
Fastigheter	102 622	22,0	101 848	21,7	6 341	6,2	7 134	7,0	14 775	14,4	16 622	16,3
Totalt	467 286	100,0	468 887	100,0	20 623	4,4	28 228	6,0	48 052	10,3	65 772	14,0

Ränteportföljen består huvudsakligen av stats- och bostadsobligationer. Den viktigaste marknadsrisken i ränteportföljen är duration (genomsnittlig räntebindningstid) och kreditrisk.

Huvuddelen av handeln med derivatinstrument består av valuta och ränteterminer. Valutaexponering uppstår genom investeringar i utländska värdepapper, fastigheter och alternativa investeringar. Exponeringen hanteras aktivt med hjälp av valuta-terminer. I den räntebärande portföljen används ränteterminer för att effektivisera hanteringen av ränterisker. Dessutom används standardiserade derivatinstrument såsom index-terminer inom aktieförvaltningen för att effektivisera förvaltningen.

AMFs fastighetsexponering finns huvudsakligen i Stockholm och andra tillväxtregioner i Sverige, men även i anslutning till huvudstäderna i Norge respektive Finland. Risken i fastighetsplaceringarna är främst beroende av hyresnivåer, vakansgrader och marknadens direktavkastningskrav. Marknadsrisken i fastighetsportföljen styrs därför genom val av fastighetstyp och geografisk placering. Risken i AMFs alternativa investeringar är främst kopplade till krediter och infrastrukturinvesteringar.

Stora exponeringar 2018

Inga stora exponeringar finns 2018.

Stora exponeringar 2017 ¹⁾

	Räntebärande, Mkr	Aktier, Mkr	Summa, Mkr	Andel, %
Swedbank	7 978	6 927	14 905	3,2
Totalt	7 978	6 927	14 905	3,2

¹⁾ Exponeringar större än 3 procent av de totala placeringstillgångarnas, exklusive fastigheter, marknadsvärde.

Ränterisk

Mkr/år	2018-12-31		2017-12-31	
	Marknadsvärde	Duration	Marknadsvärde	Duration
Utländskt räntebärande, totalt	94 627	4,0	94 911	3,0
<i>Varav utländska statspapper</i>	78 406	4,2	66 878	3,9
<i>Varav utländska kreditobligationer</i>	16 221	2,8	28 033	0,9
Svenskt räntebärande, totalt	78 521	2,6	68 429	2,3
<i>Varav svenska statspapper</i>	12 460	0,9	12 683	1,3
<i>Varav svenska kreditobligationer</i>	66 061	3,0	55 746	2,6
Räntebärande, totalt	173 149	3,4	163 340	2,7

Repor och värdepapperslån nettopåverkar inte duration.

I tabellen för ränterisk ingår per 2017-12-31 räntebärande placeringar om 16 797 miljoner kronor som 2018 redovisas inom alternativa investeringar.

Valutaexponering efter valutakurssäkring

Andel av portföljen, %		
Valuta	2018	2017
USD	7,6	10,2
GBP	-1,5	1,2
JPY	1,0	1,1
NOK	0,9	0,6
Övriga	1,4	1,6
Summa	9,4	14,8

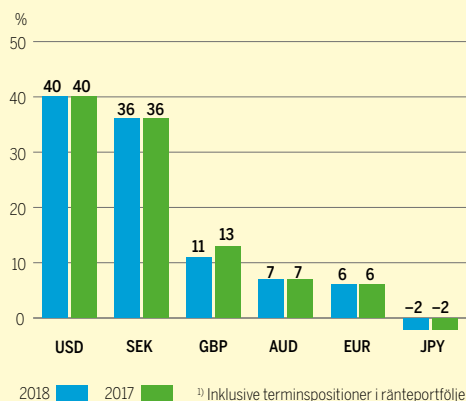
Likviditetsrisk

AMFs placeringstillgångar i form av aktier och räntebärande består till största del av tillgångar handlade på aktiva marknader, vilket innebär att de kan realiseras på kort sikt. Därigenom är likviditetsrisken, i betydelsen att inte kunna betala åtaganden i tid, försumbar.

I syfte att ha kontroll över samtliga flöden upprättas lång- och kortsiktiga likviditetsprognoser. De stora betalningsflödena i verksamheten uppstår inom kapitalförvaltningen. Andra flöden är inbetalningar av premier och utbetalningar av pensioner och skatt. De osäkra flöden som uppstår avser huvudsakligen flyttar ut från bolaget. Information om betalningsflöden till följd av flyttar erhålls dock i god tid innan de ska genomföras. De finansiella skulder som AMF har hänför sig till repor, skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper och orealiserade förluster avseende valutaderivat. Både repor och värdepapperslån omsätts löpande med kort löptid, normalt kortare än en månad. De finansiella skulderna är små i förhållande till de likvida tillgångarna, därför uppstår ingen väsentlig likviditetsrisk.

För AMFs del finns även risken i turbulenta marknadslägen att ett finansiellt instrument inte kan säljas utan merkostnad. Då

Fördelning av räntebärande portföljens underliggande ränterisk¹⁾

bolaget huvudsakligen investerar i marknadsnoterade värdepapper med hög kreditvärdighet är denna risk begränsad.

För fördjupad information, se vidare not 2 Premieinkomst, not 10 Utbetalda försäkringsersättningar, not 12 Skatt, not 21 Löptidsanalys för finansiella skulder och not 36 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder.

Kreditrisk

Kreditrisk är risken att en motpart inte kan fullfölja sina åtaganden gentemot AMF. I placeringsriktlinjerna föreskrivs att räntebärande placeringar till största del ska ske med låg kreditrisk (så kallad investment grade). Emittenters, låntagares och motparters kreditvärdighet fastställs med hjälp av en extern eller intern kreditbedömning. Kreditrisker begränsas genom limiter per ratingkategori. När det gäller AMF Fastigheters hyresgäster sker alltid en intern kreditbedömning.

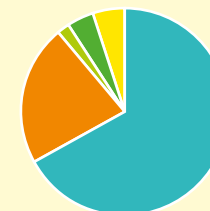
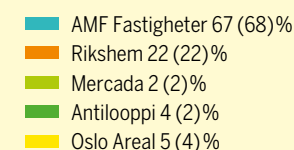
Försäkringsrisk

AMFs försäkringsrisker delas upp i finansiella risker och risker som rör dödlighet, lång levnad och de försäkrades ändringar i försäkringen. AMFs produkter utgörs av ren ålderspensionsförsäkring, med eller utan återbetalningsskydd, i huvudsak med livsvariga utbetalningar.

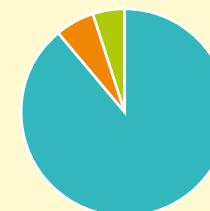
Den finansiella risken inom försäkringsrisken avser bolagets åtagande att göra framtida garanterade pensionsutbetalningar. Beloppen fastställs vid premieinbetalning baserat på en antagen framtida avkastning. De försäkringstekniska avsättningarna är de garanterade pensionsutbetalningarna värderade utifrån de räntekurvor som definierats i Finansinspektionens föreskrift 2013:23. När marknadsräntorna sjunker, sjunker även de av myndigheten definierade räntekurvorna, och värdet på AMFs åtaganden stiger och solvensen försvagas.

För AMF är den största rena försäkringsrisken att den genomsnittliga livslängden bland spararna ökar mer än vad som har antagits i beräkningarna. AMF använder generationsbaserade livslängdsantaganden baserade på DUS 2006/2014, se not 26 Livförsäkringsavsättning, samt egen statistik. Det innebär att den förväntade livslängden, förutom den försäkrades ålder, även beror på födelseår. För vissa försäkringsprodukter används även kollektivavtalstillhörighet för att bestämma den förväntade

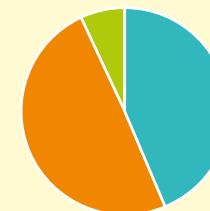
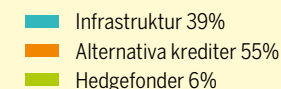
Fastighetsportföljens exponering fördelad per bolag 2018-12-31

Fastighetsportföljens exponering fördelad geografiskt 2018-12-31

Fördelning alternativa investeringar 2018-12-31

livslängden. Kön används endast vid bestämmandet av den förväntade livslängden på avtalsnivå inom förmånsbestämd tjänstepension och icke kollektivavtalad avgiftsbestämd tjänstepension. För samtliga produkter där könsneutral dödlighet tillämpas används andelen kvinnor respektive män inom kollektivet för att bestämma den förväntade livslängden. De försäkrades ändringar i försäkringen påverkar värdet av AMFs åtaganden endast för en mindre del av AMFs försäkringsavtal, vilket medför en begränsad risk till följd av oförutsedda ändringar.

Affärsrisk

Affärsrisken är risken att avgiftsintäkterna inklusive den volymbaserade fondrabatten inte täcker driftskostnaderna. AMFs produkter har lång löptid och ger upphov till kostnader från det att de säljs till dess att de är slutligt utbetalda. Prissättningen sker normalt sett i samband med att produkten säljs och AMF har i praktiken små möjligheter att under avtalets löptid höja avgifterna. Förändringar i till exempel kostnadsnivåer eller lägre volymer än beräknat utgör därför de största affärsriskerna för AMF. Det är angeläget att säkerställa en hållbar utveckling av intäkter och kostnader i ett bolag drivet enligt ömsesidiga principer som AMF, där alla vinster och förluster tillhör kunderna. Grundprincipen som AMF följer är att inbetalda pensionspremier och dess avkastning ska hänföras till förvaltad kapital, medan uttagna avgifter ska täcka de kostnader som uppstår till följd av bolagets administration. Enligt gällande regelverk ska resultatet för respektive verksamhetsgren inom bolaget vara i balans. Detta för att följa den så kallade kontributionsprincipen, det vill säga att säkerställa att det sker en rättvis fördelning av kostnaderna mellan spararna. AMFs verksamhetsgrenar är inom tjänstepensionsförsäkring: förmånsbestämd traditionell, avgiftsbestämd traditionell och fondförsäkring. Inom övrig försäkring är verksamhetsgrenarna individuell traditionell försäkring och individuell fondförsäkring.

Kreditexponering 2018

	Räntebärande ¹⁾		Valutaderivat		Aktiederivat		Totalt	
	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel
	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Rating Aaa/AAA	65 992	35,4	–	–	–	–	65 992	35,1
Rating Aa/AA	63 483	34,1	90	5,4	–	–	63 573	33,8
Rating A/A	22 642	12,2	1 177	70,4	–	–	23 819	12,7
Rating Baa/BBB	13 383	7,2	405	24,2	–	–	13 788	7,3
Rating Ba/BB	–	–	–	–	–	–	–	–
Rating B/B	–	–	–	–	–	–	–	–
Utan rating ²⁾	20 770	11,2	–	–	–	–	20 770	11,1
	186 270	100,0	1 672	100,0	–	–	187 942	100,0

Kreditexponering 2017

	Räntebärande ¹⁾		Valutaderivat		Aktiederivat		Totalt	
	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel
	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Rating Aaa/AAA	59 520	36,4	–	–	–	–	59 520	36,3
Rating Aa/AA	48 599	29,8	84	19,6	–	–	48 683	29,7
Rating A/A	15 641	9,6	272	63,2	–	–	15 913	9,7
Rating Baa/BBB	19 996	12,2	74	17,2	–	–	20 070	12,3
Rating Ba/BB	–	–	–	–	–	–	–	–
Rating B/B	–	–	–	–	–	–	–	–
Utan rating ²⁾	19 588	12,0	–	–	–	–	19 588	12,0
	163 344	100,0	430	100,0	–	–	163 774	100,0

¹⁾ Motsvaras av Obligationer och andra räntebärande värdepapper och Investerade säkerheter för värdepappersslån i balansräkningen. Även upplupna ränteintäkter om 1 321 (1 728) miljoner kronor ingår. Räntederivat är avräknade och därför är kreditrisken noll. Exponeringsvärden för derivat avser efter emottagna säkerheter.

²⁾ Av detta belopp utgör 8 907 (8 856) miljoner kronor värdepapper som saknar officiell rating men där AMFs interna utvärdering gett en bedömd kreditvärdighet motsvarande BBB eller högre.

Operativ risk

Med operativa risker menas risken för kvalitativa och kvantitativa förluster till följd av interna eller externa misstag, bristande hantering, olyckor, sabotage eller liknande händelser. Gemensamt för de operativa riskerna är att de dels kan medföra en oförutsedd ökning av driftskostnader eller en minskning av intäkter, dels resultera i ett minskat anseende och förtroende hos kunderna och marknaden. AMF genomför årligen en självutvärdering av de operativa riskerna i koncernen. Identifierade risker med hög risknivå enligt utvärdering ska åtgärdas. Varje verksamhetschef har ett ansvar för att åtgärda och löpande kontrollera identifierade risker. Incidenter eller allvarliga avvikelser från normala förhållanden och rutiner i koncernens verksamhet rapporteras till funktionen för operativa risker. Funktionen följer upp att lämpliga åtgärder vidtas av verksamhetsansvarig, för att återställa ett normalt förhållande samt eliminera eller minska risken för att händelsen upprepas.

Hållbarhetsrisker

AMFs verksamhet ger relativt liten negativ direkt påverkan på omvärlden ur ett hållbarhetsperspektiv. Riskhanteringen sker främst genom att säkerställa att gällande lagstiftning inom bland annat arbetsrätt, affärsetik och miljö följs, samt att hållbarhetsarbetet sker i enlighet med bolagets policies och styrdokument.

Den indirekta påverkan på omvärlden från AMFs verksamhet, genom framförallt inköp av produkter och tjänster, samt investeringsverksamheten, kan ge upphov till risker inom bland annat mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga villkor och miljö. AMF försöker hantera dessa risker genom att säkerställa att de hanteras på ett bra sätt i första ansvarsledet. AMFs leverantörer ska stå bakom Global Compacts 10 principer om hållbart företagande. Även i investeringsverksamheten ska de bolag som AMF investerar i leva upp till dessa grundläggande principer. Genom att i stora delar av investeringsverksamheten aktivt välja in innehavsbolag, som har ett bra hållbarhetsarbete jämfört med andra i samma bransch, säkerställer AMF att dessa bolag tar aktivt ansvar för den påverkan som deras verksamhet ger upphov till. För information om klimatriskernas påverkan på investeringsportföljen och AMFs riskhantering relaterat till dessa se avsnitt Ansvarsfulla investeringar i Hållbarhetsavsnittet.

Riskhantering och internkontroll

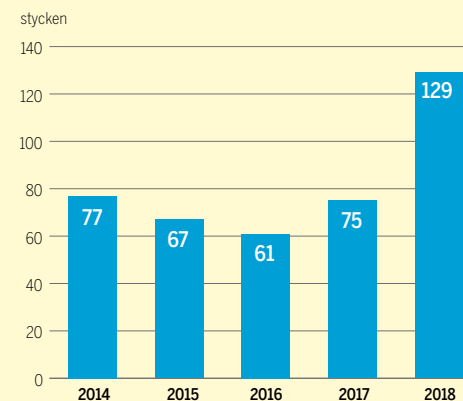
AMFs styrelse har fastställt övergripande regler kring riskhantering och internkontroll för moderbolaget. Motsvarande regler finns i övriga koncernbolag, beslutade av respektive styrelse. Beredning av finansiell rapportering och internkontroll sker i AMFs revisionsutskott, se vidare AMFs styrning sidan 37. Utifrån styrelsens övergripande regler utfärdar vd instruktioner för hur arbetet med riskhantering och internkontroll ska bedrivas operativt. Den löpande hanteringen och uppföljningen av koncernens risker sker i den operativa verksamheten på respektive enhet. Därutöver finns ett antal funktioner som följer upp de olika riskerna. Funktionen för operativa risker bistår verksamheten i arbetet med operativa risker. Funktionen ansvarar för att löpande analysera och sammanställa den samlade operativa riskbilden i verksamheten, samt att följa upp hur verksamheten tar om hand identifierade risker. Compliancefunktionen stödjer verksamheten i att följa gällande lagstiftning, regler och god sed, samt följer upp att så sker. Ekonomiavdelningen följer att affärsrisken ligger inom de av styrelsen beslutade intervallen. Aktuariefunktionen följer försäkringsriskernas utveckling samt att de försäkringstekniska riktlinjerna efterlevs. Investment Control inom Kapitalförvaltningen följer placeringsriskerna och kontrollerar att placerings-

AMFs pensionskapital, miljoner kronor, 2018-12-31

	Mkr			Verksamhetsgrenar		Summa
	Verksamhetsgrenar			Verksamhetsgrenar		
	Tjänstepensionsförsäkring			Övrig livförsäkring		
Affärsområde	Förmånsbestämd traditionell	Avgiftsbestämd traditionell	Fondförsäkring	Individuell traditionell	Individuell fondförsäkring	
	Kärnaffär	Kärnaffär				350 993
		Kryssval	Kryssval			131 814
		Företag	Företag			25 874
				Privat	Privat	4 747
		4 745	451 044	52 892	3 543	1 204

AMFs kärnaffär består av kunder inom Avtalsområde SAF-LO traditionell försäkring. Affärsområdet Kryssval innehåller övriga kollektivavtalade avtalsområden samt fondaffären inom Avtalsområde SAF-LO.

Antal rapporterade incidenter

riktlinjerna efterlevs. Även i dotterbolagen återfinns i relevanta delar motsvarande riskhanterings och internkontrollfunktioner. Funktionerna ovan rapporterar till riskchefen som är ansvarig för riskhanteringsfunktionen och för att bedöma och sammanställa den samlade riskbilden i koncernen. Riskchefen rapporterar den samlade riskbilden till vd och till styrelsen. Compliancefunktionen rapporterar därutöver i frågor rörande regelefterlevnad direkt till vd och styrelsen. Även Aktuariefunktionen har en direkt rapportering till vd och styrelsen avseende försäkringstekniska avsättningar och försäkringsrisker.

Internrevision

Internrevisionen är en oberoende och fristående funktion direkt underställd AMFs styrelse med uppgift att tillföra värde och förbättra verksamheten. Internrevisionen ska hjälpa bolaget att nå sina mål genom att på ett systematiskt och strukturerat sätt värdera och öka effektiviteten inom riskhantering, styrning och kontroll samt ledningsprocesser.

Internrevisionsfunktionen genomför och rapporterar revisioner enligt styrelsens fastställda internrevisionsplan som är baserad på en riskanalys. Internrevisionen följer även upp tidigare granskningar för att säkerställa att samtliga rekommendationer har omhändertagits av verksamheten.

Internrevisionen har under 2018 genomfört ett antal granskningar av bolagets verksamhet. Resultatet av Internrevisionens granskningar har löpande rapporterats till vd, revisionsutskott och styrelse. Därutöver har styrelsen fått en årsrapport innehållande iakttagelser, status på genomförandet och vidtagna åtgärder.

Femårsöversikt, koncernen

	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat, Mkr					
Premieinkomst	16 526	16 231	16 007	16 243	14 633
Intäkter investeringsavtal	51	54	58	66	56
Kapitalavkastning, netto	4 375	39 333	34 921	24 527	52 386
Övriga tekniska intäkter	31	30	32	98	109
Försäkringsersättningar	-12 321	-11 698	-9 739	-9 588	-7 751
Livförsäkringsavsättning ¹⁾	1 091	-3 962	-17 725	49	-35 982
Driftskostnader	-779	-722	-698	-690	-690
TEKNISKT RESULTAT	8 974	39 266	22 856	30 705	22 761
Skatt	-701	-954	-1 133	-1 360	-1 336
ÅRETS RESULTAT	8 273	38 312	21 723	29 345	21 425
Årets övriga totalresultat	97	145	190	144	-6
ÅRETS TOTALRESULTAT	8 370	38 457	21 913	29 489	21 419
Ekonomisk ställning, Mkr					
Placeringstillgångar till marknadsvärde, traditionell försäkring	467 286	468 887	442 039	416 306	405 030
Investeringsavtalstillgångar	53 959	54 778	49 699	44 434	40 773
Försäkringstekniska avsättningar	-256 294	-238 434	-232 600	-196 638	-198 205
Försäkringsteknisk avsättning för investeringsavtal	-54 096	-54 953	-49 862	-44 587	-40 939
Konsolideringskapital ²⁾	207 505	229 516	208 274	218 848	206 210
Kollektivt konsolideringskapital, förmånsbestämda försäkringar ³⁾	4 387	5 045	5 079	5 231	6 518
Kapitalbas ⁴⁾	207 505	229 516	208 274	218 848	206 210
Erforderlig solvensmarginal	10 271	10 087	9 803	8 315	8 341

¹⁾ Från och med 1 januari 2015 redovisas inte garantiförstärkning i årets resultat utan direkt mot eget kapital. Detta inkluderar även garantiförstärkning avseende produkten Pension enligt definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO. Jämförelsesiffror för 2014 har räknats om.

²⁾ Konsolideringskapitalet inkluderar övervärden hänförliga till dotterbolag samt innehav i gemensamt styrda företag och intresseföretag. Övervärdena redovisas utan att beakta uppskjuten skatt vilken är hänförlig till uppskjuten skatt i fastighetsägande aktiebolag i koncernen och uppgår till 1 424 (1 348) miljoner kronor.

³⁾ För premiebestämda försäkringar redovisas inte kollektivt konsolideringskapital och kollektiv konsolideringsgrad då det för dessa tillämpas en direktutdelande överskottsmodell med målnivå 100 procent.

⁴⁾ Koncernmässiga övervärden inkluderas i kapitalbasen. Övervärdena avser skillnad mellan bokfört värde och verkligt värde av aktierna i dotterbolaget AMF Fonder 542 (531) miljoner kronor, skillnaden mellan bokförda värden på aktier i dotterbolag och verkligt värde på ägda fastigheter i dessa bolag 14 629 (12 590) miljoner kronor samt skillnad mellan bokfört värde på aktier i gemensamt styrda bolag i moderbolaget och det bokförda värdet i koncernen av dessa tillgångar vilket även inräknar AMFs andel av bolagens resultat via kapitalandel 6 920 (5 274) miljoner kronor. Se även Not 35 Avstämning totalavkastningstabell (TAT) på sidan 96.

Femårsöversikt, koncernen, *forts.*

	2018	2017	2016	2015	2014
Nyckeltal, ekonomisk ställning					
Solvenskvot	20,2	22,8	21,2	26,3	24,7
Solvensgrad, procent (traditionell försäkring)	182	196	190	211	204
Kollektiv konsolideringsgrad, förmånsbestämda försäkringar, procent ¹⁾	192	186	170	160	161
Nyckeltal, livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent trad inklusive driftskostnader i kapitalförvaltningen	0,15	0,14	0,15	0,15	0,17
Förvaltningskostnadsprocent exklusive driftskostnader i kapitalförvaltningen	0,12	0,12	0,13	0,13	0,14
varav traditionell försäkring	0,12	0,11	0,12	0,12	0,13
Administrationskostnadsprocent för sparprodukter, traditionell försäkring	0,12	0,11	0,12	0,12	0,13
Anskaffningskostnadsprocent, traditionell försäkring ²⁾	0,03	0,03	0,03	0,06	0,16
Nyckeltal, placeringstillgångar i traditionell försäkring					
Direktavkastning, procent	2,6	2,8	3,0	3,0	3,4
Totalavkastning, procent	1,3	7,9	7,3	5,3	12,7
Nyckeltal, AMF Fonder AB					
Förvaltad kapital, Mkr	121 757	125 808	119 986	110 527	102 378

Nyckeltalen i tabellen ovan redovisas för moderbolaget AMF eftersom nästan hela balansräkningen består av traditionell försäkring och fondförsäkringsverksamhet som enbart förekommer i moderbolaget och på vilka nyckeltalen beräknas.

¹⁾ För premiebestämda försäkringar redovisas inte kollektivt konsolideringskapital och kollektiv konsolideringsgrad då det för dessa tillämpas en direktutdelande överskottsmodell med målnivå 100 procent.

²⁾ Med anledning av den stängda provisionsaffären minskar nyckeltalet jämfört med 2014.

Totalavkastning

	Marknadsvärden, Mkr			Totalavkastning, %				Snittavkastning 5 år, %	
	2018-12-31	2017-12-31	2018	2017	2016	2015	2014	2014-2018	
Räntebärande värdepapper	173 149	163 340	-0,2	0,7	2,1	0,5	7,1	2,0	
<i>varav svenska</i>	78 521	68 429	0,5	0,6	1,6	0,8	6,0	1,9	
<i>varav utländska</i>	94 628	94 911	-0,7	0,8	2,6	0,1	8,6	2,2	
Aktier	180 793	219 754	-0,3	11,5	12,0	6,6	21,7	10,1	
<i>varav svenska</i>	74 674	88 906	-3,0	10,7	9,7	9,0	16,1	8,3	
<i>varav utländska</i>	106 119	130 848	1,5	11,9	13,5	4,9	25,9	11,2	
Fastigheter	85 981	86 547	12,4	12,1	15,1	15,6	8,2	12,6	
Alternativa investeringar	28 360	-	4,1	-	-	-	-	-	
Valutabidrag	-997	-754	-1,2	0,4	-0,8	0,3	-0,4	-0,3	
Totalt	467 286	468 887	1,3	7,9	7,3	5,3	12,7	6,8	

Totalavkastningstabellen är upprättad i enlighet med Svensk Försäkrings rekommendationer. Se vidare Svensk Försäkrings Totalavkastningstabell – Rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning. Klassificering och värdering i Totalavkastningstabellen skiljer sig mot redovisningen i Balansräkningen bland annat avseende följande poster:

Aktierna i dotterbolaget AMF Fonder värderas till marknadsvärde och inkluderas i Totalavkastningstabellen under svenska aktier. Modellen som används för värdering är en Discounted Cash Flow-modell där kassaflöde baseras på framtida vinster.

Innehav i fastighetsägande dotterbolag och gemensamt styrda företag redovisas i tabellen under Fastigheter. Fastigheterna i dessa innehav är värderade till marknadsvärde.

Innehav i infrastruktur samt alternativa krediter redovisas från och med januari 2018 under Alternativa investeringar. Jämförelsebelopp inom Räntebärande och Fastigheter där dessa redovisades tidigare har inte räknats om. Värdet av de Alternativa investeringarna uppgick per 2017-12-31 till 24 958 miljoner kronor.

Räntederivat ingår som en del av de räntebärande placeringarna. På motsvarande sätt ingår aktiederivat som en del av aktier. När det gäller valutaderivat ingår dessa i raden utländska räntebärande när syftet är säkring av utländska räntebärande placeringar och motsvarande gällande utländska fastigheter och utländska alternativa investeringar. Utöver dessa säkringar görs det ytterligare valutaderivat med avsikten att ta aktiva valutapositioner. Dessa ingår i raden Valutabidrag.

Av not 35 Avstämning totalavkastningstabell (TAT) på sidan 96 framgår skillnader mellan redovisning enligt TAT och de finansiella tabellerna.

2018

Finansiella rapporter

Innehåll finansiella rapporter

AMF – koncernen

Rapport över totalresultatet	54
Balansräkning	55
Förändringar i eget kapital	56
Kassaflödesanalys	57

Noter (koncernen och moderbolaget)

Not 1	Redovisningsprinciper	64
Not 2	Premieinkomst	72
Not 3	Nettoresultat av förvärtade tillgångar och skulder	73
Not 4	Kapitalförvaltningskostnader	73
Not 5	Hysesintäkter	73
Not 6	Kapitalavkastning, intäkter	73
Not 7	Kapitalavkastning, kostnader	74
Not 8	Värdoförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	74
Not 9	Värdoförändring på övriga placeringstillgångar	74
Not 10	Utbetalda försäkringsersättningar	75
Not 11	Driftskostnader	76
Not 12	Skatt	77
Not 13	Immateriella tillgångar	77
Not 14	Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark	78
Not 15	Aktier och andelar i koncernföretag	80
Not 16	Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	81
Not 17	Finansiella instrument	83
Not 18	Hierarki för verkligt värde	85
Not 19	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller som omfattas av ett ramavtal för kvittning eller liknande avtal – koncernen och moderbolaget	88
Not 20	Derivatinstrument – koncernen och moderbolaget	89

AMF – moderbolaget

Resultaträkning	58
Resultatanalys	59
Balansräkning	60
Förändringar i eget kapital	61
Kassaflödesanalys	62

Not 21	Löptidsanalys för finansiella skulder – koncernen	90
Not 22	Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	91
Not 23	Övriga fordringar	91
Not 24	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	92
Not 25	Materiella tillgångar	92
Not 26	Livförsäkringsavsättning	93
Not 27	Avsättning för oreglerade skador	94
Not 28	Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	94
Not 29	Övriga skulder	94
Not 30	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	94
Not 31	Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser	94
Not 32	Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter	95
Not 33	Överförda tillgångar	95
Not 34	Eventualförpliktelser	95
Not 35	Avstämning totalavkastningstabell (TAT)	96
Not 36	Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder – koncernen	97
Not 37	Personal	98
Not 38	Pension	104
Not 39	Närstående	107
Not 40	Händelser efter balansdagen	109
Not 41	Förslag till vinstdisposition	110

Rapport över totalresultatet för koncernen

Mkr	Not	2018	2017
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	2	16 526	16 231
Intäkter från investeringsavtal		51	54
Resultat av kapitalförvaltning			
Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder	3	2 860	37 796
Hysesintäkter	5	2 553	2 430
Provisionsintäkter fondförvaltning		351	332
Kapitalförvaltningskostnader	4	-375	-293
Driftskostnader fastigheter		-1 014	-932
		4 375	39 333
Övriga tekniska intäkter		31	30
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	10	-12 292	-11 670
Förändring i avsättning för oreglerade skador		-29	-28
		-12 321	-11 698
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för egen räkning			
Livförsäkringsavsättning	26	-825	202
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	28	1 916	-4 164
		1 091	-3 962
Driftskostnader	11, 37, 38	-779	-722
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		8 974	39 266
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		8 974	39 266
Avkastningsskatt och kupongskatt	12	-557	-568
Inkomstskatt	12	-144	-386
		-701	-954
ÅRETS RESULTAT		8 273	38 312

Mkr	Not	2018	2017
Övrigt totalresultat			
Komponenter som inte kommer att omklassificeras till årets resultat			
Omvärdering av materiella anläggningstillgångar	25	119	164
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	38	-21	-14
Andel av övrigt totalresultat i gemensamt styrda företag	16	-1	-5
Årets övriga totalresultat		97	145
ÅRETS TOTALRESULTAT		8 370	38 457

Balansräkning – koncernen

Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
IT-system	13	147	177
Placeringstillgångar			
Förvaltningsfastigheter	14	66 643	61 968
Placeringar i intresseföretag och gemensamt styrda företag			
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	16	15 877	13 409
Lån till intresseföretag och gemensamt styrda företag	16	4 944	3 925
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	17, 18	180 150	219 132
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17, 18	179 734	154 900
Derivat	17, 18, 19, 20	3 916	2 129
Övriga finansiella placeringstillgångar	17, 18, 19	42 310	40 844
		493 576	496 307
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Investeringsavtalsstillgångar	17, 18, 22	53 959	54 778
Fordringar			
Övriga fordringar	17, 23	852	823
		852	823
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	25	1 619	1 542
Kassa och bank	17	9 098	6 974
Övriga tillgångar		28	27
		10 745	8 543
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 284	1 361
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	207	240
		1 491	1 601
SUMMA TILLGÅNGAR		560 770	562 229

Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Aktiekapital (300 aktier à 10 000 kronor)		3	3
Fond för utvecklingsutgifter		11	1
Balanserade vinstmedel		3 119	4 219
Omvärderingsreserv		683	586
Summa		3 816	4 809
Preliminärt fördelat kapital		204 079	223 305
Totalt eget kapital		207 895	228 114
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	26	255 498	237 901
Avsättning för oreglerade skador	27	796	533
		256 294	238 434
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	17, 18, 28	54 096	54 953
Avsättning för andra risker och kostnader			
Avsättning för pensioner	38	43	22
Avsättning för uppskjuten skatt	12	1 424	1 347
		1 467	1 369
Andra skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		0	0
Derivat	17, 18, 19, 20	2 055	1 900
Övriga skulder	17, 18, 19, 29	38 105	36 646
Summa andra skulder		40 160	38 546
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	857	813
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		560 770	562 229

Förändringar i eget kapital – koncernen

2017	Preliminärt fördelat kapital ¹⁾						
	Mkr	Aktie- kapital	Fond för utvecklings- utgifter ²⁾	Balanserade vinstmedel	Omvärderings- reserv ³⁾	Förmåns- bestämda	Avgifts- bestämda
Ingående eget kapital	3	1	4 392	441	2 528	199 820	207 185
Årets resultat			38 312				38 312
Övrigt totalresultat				145			145
Årets totalresultat		1	38 312	145	0	0	38 457
Ökning av fördelat kapital till de försäkrade ⁴⁾			-37 647			37 647	0
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp					-524	-10 294	-10 818
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ⁵⁾						-5 873	-5 873
Omvärdering av ej garanterade åtagande ⁶⁾			-1		1		0
Transaktioner med närstående ⁷⁾			-837				-837
Utgående eget kapital	3	1	4 219	586	2 005	221 300	228 114

2018	Preliminärt fördelat kapital ¹⁾						
	Mkr	Aktie- kapital	Fond för utvecklings- utgifter ²⁾	Balanserade vinstmedel	Omvärderings- reserv ³⁾	Förmåns- bestämda	Avgifts- bestämda
Ingående eget kapital	3	1	4 219	586	2 005	221 300	228 114
Årets resultat			8 273				8 273
Övrigt totalresultat				97			97
Årets totalresultat		1	8 273	97	0	0	8 370
Ökning av fördelat kapital till de försäkrade ⁴⁾			-8 596			8 596	0
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp					-449	-10 678	-11 127
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ⁵⁾						-16 772	-16 772
Omvärdering av ej garanterade åtagande ⁶⁾			-77		77		0
Transaktioner med närstående ⁷⁾			-709				-709
Omföring till Fond för utvecklingsutgifter ²⁾			10	-10			0
Övrigt				19			19
Utgående eget kapital	3	11	3 119	683	1 633	202 446	207 895

Inom Balanserade vinstmedel redovisas övrigt riskkapital. Balanserade vinstmedel kan användas till följande: fördelning till försäkrade, utbetalning till försäkringstagare efter beslut av styrelsen eller förlusttäckning. Balanserade vinstmedel består av följande delar:

- Balanserat resultat från fondförsäkring och riskförsäkring
- Balanserat resultat från dotterföretag
- Kollektiv konsolidering som är skillnaden mellan den traditionella försäkringsrörelsens tillgångar värderade till verkligt värde och åtagandena inom den traditionella försäkringsrörelsen, garanterade och ej garanterade.

Preliminärt fördelat kapital och balanserade vinstmedel utgör tillsammans konsolideringsfond och årets resultat enligt ÅRFL.

¹⁾ Preliminärt fördelat kapital uppgår till 204 079 (223 305) miljoner kronor. Se ordlista sidan 116 ff.

²⁾ Avsättningen till fond för utvecklingsutgifter avser aktiverade immateriella anläggningstillgångar.

³⁾ Omvärderingsreserven avser omvärdering av rörelsefastighet till marknadsvärde 798 (678) miljoner kronor, se vidare not 25 Materiella tillgångar, omvärdering förmånsbestämda pensionsplaner -108 (-86) miljoner kronor, se not 38 Pension, samt andel av övrigt totalresultat i företag som redovisas enligt kapitalandelsmetoden -7 (-6), se not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag.

⁴⁾ Andelen preliminärt fördelat kapital ökar i huvudsak till följd av preliminärt fördelat avkastning.

⁵⁾ Garantiförstärkning sker genom tilldelning av återbäring och redovisas som en omföring från eget kapital till försäkrings-tekniska avsättningar.

⁶⁾ Omvärdering av tilldelade pensionstillägg görs med motsvarande ränta som för de garanterade beloppen och påverkar därmed storleken på det preliminärt fördelade kapitalet inom förmånsbestämd försäkring.

⁷⁾ Avser utbetalning av STP-överskott 709 (837) miljoner kronor, se vidare not 39 Närstående.

Kassaflödesanalys – koncernen

Mkr	2018	2017
Den löpande verksamheten		
Resultat före skatt	8 974	39 266
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet		
Värdoförändringar i placeringstillgångar ¹⁾	2 705	-29 159
Värdoförändringar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	1 916	-4 169
Kursdifferenser	-1 983	4 799
Avsättningar	-828	4 123
Övrigt ²⁾	95	105
Insättningar/utbetalningar investeringsavtal	1 112	993
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp från preliminärt fördelat kapital	-11 127	-10 818
Transaktioner med närstående	-709	-837
Betald skatt	-760	-1 095
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	-605	3 208
Förändring placeringstillgångar, netto ³⁾	3 784	-3 016
Förändring av investeringsavtalstillgångar, netto	-1 150	-975
Förändring övriga rörelsefordringar	138	1 831
Förändring övriga rörelseskulder	-20	-393
Kassaflöde från den löpande verksamheten	2 147	655
Investeringsverksamheten		
Investering i immateriella och materiella tillgångar	-23	-199
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-23	-199
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	2 124	456
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid årets början	6 974	6 518
Årets kassaflöde	2 124	456
Kursdifferens i likvida medel	0	0
Likvida medel vid årets slut	9 098	6 974

¹⁾ Värdoförändringar placeringstillgångar

Mkr	2018	2017
Värdoförändringar förvaltningsfastigheter	-6 125	-5 495
Värdoförändringar aktier och andelar	8 727	-25 913
Värdoförändringar obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 735	305
Derivat	-1 632	1 944
Värdoförändringar placeringstillgångar	2 705	-29 159

²⁾ Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet

Mkr	2018	2017
Avskrivningar	95	82
Nedskrivningar	0	21
Övrigt	0	2
Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet	95	105

³⁾ Förändring placeringstillgångar, netto

Mkr	2018	2017
Förvaltningsfastigheter	1 451	-2 006
Placering i intresseföretag och gemensamt styrda företag	-1 683	-270
Placering i aktier och andelar	35 063	-5 525
Placering i obligationer och andra räntebärande värdepapper	-19 331	2 462
Placering i derivat	-11 870	7 228
Övriga finansiella placeringstillgångar	154	-4 905
Förändring placeringstillgångar, netto	3 784	-3 016

Övriga upplysningar

Mkr	2018	2017
Upplysning om betalda och erhållna räntor		
Under perioden betald ränta	-2 688	-1 567
Under perioden erhållen ränta	3 878	5 111
Upplysning om erhållna utdelningar		
Under perioden erhållna utdelningar	7 633	6 388

Resultaträkning – moderbolaget

Mkr	Not	2018	2017
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	2	16 526	16 231
Intäkter från investeringsavtal		51	54
Kapitalavkastning, intäkter	6	31 205	17 304
Orealiserade vinster på placeringstillgångar			
Värdeökning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	8	6 457	8 180
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	9	2 861	20 876
		9 318	29 056
Övriga tekniska intäkter			
		213	199
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	10	-12 292	-11 670
Förändring i avsättning för oreglerade skador		-29	-28
		-12 321	-11 698
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för egen räkning			
Livförsäkringsavsättning	26	-825	202
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	28	1 916	-4 164
		1 091	-3 962
Driftskostnader	11, 37	-608	-573
Kapitalavkastning, kostnader	7	-4 152	-7 023
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	8	-8 374	-4 017
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	9	-29 480	-1 093
Övriga tekniska kostnader		-51	-26
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		3 418	34 452
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		3 418	34 452
Skatt på årets resultat	12	-240	-236
Övriga skatter	12	-317	-332
ÅRETS RESULTAT ¹⁾		2 861	33 884

¹⁾ Årets resultat är tillika totalresultat.

Resultatanalys – moderbolaget

2018	Tjänstepension					Övrig försäkring	
	Mkr	Förmåns- bestämd traditionell försäkring	Avgifts- bestämd traditionell försäkring	Fond- försäkring	Sjukförsäkring och premiebefrielse- försäkring	Individuell traditionell försäkring	Individuell fondförsäkring
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT							
Premieinkomst	16 526	0	16 454	0	0	73	0
Intäkter från investeringsavtal	51	0	0	42	0	0	9
Kapitalavkastning, intäkter	31 205	723	30 234	8	0	240	0
Orealiserade vinster på placeringstillgångar							
Värdeökning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	6 457	0	0	6 290	0	0	167
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	2 861	66	2 773	0	0	22	0
Övriga tekniska intäkter	213	0	0	208	0	0	5
Försäkringsersättningar							
Utbetalda försäkringsersättningar	-12 292	-740	-11 399	0	0	-153	0
Förändring i avsättning för oreglerade skador	-29	1	-30	0	0	0	0
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar							
Livförsäkringsavsättning	-825	742	-1 619	0	0	52	0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	1 916	0	0	1 878	0	0	38
Återbäring och rabatter							
Driftskostnader	-608	-3	-510	-81	0	-10	-4
Kapitalavkastning, kostnader	-4 152	-96	-4 024	0	0	-32	0
Orealiserade förluster på placeringstillgångar							
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-8 374	0	0	-8 170	0	0	-204
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	-29 480	-683	-28 570	0	0	-227	0
Övriga tekniska kostnader	-51	1	11	-63	0	0	0
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	3 418	9	3 321	112	0	-35	11
ICKE-TEKNISK REDOVISNING							
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	3 418	9	3 321	112	0	-35	11
Skatt	-557	-12	-501	-39	0	-4	-1
Årets resultat	2 861	-3	2 820	73	0	-39	10
Försäkringstekniska avsättningar							
Livförsäkringsavsättningar	255 498	3 112	250 081	-	-	2 305	-
Avsättning för oreglerade skador	796	32	744	11	-	9	-
Summa försäkringstekniska avsättningar	256 294	3 144	250 825	11	0	2 314	0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk							
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	-54 096			-52 892			-1 204
Summa	-54 096	0	0	-52 892	0	0	-1 204
Konsolideringsfond	182 685	8 772	172 396	587	0	798	132

Balansräkning – moderbolaget

Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
IT-system	13	136	176
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	14	32 493	29 666
Placeringar i koncernföretag, intresseföretag och gemensamt styrda företag			
Aktier och andelar i koncernföretag	15	10 099	9 789
Lån till koncernföretag	15	10 774	11 281
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	16	8 957	8 134
Lån till intresseföretag och gemensamt styrda företag	16	4 944	3 925
Andra finansiella placeringsstillgångar			
Aktier och andelar	17, 18	180 149	219 130
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17, 18	179 623	154 738
Derivat	17, 18, 19, 20	3 916	2 129
Övriga finansiella placeringsstillgångar	17, 18, 19	42 310	40 844
		473 266	479 637
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Investeringsavtalsstillgångar	17, 18, 22	53 959	54 778
Fordringar			
Övriga fordringar	17, 23	856	860
		856	860
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	25	139	162
Kassa och bank	17	9 034	6 873
Övriga tillgångar		2	2
		9 175	7 037
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 291	1 364
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	122	115
		1 413	1 479
SUMMA TILLGÅNGAR		538 805	543 967

Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Aktiekapital (300 aktier à 10 000 kronor)		3	3
Konsolideringsfond		182 685	177 410
Årets resultat	41	2 861	33 884
		185 549	211 297
Försäkringsteknisk avsättning			
Livförsäkringsavsättning	26	255 498	237 901
Avsättning för oreglerade skador	27	796	533
		256 294	238 434
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	17, 18, 28	54 096	54 953
Avsättning för andra risker och kostnader			
Avsättning för pensioner		5	4
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		0	0
Derivat	17, 18, 19, 20	2 055	1 900
Övriga skulder	17, 18, 19, 20	40 390	36 965
		42 446	38 864
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
		415	415
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		538 805	543 967

Förändringar i eget kapital – moderbolaget

2017				
Mkr	Aktiekapital	Konsoliderings- fond	Årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital	3	177 627	17 311	194 941
Föregående års vinstdisposition		17 311	-17 311	0
Årets resultat ¹⁾			33 884	33 884
Pensionstillägg/Individuell återbäring ²⁾		-10 818		-10 818
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ³⁾		-5 873		-5 873
Transaktioner med närstående ⁴⁾		-837		-837
Utgående eget kapital	3	177 410	33 884	211 297

2018				
Mkr	Aktiekapital	Konsoliderings- fond	Årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital	3	177 410	33 884	211 297
Föregående års vinstdisposition		33 884	-33 884	0
Årets resultat ¹⁾			2 861	2 861
Pensionstillägg/Individuell återbäring ²⁾		-11 127		-11 127
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ³⁾		-16 772		-16 772
Transaktioner med närstående ⁴⁾		-709		-709
Utgående eget kapital	3	182 686	2 861	185 549

¹⁾ Årets resultat överensstämmer med årets totalresultat.

²⁾ Se vidare not 10 Utbetalda försäkringsersättningar.

³⁾ Garantiförstärkning sker genom tilldelning av återbäring och redovisas som en omföring från eget kapital till försäkringstekniska avsättningar.

⁴⁾ Se vidare Förändringar i eget kapital – koncernen sidan 56 samt not 39 Närstående.

Kassaflödesanalys – moderbolaget

Mkr	2018	2017
Den löpande verksamheten		
Resultat före skatt	3 418	34 452
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet		
Värdoförändringar i placeringstillgångar ¹⁾	7 732	-24 877
Värdoförändringar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	1 916	-4 169
Kursdifferenser	-1 983	4 799
Avsättningar	-828	4 123
Övrigt ²⁾	71	62
Inbetalningar/utbetalningar investeringsavtal	1 112	993
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp från konsolideringsfond	-11 127	-10 818
Transaktioner med närstående	-709	-837
Betald skatt	-615	-704
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	-1 013	3 024
Förändring placeringstillgångar, netto ³⁾	2 396	-2 575
Förändring investeringsavtalstillgångar, netto	-1 150	-975
Förändring övriga rörelsefordringar	127	1 910
Förändring övriga rörelseskulder	1 808	-635
Kassaflöde från den löpande verksamheten	2 168	749
Investeringsverksamheten		
Investering i immateriella och materiella tillgångar	-7	-183
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-7	-183
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	2 161	566
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid årets början	6 873	6 307
Årets kassaflöde	2 161	566
Likvida medel vid årets slut	9 034	6 873

¹⁾ Värdoförändringar placeringstillgångar

Mkr	2018	2017
Värdoförändringar byggnader och mark	-2 833	-2 898
Värdoförändringar aktier och andelar	10 463	-24 228
Värdoförändringar obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 735	305
Derivat	-1 632	1 944
Värdoförändringar placeringstillgångar	7 732	-24 877

²⁾ Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet

Mkr	2018	2017
Avskrivningar	71	62
Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet	71	62

³⁾ Förändring placeringstillgångar, netto

Mkr	2018	2017
Byggnader och mark	6	-1 683
Placering i koncernföretag	197	167
Placering i intresseföretag och gemensamt styrda företag	-1 683	-390
Placering i aktier och andelar	35 063	-5 525
Placering i obligationer och andra räntebärande värdepapper	-19 471	2 533
Placering i derivat	-11 870	7 228
Övriga finansiella placeringstillgångar	154	-4 905
Förändring placeringstillgångar, netto	2 396	-2 575

Övriga upplysningar

Mkr	2018	2017
Upplysning om betalda och erhållna räntor		
Under perioden betald ränta	-2 689	-1 569
Under perioden erhållen ränta	4 015	5 252
Upplysning om erhållna utdelningar		
Under perioden erhållna utdelningar	7 715	6 390

2018

Noter

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

1. Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2018 och avser räkenskapsåret 2018 för AMF Pensionsförsäkring AB med organisationsnummer 502033-2259. AMF är ett svenskt livförsäkringsaktiebolag med säte i Stockholm, Sverige. Adressen till huvudkontoret är Klara Södra Kyrkogata 18, 113 88 Stockholm. Koncernredovisningen och årsredovisningen för det räkenskapsår som slutar den 31 december 2018 har godkänts för publicering av styrelsen den 14 mars 2019 och kommer att föreläggas årsstämman för fastställande den 4 april 2019.

2. Redovisningsprinciper i koncernen

2.1 Grund för rapporternas upprättande

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) så som de har godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU. Vidare tillämpas Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2015:12 samt Rådet för finansiell rapportering, RFR, rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Merparten av tillgångarna redovisas till verkligt värde via årets resultat. Övriga poster, såsom Immateriella tillgångar, Fordringar, Andra tillgångar, Förutbetalda kostnader, Upplupna intäkter samt Andra skulder redovisas till historiska anskaffningsvärden. Försäkringstekniska skulder nuvärdesberäknas utifrån aktuariella metoder. Rörelsefastighet redovisas enligt omvärderingsmetoden. Aktier i gemensamt styrda företag och intresseföretag redovisas med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

2.2 Nya och framtida redovisningsprinciper

2.2.1 Ändrade och nya standarder från IASB att tillämpas från och med den 1 januari 2018.

IFRS 9 Finansiella Instrument

IFRS 9 är en ny standard avseende Finansiella instrument som ersätter IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden består av tre delar; klassificering och värdering, nedskrivning samt säkringsredovisning. Standarden innebär en minskning av antalet värderingskategorier för finansiella tillgångar. IFRS 9 godkändes av EU i november 2016 och trädde i kraft för räkenskapsår som inleds 1 januari 2018 eller senare. AMF bedömer att bolaget uppfyller kriterierna för att få tillämpa den övergångsregel som införts i IFRS 4 Försäkringskontrakt, som tillåter försäkringsbolag att tillämpa IFRS 9 samtidigt som IFRS 17 träder i kraft, se vidare punkt 2.2.2.1 nedan. Kriterierna som bedöms vara uppfyllda är att IFRS 9 inte tidigare tillämpats samt att verksamheten är huvudsakligen försäkringsrelaterad. För att verksamheten ska bedömas vara huvudsakligen försäkringsrelaterad ska försäkringstekniska avsättningar i relation till totala skulder uppgå till minst 80 procent vid utgången av räkenskapsår 2015, i kombination med att företaget inte bedriver annan betydande verksamhet. Per den 31 december 2015 utgör AMFs försäkringstekniska avsättningar 86 procent av totala skulder och ingen annan verksamhet än försäkring bedrivs i bolaget. Detta innebär att AMF endast kommer att lämna de tilläggsupplysningar om effekter av IFRS 9 som följer av övergångsreglerna i IFRS 4 för att jämförelse med andra bolag som tillämpar IFRS 9 ska bli möjlig, se vidare not 17 Finansiella instrument samt not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag. Den nya standarden kommer inte att medföra väsentliga förändringar eftersom merparten av finansiella instrument idag värderas inom kategorin verkligt värde via årets resultat. Dock kommer standarden innebära en ny klassificering av finansiella instrument. Eftersom AMF inte tillämpar säkringsredovisning innebär denna del i standarden ingen påverkan på AMF.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 är en ny standard som kommer att innebära att alla regler för intäktsredovisning samlas i en enda standard. Standarden

omfattar inte AMFs kärnverksamhet då försäkringskontrakt är undantagna denna standard och regleras i IFRS 4. Även intäkter från finansiella instrument är undantagna då dessa intäkter regleras i IAS 39. För AMFs del blir standarden tillämplig vid redovisning av vissa intäkter inom fastighetsförvaltningen. Intäktsredovisningen är oförändrad men AMF påverkas av tillkommande tilläggsupplysningar, se vidare not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark. Standarden publicerades i maj 2014 och tillämpas från och med räkenskapsår 2018. Standarden godkändes av EU i september 2016.

2.2.2 Framtida redovisningsprinciper

2.2.2.1 Nya standarder från IASB att tillämpas från den 1 januari 2019 eller senare

Av de nya standarder och tolkningar som träder i kraft efter 2018 har följande bedömts kunna påverka AMFs framtida redovisning

IFRS 16 Leasing

IFRS 16 är en ny standard för redovisning av leasingkontrakt och ersätter den tidigare IAS 17 Leasingavtal. Innebörden av standarden är att leasingtagaren ska redovisa samtliga leasingavtal i balansräkningen och tillämpa avskrivning på tillgången samt redovisa en räntekostnad på leasingskulden. För AMFs del innebär standarden att tomträttsavtal inom fastighetsförvaltningen kommer att redovisas som en del av placeringstillgångarna under Förvaltningsfastigheter istället för nuvarande hantering där avtalen redovisas som en kostnad i resultaträkningen, se vidare not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark. Standarden godkändes av EU i oktober 2017 och träder i kraft 1 januari 2019.

IFRS 17 Insurance Contracts (Försäkringsavtal, ännu ej godkänd av EU)

Den nya internationella redovisningsstandard för försäkringsavtal, IFRS 17, publicerades av IASB i maj 2017. Den befintliga redovisningsstandard IFRS 4 Försäkringsavtal kommer att ersättas med den nya standarden som träder i kraft 1 januari 2022. Den nya standarden innebär att en ny metod för att värdera och presentera försäkringskontrakt införs vilken har sin utgångspunkt i beräkning av försäkringskontraktens vinstmarginaler vilka ska periodiseras över kontraktens löptid. EU har

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

påbörjat sin godkännandeprocess av standarden vilken beräknas pågå under 2019. Tillämpningen av standarden för onoterade juridiska enheter respektive koncerner inom Sverige fastställs av Finansinspektionen genom föreskrifter. En utmaning med att implementera standarden är att den i sin utformning strider mot Försäkringsredovisningsdirektivet i fråga om värdering, klassificering och presentation av försäkringskontrakt. AMF följer utvecklingen avseende implementation av standarden på EU-nivå samt deltar i remissarbete avseende implementeringen av standarden i Sverige. För AMF är den viktigaste frågan att konsolideringsfonden i försäkringsbolag som bedrivs enligt ömsesidiga principer fortsatt ska klassificeras som eget kapital och att den redovisningsmässiga hanteringen av konsolideringsfonden inte ska komma att påverka kapitalbasen i kapitalkravshänseende.

2.3 Väsentliga uppskattningar och bedömningar

I koncernen görs uppskattningar och bedömningar för att fastställa redovisade värden på vissa tillgångar och skulder. Dessa uppskattningar baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer inklusive förväntningar på framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden. Väsentliga uppskattningar och bedömningar har gjorts inom nedanstående områden med hänvisning till detaljerad information.

2.3.1 Uppskattningar

- Uppskattningar vid värdering av förvaltningsfastigheter återfinns under avsnitt 2.8 samt i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.
- Uppskattningar avseende aktuariella beräkningar återfinns i stycke 2.12.3 samt i not 26 Livförsäkringsavsättning.
- Uppskattning av antaganden vid beräkning av Pensionsförpliktelse återfinns i not 38 Pension.
- Uppskattningar finns vid värdering av onoterade aktier och andelar, se avsnitt 2.9.2 Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet samt Not 18 Hierarki för verkligt värde, Nivå 3.

2.3.2 Bedömningar

- Bedömning har gjorts att samtliga traditionella försäkringsavtal har betydande försäkringsrisk och redovisas i

enlighet med IFRS 4, Försäkringsavtal.

- Bedömning har gjorts att fondförsäkringsavtal inte medför någon betydande försäkringsrisk, se vidare avsnitt 2.12 Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal.
- Diskretionära delar i försäkringsavtal har valts att redovisas inom eget kapital, återfinns under 2.12 Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal samt 2.12.2 Redovisning av preliminärt fördelat överskott.
- Bedömning av värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna återfinns under avsnitt 2.9 Finansiella tillgångar och skulder.
- Bedömning av klassificering av rörelsefastighet återfinns under avsnitt 2.10.2 Rörelsefastighet.
- Bedömning att inte konsolidera egna fonder respektive innehav i gemensamt styrda företag och intresseföretag återfinns i avsnitt 2.5 Koncernredovisning.

2.4 Upplysningar om risker och kapital

Upplysningar om hantering av finansiella risker, försäkringsrisker och kapital framgår av avsnittet Risker och riskhantering på sidan 42 och framåt, i not 26 Livförsäkringsavsättning samt i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

2.5 Koncernredovisning

Koncernen omfattar moderbolaget AMF samt de bolag där AMF har bestämmande inflytande (kontroll). För att bestämmande inflytande ska föreligga ska följande kriterier vara uppfyllda:

- 1) AMF har inflytande över investeringsobjektet.
- 2) AMF exponeras för eller har rätt till rörlig avkastning från investeringsobjektet.
- 3) AMF kan använda sitt inflytande över investeringsobjektet för att påverka sin avkastning.

De tre kriterierna är uppfyllda för AMFs helägda dotterbolag som framgår av not 15 Aktier och andelar i koncernföretag. Samtliga dessa dotterbolag ägs till 100 procent.

AMFs innehav i gemensamt styrda företag bedöms inte uppfylla samtliga kriterier för bestämmande inflytande då AMF inte har större möjlighet att styra verksamheten än samägarna i dessa investeringar. I det intresseföretag som AMF äger är det samägaren som har det bestämmande inflytandet. AMF redo-

visar innehav i intresseföretag och gemensamt styrda företag enligt kapitalandelsmetoden, se 2.5.1 Aktier i intresseföretag och gemensamt styrda företag.

Fondförsäkringstagarna i AMF väljer att investera i olika fonder. AMF köper andelar i de av kunderna valda fonderna. AMF kan därigenom, för sina kunders räkning, komma att stå som ägare till mer än 50 procent av andelarna i fonder som förvaltas i koncernen. På grund av de legala regelverk som omgärdar fondverksamhet anser AMF att AMF inte har rätt att utforma fondernas finansiella och operativa strategier i syfte att påverka avkastningen från fonderna. Detta gäller oavsett om AMF äger mer eller mindre än 50 procent av andelarna i fonderna. Försäkringstagarna erhåller därmed den avkastning reducerad med skatter och avgifter som fonderna genererar. AMF erhåller enbart avgifter, till marknadsmässiga villkor, för förvaltningen av fonderna. AMF gör därför den samlade bedömningen att fonder som förvaltas i koncernen inte ska konsolideras. De andelar som koncernen, för sina kunders räkning, innehar i dessa fonder redovisas dock i balansräkningen som tillgång respektive skuld för investeringsavtalsåtaganden.

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att vid förvärv värderas tillgångar och skulder i ett dotterbolag till verkligt värde på transaktionsdagen. Om anskaffningskostnaden överstiger de identifierbara nettotillgångarnas verkliga värde redovisas denna del som goodwill. Om anskaffningskostnaden är lägre redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen. Resultat från verksamheten i dotterbolag som förvärvats eller avyttrats under året tas upp i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten respektive fram till den tidpunkt när moderbolaget upphör att ha ett bestämmande inflytande. Alla koncerninterna transaktioner, balansposter, intäkter och kostnader elimineras vid konsolidering.

2.5.1 Aktier i intresseföretag och gemensamt styrda företag

AMF äger aktier i ett antal bolag som klassificeras som gemensamt styrda företag respektive intresseföretag, se 2.5 Koncernredovisning. I koncernredovisningen redovisas innehaven enligt kapitalandelsmetoden. Initialt redovisas innehavet till anskaffningsvärde. Därefter redovisas koncernens andel av resultatet i det gemensamt styrda företaget respektive intresseföretaget

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

i årets resultat som nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder samt som ett ökat respektive minskat bokfört värde av aktierna. Vid utdelning från de gemensamt styrda företagen respektive intresseföretaget minskar det redovisade värdet på andelarna i innehavet. När koncernens andel av redovisade förluster i de gemensamt styrda företagen respektive intresseföretaget eventuellt överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot ägarlån. Uppkommer vinster därefter redovisas dessa i AMF som resultatandel först när de ackumulerat uppgår till samma belopp som de oredovisade vinsterna. Inför varje balansdag görs en bedömning om nedskrivningsbehov av det bokförda värdet föreligger. Om det bokförda värdet överstiger återvinningsvärdet redovisas mellanskillnaden i årets resultat. Samtliga gemensamt styrda företag och intresseföretaget redovisar enligt IFRS i sin rapportering till AMF, varför inga justeringar behöver göras för att redovisningen ska överensstämma med koncernens redovisningsprinciper.

2.6 Omräkning av utländsk valuta

De finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor, vilken är koncernens rapporteringsvaluta och även funktionell valuta för moderbolaget. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor med den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen räknas tillgångar och skulder i utländsk valuta om till svenska kronor till balansdagens kurs. Valutakursresultat som uppstår vid omräkningarna redovisas i årets resultat under Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder.

2.7 Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara ickemonetära tillgångar utan fysisk form. För att redovisa en immateriell tillgång ska kontroll över tillgången kunna påvisas, vilket innebär att man har förmågan att säkerställa att framtida ekonomiska fördelar från den kommer företaget till del. De immateriella tillgångarna i AMF består av förvärvad och egenutvecklad programvara som bedöms ha ett ekonomisk värde under kommande år. Internt utarbetade immateriella tillgångar som avser egenutvecklad programvara redovisas endast om samtliga av följande villkor uppfylls:

- Det finns identifierbara tillgångar.
- Det är troligt att de tillgångar som utarbetats kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- Tillgångarnas anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Vid första redovisningstillfället värderas immateriella tillgångar till anskaffningsvärde och därefter till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar. Avskrivningstiden bedöms utifrån förväntad nyttjandeperiod. De immateriella tillgångarna skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning och skrivs av linjärt över den fastställda nyttjandeperioden. Nyttjandeperioderna omprövas minst årligen. Immateriella tillgångar som ännu inte är färdiga att användas prövas för nedskrivningsbehov årligen samt dessutom så snart indikationer uppkommer som tyder på att tillgången i fråga har minskat i värde. Den bedömda nyttjandeperioden uppgår i AMF till mellan tre och tio år. Nyttjandeperioden för det system som redovisas som immateriell tillgång har bedömts vara minst tio år baserat på den förväntade nyttan som det nya systemet medför.

De delar i det nya IT-systemet som avser webbplats har bedömts ha en nyttjandeperiod på tre år.

Vid en indikation att tillgångsvärde kan ha minskat fastställs tillgångens återvinningsvärde. Om detta värde bedöms understiga det bokförda värdet redovisas tillgången till det lägre värdet. Nedskrivning redovisas i årets resultat. Vid varje bokslutstillfälle görs en individuell prövning av värdet för respektive tillgång och dessutom prövas nyttjandeperioden för tillgångarna. Vid aktivering av eget utvecklingsarbete förs motsvarande belopp över till en fond för utvecklingsutgifter inom eget kapital. Redovisade värden för immateriella tillgångar finns i not 13 Immateriella tillgångar.

2.8 Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter innehas i syfte att generera hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa, i enlighet med IAS 40. Förvaltningsfastigheter redovisas vid förvärvstillfället till anskaffningsvärdet inklusive utgifter direkt hänförliga till förvärvet. Efter förvärvstillfället redovisas förvaltningsfastigheter till verkligt värde enligt IFRS 13. För att fastställa fastigheternas

verkliga värde vid varje enskilt bokslutstillfälle görs marknadsvärdering av samtliga fastigheter. Ytterligare upplysning om verkligt värde för förvaltningsfastigheter återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas på raden Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Realiserade värdeförändringar hänför sig till vinst eller förlust av sålda eller uttrangerade förvaltningsfastigheter och beräknas som skillnaden mellan försäljningspris med avdrag för försäljningskostnader och senast redovisade marknadsvärde med tillägg för årets eventuella investeringar.

Tillkommande utgifter aktiveras då det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar förknippade med tillgången kommer att erhållas och att utgiften kan fastställas med tillförlitlighet. Mer omfattande åtgärder avseende utbyte av befintlig eller införande av ny identifierad komponent aktiveras medan utgifter för reparationer och underhåll resultatförs löpande i den period de uppstår. Fastigheternas hyresintäkter och driftskostnader redovisas på separata rader i Rapport över totalresultatet för koncernen. Fastighetsköp och fastighetsförsäljningar redovisas i samband med att risker och förmåner som förknippas med äganderätten övergår till köparen eller säljaren, vilket normalt sker på tillträdesdagen.

2.9 Finansiella tillgångar och skulder

2.9.1 Inledning

Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller egetkapitalinstrument i ett annat företag. Finansiella instrument klassificeras i olika kategorier, beroende på avsikten med förvärvet av den finansiella tillgången eller skulden.

AMF använder kategorierna:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet.
- Lån och fordringar.
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen.
- Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Klassificeringen bestäms vid den ursprungliga anskaffningstidpunkten. Affärsdagsredovisning tillämpas för samtliga finansiella tillgångar och skulder. AMF tillämpar inte säkringsredovisning.

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

Genom redovisning till verkligt värde kan dock ekonomisk säkring återspeglas i redovisningen. Eftersom AMF tillämpar affärsdagsredovisning uppkommer fordringar och skulder relaterade till ej likviderade värdepappersaffärer. När AMF säljer värdepapper tas värdepappret bort från balansräkningen på affärsdagen och vinst/förlust redovisas i årets resultat. Från affärsdag till likviddag bokas en fordran upp på köparen under Övriga fordringar. När AMF köper värdepapper redovisas värdepappret i balansräkningen på affärsdagen och mellan affärsdagen och likviddagen bokas en skuld upp till säljaren, under Övriga skulder.

2.9.2 Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet

AMF identifierar och klassificerar vid första redovisningstillfället merparten av alla finansiella tillgångar och skulder som Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet. Denna klassificering är baserad på att AMFs kapitalförvaltning utvärderas utifrån verkligt värde i enlighet med de av styrelsen beslutade placeringsriktlinjerna (riskhanterings- och investeringsstrategi). Uppföljning sker i ledningen och i styrelsen baserat på verkligt värde. Derivatinstrument klassificeras alltid i denna kategori i underkategorin finansiella instrument innehavda för handel. Samtliga finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde omvärderas löpande med värdeförändringar och bokförs via årets resultat. I denna kategori ingår kassa, banktillgodohavanden, penningmarknadsinstrument, räntebärande värdepapper, aktier och andelar, derivat, repor, värdepapperslån, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk samt övriga finansiella placeringstillgångar, skulder till försäkringstagare och investeringsavtal. Värderingsmetod för finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde specificeras i den värderingshierarki som presenteras i not 17 Finansiella instrument samt i not 18 Hierarki för verkligt värde. Finansiella instrument i nivå 1 värderas till noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder som företaget har tillgång till vid värderingstidpunkten. Huvuddelen av aktier, aktiederivat och räntebärande instrument som handlas av AMF handlas på aktiva finansmarknader. I nivå 2 värderas dagslån, återköpstransaktioner och valutaderivat med en värderingsteknik för analys av diskonterade kassaflöden allmänt använd av marknadsaktörer. Certifikat, vissa obligationer samt

investerade säkerheter för värdepapperslån värderas baserat på noteringar hos mäklare där liknande kontrakt handlas på en aktiv marknad och kurserna speglar faktiska transaktioner på jämförbara instrument. I nivå 3 värderas obligationer och räntebärande värdepapper utifrån en avkastningskurva för den tillämpliga löptiden med olika påslag beroende på värdepapprets kreditvärdighet. Aktier och andelar samt fondandelar infrastruktur värderas utifrån kassaflödesmodell och nyligen gjorda transaktioner. Poster som rör förändring av tillgångarnas värde avseende investeringsavtal redovisas i Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder.

2.9.2.1 Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärde då de första gången redovisas i balansräkningen. Anskaffningsvärdet motsvarar det verkliga värdet av den ersättning som lämnats exklusive transaktionskostnader. Efter det att en aktie tagits upp i redovisningen första gången sker värdering till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder.

2.9.2.2 Räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper värderas till anskaffningsvärde då de första gången redovisas i balansräkningen. Anskaffningsvärdet motsvarar det verkliga värdet av den ersättning som lämnats exklusive transaktionskostnader. Efter det att ett räntebärande värdepapper tagits upp i redovisningen första gången sker värdering till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder.

2.9.2.3 Derivat

För att hantera finansiella risker använder AMF huvudsakligen valutaterminer, aktie- och räntederivat. Derivat tas upp i redovisningen på affärsdagen till verkligt värde, vilket också utgör anskaffningsvärdet. Samtliga derivat omvärderas sedan löpande till verkligt värde och värdeförändringen redovisas som Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder. Samtliga derivat redovisas brutto i balansräkningen. Derivat med positiva verkliga värden redovisas som Placeringstillgångar medan derivat med negativa

verkliga värden redovisas som Derivat under Andra skulder.

2.9.2.4 Återköpstransaktioner (repor) och värdepapperslån
Repor är transaktioner som inte kvalificerar för borttagning från balansräkningen därför att AMF inte har överfört all risk och avkastning till motparten. I de fall AMF ingår avtal om placeringsrepa tas inte värdepappret upp i balansräkningen då det endast kan finnas en part som innehar risk och avkastning. Handel förekommer med både finansierings- och placeringsrepor avseende obligationer. Vid finansieringsrepor säljer AMF obligationer, samtidigt som motparten förbinder sig att sälja tillbaka obligationerna på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Finansieringsrepor är ett sätt att låna pengar mot säkerhet. Obligationer som säljs i en finansieringsrepa ligger kvar i redovisningen under posten Obligationer och andra räntebärande värdepapper och värderas till verkligt värde. Värdet av överenskommen köpeskilling redovisas som skuld under posten Övriga skulder och värderas till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder. Vid placeringsrepor köper AMF obligationer samtidigt som motparten förbinder sig att köpa tillbaka obligationerna på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Placeringsrepor är ett sätt att låna ut pengar mot säkerhet. Obligationer som köps i en placeringsrepa redovisas inte i balansräkningen. Överenskommen köpeskilling redovisas som fordran under posten Övriga finansiella placeringstillgångar och värderas till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder. Värdepapperslån innebär att värdepapper (aktier och räntebärande värdepapper) lånas ut mot ersättning och mot erhållande av säkerhet. Ersättningen periodiseras över löptiden och redovisas som Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder. Värdepapper som lånats ut redovisas även därefter i balansräkningen till verkligt värde, eftersom detta är en transaktion där AMF inte har överfört all risk och avkastning till motparten. Om säkerhet erhålls i form av likvida medel placeras dessa i räntebärande värdepapper och redovisas till verkligt värde i balansräkningen under Övriga finansiella placeringstillgångar samtidigt som skulden redovisas under Övriga skulder värderat till verkligt värde. Värdet av de värdepapper som lånats ut mot kontantsäkerhet anges under

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

Not 31 Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelse. Om den erhållna säkerheten är värdepapper redovisas den inte i balansräkningen utan anges separat i not 32 Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter. Där anges även värdet av de värdepapper som lånats ut mot värdepapperssäkerhet.

2.9.2.5 Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Dessa tillgångar består av försäkringstagarnas investeringar i investeringsavtal och redovisas på en egen rad i balansräkningen. Investeringar till förmån för försäkringstagare som själva bär placeringsrisken för investeringen redovisas till verkligt värde. Investeringsavtalsstillgångarna värderas till senaste NAV-kurs. Försäkringstagarnas insättningar investeras i fonder valda av försäkringstagaren, och ett åtagande gentemot försäkringstagarna redovisas som skuld. Skuldens storlek står i direkt förhållande till fondernas värdeutveckling och summan av premier som betalats in, uttagna skatter och avgifter samt utbetalningar som gjorts. Se 2.12.3.2 Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka livförsäkringstagaren bär risk.

2.9.3 Lån och fordringar

Lån och fordringar är finansiella tillgångar med fasta betalningar eller med betalningar som går att fastställa till belopp och som inte är noterade. Värdering görs till upplupet anskaffningsvärde. Bolagets fordringar har endera rörlig ränta eller kort förväntad löptid, och värderas därför till nominellt belopp utan diskontering. I denna kategori ingår upplupen ränta och hyresintäkter, ej likviderade värdepappersaffärer, kundfordringar och övriga fordringar.

2.9.4 Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

I denna kategori redovisas räntebärande och ej räntebärande finansiella skulder som inte är derivat. Värdering görs till upplupet anskaffningsvärde. De finansiella skulder i denna kategori som har kort förväntad löptid värderas till anskaffningsvärde utan diskontering. I kategorin ingår ej likviderade värdepappersaffärer, leverantörsskulder och övriga skulder.

2.10 Materiella tillgångar

2.10.1 Inventarier

De materiella tillgångarna redovisas till anskaffningsvärde och skrivs av enligt plan över nyttjandeperioden. Avskrivningstiden för de materiella anläggningstillgångarna är mellan tre och sju år. Nedskrivningsprövning sker vid indikation på värdenedgång. Nedskrivning sker om det bokförda värdet överstiger tillgångens beräknade återvinningsvärde. Avskrivning av inventarier som avser inredning i förvaltningsfastighet och som ingår i hyresavtalet redovisas som Driftskostnader fastighet i koncernredovisningen och som Kapitalavkastning, kostnader i moderbolaget. Övriga avskrivningar på inventarier redovisas under Driftskostnader.

2.10.2 Rörelsefastighet

AMF redovisar den fastighet som används i den egna verksamheten som rörelsefastighet. Rörelsefastigheten redovisas enligt IAS 16 till anskaffningsvärde vid första redovisningstillfället. Det antagna anskaffningsvärdet motsvarar verkligt värde vid ingången av räkenskapsår 2011. AMF tillämpar omvärderingsmetoden, vilket innebär att när rörelsefastighetens verkliga värde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, ska tillgången redovisas till omvärderat belopp. Rörelsefastigheten ingår i den marknadsvärdering som genomförs för hela fastighetsbeståndet vid varje bokslutstillfälle varför det verkliga värdet fastställs minst årligen. Omvärderingsbeloppet utgörs av skillnaden mellan rörelsefastighetens bokförda värde efter årets avskrivningar och det fastställda verkliga värdet. Omvärderingsbeloppet redovisas mot övrigt totalresultat i de fall värdet är positivt. Värdet redovisas på separat rad i eget kapital under benämningen Omvärderingsreserv. Löpande utgifter aktiveras om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna som är förknippade med tillgången kommer att komma till dess del och att anskaffningskostnaden kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. I annat fall kostnadsförs utgiften och redovisas i årets resultat. Avskrivning sker enligt komponentmetoden vilket innebär att rörelsefastigheten delas in i komponenter med olika nyttjandeperioder. Mark bedöms ha obegränsad nyttjandeperiod varför ingen avskrivning görs för denna komponent. Övriga komponenter (stomme, stomkompletteringar, väggar, installationer, yttre och inre ytskikt) bedöms ha en nyttjandeperiod på 25 år. Nedskrivningar görs efter behov

enligt IAS 36. Avskrivningar och nedskrivningar redovisas i årets resultat. I det fall tidigare nedskrivningar är gjorda redovisas positiva omvärderingar mot årets resultat och överskjutande belopp redovisas mot övrigt totalresultat. Om omvärderingsbeloppet är negativt redovisas detta i första hand mot eventuell Omvärderingsreserv i eget kapital och överskjutande belopp redovisas i resultaträkningen. Skillnaden mellan avskrivningen baserat på det omvärderade värdet och avskrivning enligt ursprungligt anskaffningsvärde överförs från omvärderingsreserven till balanserade vinstmedel.

2.11 Likvida medel

Likvida medel avser banktillgodohavanden och redovisas till verkligt värde. Ränta på likvida medel redovisas i den takt den intjänas som Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder i årets resultat.

2.12 Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal

2.12.1 Definitioner försäkringsavtal och investeringsavtal

Begreppet försäkringsavtal definieras i IFRS 4. Avtal som medför betydande försäkringsrisk för den försäkrade och därmed uppfyller definitionen av försäkringsavtal ska redovisas enligt IFRS 4. Avtal som inte uppfyller definitionen ska redovisas som finansiella kontrakt enligt IAS 39 alternativt som serviceavtal enligt IAS 18. AMFs bestånd av traditionella försäkringar är avtal i vilka AMF åtar sig en betydande försäkringsrisk genom att kompensera försäkringstagaren eller annan förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse inträffar. Dessa produkter redovisas som försäkringsavtal enligt IFRS 4. AMFs bestånd av fondförsäkringar klassificeras som finansiella avtal (investeringsavtal) då de inte överför någon betydande försäkringsrisk från innehavaren till AMF och redovisas i enlighet med IAS 39. Investeringsavtal är finansiella förbindelser vars verkliga värde är beroende av de underliggande finansiella tillgångarnas verkliga värde. De underliggande tillgångarna och tillhörande skulder värderas till verkligt värde via resultatet. Det verkliga värdet på de finansiella skulderna fastställs med hjälp av de aktuella värden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångarna till vilka de finansiella skulderna är länkade på balansdagen. Belopp som erhållits

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

från och betalats till innehavare av investeringsavtalen redovisas över balansräkningen som insättning eller uttag. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs som Intäkter från investeringsavtal. Se vidare stycke 2.9 Finansiella tillgångar och skulder.

2.12.2 Redovisning av preliminärt fördelat överskott (Diskretionära delar i försäkringsavtal)

Huvuddelen av försäkringsavtalen innehåller en diskretionär del, så kallad återbäring, som innebär att den försäkrade kan erhålla ytterligare ersättning om det uppstår ett överskott i försäkringsrörelsen. Detta överskott består dels av pensionstillägg för förmånsbestämd försäkring och dels av preliminärt fördelat återbäring för avgiftsbestämd försäkring, inklusive Definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO (se Livförsäkringsavsättning nedan). Fördelning av överskott är reglerat i bolagets konsolideringspolicy i de försäkringstekniska riktlinjerna. Överskottet tilldelas efter beslut av årsstämman och i enlighet med bolagsordning och de regelverk som är fastställda av styrelsen. Preliminärt fördelat överskott är ej garanterat och ingår i moderbolagets egna kapital som en del av konsolideringsfonden. Bolaget har valt att använda den valmöjlighet som IFRS ger att redovisa det som en separat post inom eget kapital. Överskottet tilldelas den försäkrade i samband med utbetalning, flytt eller garantiförstärkning och redovisas direkt mot eget kapital.

2.12.3 Försäkringstekniska avsättningar

2.12.3.1 Livförsäkringsavsättning

De försäkringstekniska avsättningarna utgörs av livförsäkringsavsättning och avsättning för oreglerade skador. Då samtliga åtaganden är i svensk valuta är de försäkringstekniska avsättningarna upptagna i svenska kronor. Livförsäkringsavsättningarna motsvarar det förväntade kapitalvärdet av bolagets garanterade förpliktelser. Kapitalvärdet beräknas med beaktande av antaganden om framtida ränta, dödlighet och andra riskmått, driftskostnader och skatt. Bolaget har tillämpat ett ränteantagande i enlighet med Finansinspektionens gällande föreskrift (FFFS 2013:23). Livslängdsantagandet bygger dels på bolagets egna erfarenheter och dels på försäkringsbranschens samlade erfarenhet i form av branschgemensamma analyser. AMF

tillämpar generationsberoende livslängdsantaganden som är anpassade för respektive avtalsområde. Driftskostnadsantagandet utgörs av ett antagande om kostnad som är proportionell mot de försäkringstekniska avsättningarna. I livförsäkringsavsättningen ingår endast garanterade åtaganden och därmed ingår ej värdet av beslutade pensionstillägg eller preliminärt fördelat återbäring. Skuld tillräcklighetstest är tillämpat på den del av portföljen som avser traditionell försäkring.

2.12.3.2 Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka livförsäkringstagaren bär risk

Avsättning för investeringsavtal redovisas under Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagare bär risk. Dessa försäkringstekniska avsättningar motsvaras av värdet av försäkringstagarnas fondandelar inklusive medel i svenska kronor som ej är placerat i andelar.

2.12.3.3 Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen utgörs av pensionsbelopp, inklusive tilldelad återbäring, som förfallit till betalning men som ännu ej betalats ut. Här ingår också avsättningar för riskförsäkring i form av reserv för pågående utbetalningar inom familjeskyddsförsäkring.

2.13 Avsättning för andra risker och kostnader

2.13.1 Avsättning för pensioner

AMF har både förmåns- och avgiftsbestämda pensionsplaner. Den förmånsbestämda delen av FTP-planen är tryggad genom försäkring i SPP men lades i fribrev 30 november 2016. Pensionsplanen klassificeras enligt IAS 19 som en plan som omfattar flera arbetsgivare (så kallad multiemployer plan) och kostnaden för förpliktelsen beräknas enligt Projected Unit Credit Method, där en aktuariell beräkning görs årligen, eftersom informationen finns tillgänglig på individnivå hos försäkringsgivaren. Metoden innebär en linjär kostnadsfördelning mellan tiden för anslutning till planen och pensionsåldern. Förpliktelsen värderas till nuvärdet av de förväntade framtida utbetalningarna. De aktuariella långsiktiga antagandena som ligger till grund för beräkningarna fastställs årligen i anslutning till balansdagen. Antaganden görs bland annat om diskonteringsränta, inflation och dödlighet. Den räntesats som ska användas för att diskontera förpliktelsen ska

enligt IAS 19 fastställas baserat på marknadsmässig avkastning på förstklassiga företagsobligationer. I avsaknad av en fungerande marknad för detta i Sverige används istället statsobligationer eller bostadsobligationer. Diskonteringsräntan fastställs således utifrån räntorna för statsobligationer eller bostadsobligationer med hänsyn tagen till beräkning återstående löptid för respektive åtagande. AMF har valt att använda bostadsobligationer som grund för diskontering. Avkastning på förvaltningstillgångar beräknas baserat på samma diskonteringsränta som används vid beräkning av förpliktelsen och redovisas som en räntekostnad/intäkt i årets resultat. Skillnaden mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångarna och den beräknade avkastningen redovisas i övrigt totalresultat. Övriga antaganden baseras på förväntad utveckling under förpliktelsens löptid. Förändringar i aktuariella antaganden och erfarenhetsbaserade justeringar av förpliktelsen och av det verkliga värdet på förvaltningstillgångar ger upphov till aktuariella vinster eller förluster. Dessa vinster eller förluster redovisas omedelbart i övrigt totalresultat. Avsättningar för förmånsbestämda pensioner i AMF, vilka motsvarar förpliktelsens nuvärde på balansdagen med avdrag för verkligt värde av tillhörande förvaltningstillgångar, redovisas i balansräkningen under posten Avsättningar för pensioner. I koncernens resultat utgörs kostnaden för de förmånsbestämda pensionerna av summan av kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period samt ränta på förpliktelsen. Kostnaden redovisas under posten Driftskostnader i resultaträkningen. Löneskatt har beaktats i justeringar för förmånsbestämda pensionsplaner i balans- och resultaträkningen.

En avgiftsbestämd plan är en pensionsplan för ersättning efter avslutad anställning enligt vilken ett företag betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon legal eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Följaktligen redovisas ingen pensionskund för en avgiftsbestämd plan.

Från och med 1 december 2016 sker försäkring av den förmånsbestämda delen av FTP-planen hos Alecta. Denna plan redovisas som en premiebestämd pensionsplan med stöd av uttalandet från Rådet för finansiell rapportering UFR 10 "Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta". Uttalandet avser ITP 2 men tillämpas även på FTP 2. Kostnader för premiebestämda pensionsplaner

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

inklusive löneskatt redovisas direkt i resultaträkningen.

Koncernens övriga totalresultat utgörs av aktuariella vinster och förluster samt skillnad mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångarna och den beräknade avkastningen. Se även not 38 Pension.

2.14 Redovisning av intäkter

2.14.1 Premier

För premiebetalningar tillämpas kontantprincipen. Kontantprincipen innebär att inbetalda premier intäktsförs när de inkommer oavsett vilken period de avser. Förskottsbetalda premier inkluderas där gällande avtal finns. Premierna redovisas som en intäkt i årets resultat men ingår samtidigt som en ökning vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

2.14.2 Intäkter från investeringsavtal

Avgiftsuttaget för investeringsavtalstillgångar beräknas på försäkringstagarnas tillgodohavande. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs. Dessa tjänster tillhandahålls under avtalens löptid.

2.14.3 Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder

Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder består av värdeförändringar samt realiserade vinster och förluster avseende fastigheter, nettoresultat av aktier och andelar, nettoresultat av räntebärande tillgångar och skulder, nettoresultat av investeringsavtalstillgångar samt nettoresultat av derivat. Nettoresultat av aktier och andelar består av utdelningsintäkter samt realiserad och orealiserad värdeförändring på aktier och andelar. Nettoresultat av räntebärande tillgångar och skulder består av ränteintäkter på bankmedel, räntebärande värdepapper, värdepapperslån och repor samt orealiserad och realiserad värdeförändring på dessa. Nettoresultat av aktierelaterade derivat består av realiserad och orealiserad värdeförändring på optioner och valutaderivat avsedda att valutasäkra aktier och andelar. Avkastning på ränterelaterade derivat består av realiserad och orealiserad värdeförändring på ränteterminer samt valutaderivat avsedda att valutasäkra räntebärande tillgångar. Ränteintäkter inkluderar periodiserade belopp av eventuella rabatter, premier och andra skillnader mellan det ursprungliga värdet av fordran

och det belopp som erhålls vid förfall. Ränteintäkter redovisas i takt med att de intjänas. Beräkningen sker på basis av underliggande tillgångs avkastning enligt effektivräntemetoden. Utdelningsintäkt redovisas när rätten att erhålla betalning fastställs.

2.14.4 Provisionsintäkter fondförvaltning

Provisionsintäkter avser avgifter för fondförvaltning (volymbase-erade fondrabatter, även kallad kickback). Intäkten redovisas i den period som tjänsten utförs.

2.15 Redovisning av kostnader

2.15.1 Försäkringsersättningar

All utbetalning till kund avser försäkringsersättning i samband med försäkringsfall. Utbetalning till kund sker huvudsakligen i samband med pension eller dödsfall. Inom traditionell försäkring utgörs utbetalningarna av garanterade pensionsbelopp och eventuell tilldelad återbäring i form av tilläggsbelopp. Utbetalning av garanterade belopp redovisas som Försäkringsersättning i resultaträkningen medan utbetalning av tilldelad återbäring redovisas direkt mot preliminärt fördelat kapital inom eget kapital. För vissa avtal inom fondförsäkring sker en succesiv överföring till traditionell försäkring i samband med pensioneringstillfället.

2.15.2 Förändring i livförsäkringsavsättning

Förändring i avsättningen speglas av faktiska händelser under perioden i form av premieinbetalningar, garantiförstärkning, utbetalningar i samband med försäkringsfall, återköp, flytt samt överföringar mellan försäkringsgrenar. Under perioden belastas också avsättningen med uttagna avgifter och tillförd ränta och arvsvinster. Utöver detta påverkas avsättningen av justerade antaganden om framtida ränta, dödlighet och driftskostnad.

Förändringen i livförsäkringsavsättningen redovisas i årets resultat förutom den del som avser garantiförstärkning, vilken redovisas direkt mot eget kapital.

2.15.3 Driftskostnader

Med begreppet driftskostnader avses summan av de kostnader som AMF har för administration och anskaffning, kapitalförvaltning och skadereglering. Dessa kostnader redovisas under tre separata rubriker i koncernens resultaträkning och i särskild

not till resultaträkningen. Posten Driftskostnader i resultaträkningen motsvarar kostnader för administration och anskaffning. Med administration menas de kostnader AMF har för att löpande administrera sina försäkringsavtal samt kostnader för stabsfunktioner, exempelvis ekonomi och juridik. Med anskaffningskostnad menas de kostnader koncernen ådrar sig i syfte att inskaffa och administrera nya försäkringsavtal. AMF aktiverar inte anskaffningskostnader. Driftskostnader för kapitalförvaltning redovisas tillsammans med transaktionskostnader för värdepappershandel i posten Kapitalförvaltningskostnader. Driftskostnader för kapitalförvaltning består av direkta kostnader såsom löner, information, systemkostnader och depåavgifter samt indirekta kostnader såsom andel av hyra och fördelade kostnader för koncernövergripande stabsfunktioner. Transaktionskostnader utgörs huvudsakligen av courtage och avgifter för terminer. Med skadereglering avses koncernens kostnader för utbetalning av pensioner. Dessa redovisas tillsammans med utbetalda pensionsmedel och återköp under rubriken Utbetalda försäkringsersättningar. Skaderegleringskostnaderna inkluderar även ett pålägg för täckande av koncernövergripande kostnader avseende staber och vd. I not 11 Driftskostnader redovisas bolagets samlade driftskostnader indelade efter funktion och kostnadsslag.

2.15.3.1 Pensionskostnad

AMF har både förmåns- och avgiftsbestämda planer, se även 2.13.1 Avsättning för pensioner. Avgifter till dessa planer samt beräkning av pensionskostnaden i koncernen enligt IAS 19 redovisas som en driftskostnad i resultatet. Kostnaden för de förmånsbestämda pensionerna som redovisas enligt IAS 19 består av summan av kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period samt ränta på förpliktelsen.

2.15.3.2 Avgångsvederlag

Koncernen redovisar avgångsvederlag när den bevisligen är förpliktad endera att säga upp anställda enligt en detaljerad formell plan utan möjlighet till återkallande, eller att lämna ersättningar vid uppsägning som resultat av ett erbjudande som gjorts för att uppmuntra frivillig avgång från anställning.

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

2.15.3.3 Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

2.15.4 Skatt

I årets skattekostnad ingår avkastningsskatt, kupongskatt och inkomstskatt. Skattekostnaden består huvudsakligen av avkastningsskatt som baseras på standardberäkning av avkastningen på nettotillgångarna som förvaltas för försäkrings-tagarnas räkning. Kupongskatt erläggs på viss kapitalavkastning från utlandet. Den kupongskatt som erläggs redovisas som en fordran i balansräkningen eftersom denna skatt upp till en viss nivå är avräkningsbar från avkastningsskatten med ett års fördröjning. Inkomster i form av volymbaserade fondrabatter, så kallad kickback, tas upp till beskattning inom den avkastningsbeskattade verksamheten. Inkomstskatt förekommer i dotterbolag inom fondförvaltning samt fastighetsförvaltning. Skattesatsen är 22 procent. Uppskjuten skatt redovisas inom dotterbolag som inkomstbeskattas samt på koncernjusteringar avseende dessa bolag. AMF redovisar uppskjuten skatt på skillnader mellan bokfört värde och skattemässigt värde på fastigheter samt skattemässiga underskottsavdrag. Den uppskjutna skatten beräknas baserat på den skattesats som kommer att gälla det år tillgångarna beräknas realiseras. AMF bedömer att tillgångarna i allt väsentligt kommer att realiseras först efter år 2020 varför uppskjuten skatt har beräknats med 20,6 procent.

2.16 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod, det vill säga den utgår från resultat före skatt justerat för icke likviditetspåverkande poster samt förändringar i balansräkningen som haft kassaflödespåverkan. Resultat före skatt motsvarar livförsäkringsrörelsens tekniska resultat enligt resultaträkningen. Med likvida medel avses banktillgodohavanden, se definition under rubriken 2.11 Likvida medel. Kassaflödet är uppdelat i tre sektorer:

Löpande verksamhet

Består av flöden från den huvudsakliga verksamheten: premieinbetalningar och utbetalda försäkringsersättningar samt kapitalförvaltning och driftskostnader.

Investeringsverksamhet

Förklarar de kassaflöden som uppkommer på grund av förvärv eller avyttringar av immateriella och materiella tillgångar exklusive förvaltningsfastigheter.

Finansieringsverksamhet

Upplyser normalt om förändringar i upptagna lån samt utdelningar. Sådana transaktioner förekommer inte inom AMF.

3. Redovisningsprinciper i moderbolaget

Den finansiella rapporteringen för moderbolaget följer Lag om årsredovisning i Försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2015:12 samt Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 2. RFR 2 innebär att standarder och uttalanden utgivna av IASB samt IFRIC så som de godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU ska tillämpas, men där svenska lagbestämmelser omöjliggör detta, skiljer sig rapporteringen avseende juridisk person och koncern åt. Om RFR 2 är av avvikande mening från FFFS så gäller de senare. Då koncernen tillämpar IFRS-standarder såsom de är antagna av EU kommer redovisningsprinciperna i moderföretaget till vissa delar att skilja sig från de redovisningsprinciper som tillämpas i koncernen. Nedan anges de skillnader som är väsentliga för moderföretaget.

3.1 Aktier och andelar i koncernföretag, gemensamt styrda företag samt intresseföretag

Aktier och andelar i koncernföretag, gemensamt styrda företag samt intresseföretag värderas enligt anskaffningsvärde-metoden. Inför varje balansdag görs en bedömning om det föreligger en indikation på att en tillgång kan ha minskat i värde. Om så är fallet beräknas tillgångens återvinningsvärde. När det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet skrivs tillgången ned om AMF bedömer att värdenedgången är bestående.

3.2 Byggnader och mark

I moderbolaget redovisas samtliga fastigheter i posten Byggnader och mark till skillnad mot koncernen där fastigheten som används i den egna verksamheten klassificeras som rörelsefastighet.

3.3 Rabatt på förvaltningsavgift

AMF får från AMF Fonder AB en volymbaserad fondrabatt på AMFs fondinnehav. Den redovisas på raden Övriga tekniska intäkter och hänförs till fondförsäkringsgrenen i AMF. AMF erhåller även en fondrabatt på innehavet i traditionell försäkring vilken i moderbolaget redovisas som Kapitalavkastning. Erhållna utdelningar.

3.4 Redovisning av finansiella instrument

I moderbolaget används Finansinspektionens uppställningsformer för de finansiella rapporterna, till skillnad mot koncernen där uppställningen gjorts enligt IFRS-regler. Värdeförändringar och realiserade vinster i moderbolaget presenteras separat med omklassificering. Detta innebär att omvärdering redovisas som realiserade vinster/förluster på placeringstillgångar och vid försäljning redovisas hela ackumulerade värdeförändringen som kapitalavkastning intäkter samtidigt som det tidigare realiserade resultatet reverseras. Realisationsvinster respektive förluster definieras som skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För obligationer och andra räntebärande placeringar definieras realisationsresultatet som skillnaden mellan försäljningspris och upplupet anskaffningsvärde. Det finns inga skillnader i värderingsprinciper mellan moderbolaget och koncernen.

3.5 Pensioner

I moderbolaget tillämpas annan redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än vad som anges i IAS 19 eftersom RFR 2 anger att reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda pensionsplaner inte behöver tillämpas i juridisk person. Till skillnad mot koncernen som redovisar pensionsförpliktelse i balansräkningen för förmånsbestämda planer som är försäkrade hos SPP, redovisas i moderbolaget enbart den del som avser personer som har möjlighet att gå i pension vid 62 års ålder. Pensionskostnaderna redovisas som driftskostnader i moderbolagets resultaträkning och en avsättning återfinns under Avsättning för pensioner i moderbolagets balansräkning.

Not 2. Premieinkomst

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	2018		Tjänstepension		Övrig försäkring
	Total	Förmåns- bestämd	Avgifts- bestämd	Tjänsteanknuten premiebefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring
Inbetalda premier ¹⁾	16 526	–	16 453	–	73
varav flytt från andra försäkringsbolag	228	–	228	–	–

Mkr	2017		Tjänstepension		Övrig försäkring
	Total	Förmåns- bestämd	Avgifts- bestämd	Tjänsteanknuten premiebefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring
Inbetalda premier ¹⁾	16 231	–	16 161	0	70
varav flytt från andra försäkringsbolag	154	–	155	–	–1

Premieinkomsten för 2018 avseende traditionell försäkring uppgick till 16,5 (16,2) miljarder kronor.

Av inbetald premie utgör 16,4 (16,0) miljarder kronor periodiska premier och 0,1 (0,2) miljarder kronor engångspremier.

I balansräkningen har inbetalningar till investeringsavtal bokförts uppgående till 3,3 (3,3) miljarder kronor.

¹⁾ Upplysningar om närläggande, se not 39 Närläggande.

Not 3. Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
FÖRVALTNINGSFASTIGHETER				
Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark				
Värdeförändringar samt vinst vid försäljning	6 125	5 495	2 833	2 898
Summa förvaltningsfastigheter	6 125	5 495	2 833	2 898
TILLGÅNGAR OCH SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN				
Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället				
Nettoresultat aktier och andelar	5 357	24 798	3 380	23 258
Nettoresultat räntebärande tillgångar och skulder	4 830	-1 247	5 380	-1 109
Nettoresultat investeringsavtalsstillgångar	-1 956	4 145	-1 956	4 145
Tillgångar och skulder innehavda för handel				
Nettoresultat aktierrelaterade derivat	-3 922	-1 276	-3 922	-1 276
Nettoresultat ränterelaterade derivat	4 089	1 231	4 089	1 231
Nettoresultat valutarelaterade derivat	-11 663	4 650	-11 663	4 650
Summa tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	-3 265	32 301	-4 692	30 899
Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder	2 860	37 796	-1 859	33 797

Not 4. Kapitalförvaltningskostnader

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Driftskostnader i kapitalförvaltningsrörelsen	-169	-149	-169	-149
Transaktionskostnader	-206	-144	-206	-144
Summa kapitalförvaltningskostnader	-375	-293	-375	-293

Not 5. Hyresintäkter

Årets hyresintäkter uppgår till 2 553 (2 430) miljoner kronor. Nedan presenteras kontraktportföljens förfallostruktur.

Årshyra mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Förfall:				
Inom 1 år	435	247	231	83
Mellan år 2 och 5	1 393	1 362	369	453
Senare än 5 år	1 208	1 070	821	611
Tillsvidarekontrakt	39	54	27	39
Summa kontrakterad årshyra	3 075	2 733	1 448	1 186

Belopp avser kontrakterad årshyra (bashyra inkl tillägg) som ömsesidigt kan sägas upp inom ovanstående respektive tidsintervall. Kontraktens löptid är mestadels 3–5 år och med en uppsägningstid om nio månader. Tillsvidarekontrakt avser i huvudsak lokaler, men förekommer även för bostäder och garage/parkering. För att minska exponeringen för kreditförluster görs både vid nyuthyrning och löpande under kontraktstiden uppföljning av hyresgästernas kreditvärdighet, och i vissa fall ställs även krav på säkerheter.

Not 6. Kapitalavkastning, intäkter

Mkr	Moderbolaget	
	2018	2017
Hyresintäkter fastigheter	1 005	893
Resultatandel i handelsbolag och kommanditbolag¹⁾	142	174
Erhållna utdelningar	7 715	6 390
Ränteintäkter		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 049	2 457
Övriga ränteintäkter	405	352
	2 454	2 809
Valutakursvinster, netto	1 983	0
Realisationsvinster, netto		
Byggnader och mark	0	0
Aktier och andelar	17 906	6 250
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	788
	17 906	7 038
Summa kapitalavkastning, intäkter	31 205	17 304

¹⁾ Avser resultatandel i Mood Stockholm KB, Oxhammaren 15 KB, Förvaltningsbolaget Marievik HB, Fastighetsbolaget Pukan HB, City Cronan Fastighets KB, Sundbyberg 2:78 HB samt Stam Sex M 23 HB.

Not 7. Kapitalavkastning, kostnader

Mkr	Moderbolaget	
	2018	2017
Direkta kostnader fastigheter	-436	-362
Räntekostnader		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-2 713	-1 404
Övriga finansiella placeringstillgångar	24	-165
	-2 689	-1 569
Valutakursförlust, netto	0	-4 799
Realisationsförluster, netto		
Byggnader och mark	-28	-
Aktier och andelar	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-624	-
	-652	0
Kapitalförvaltningskostnader		
Driftskostnader i finansrörelsen	-169	-149
Bank och transaktionskostnader	-206	-144
	-375	-293
Summa kapitalavkastning, kostnader	-4 152	-7 023

Not 8. Värdeförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Mkr	Moderbolaget	
	2018	2017
Orealiserade vinster och förluster		
Orealiserade vinster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	6 453	8 176
Orealiserade förluster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-8 369	-4 007
Summa	-1 916	4 169
Realiserade vinster och förluster		
Realiserade vinster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	4	4
Realiserade förluster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-4	-10
Summa	0	-6

Sammanlagd värdeökning på placeringstillgångarna för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk uppgår till 6 457 (8 180) miljoner kronor och värdeminskning till -8 373 (-4 017) miljoner kronor.

Not 9. Värdeförändring på övriga placeringstillgångar

Mkr	Moderbolaget	
	2018	2017
Orealiserade vinster på placeringstillgångar		
Byggnader och mark	2 861	2 898
Aktier och andelar	-	17 978
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-
Summa	2 861	20 876
Orealiserade förluster på placeringstillgångar		
Byggnader och mark	-	-
Aktier och andelar	-28 369	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 111	-1 093
Summa	-29 480	-1 093

Not 10. Utbetalda försäkringsersättningar

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	2018		Tjänstepension		Övrig försäkring	
	Total	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Tjänsteanknuten premiefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring	
Utbetalda ersättningar	-12 235	-738	-11 357	-	-140	
varav externa flyttar	-2 182	-	-2 179	-	-3	
Återköp	-15	-	-10	-	-5	
Driftskostnader för skadereglering	-42	-3	-39	-	0	
Summa	-12 292	-741	-11 406	0	-145	

Mkr	2017		Tjänstepension		Övrig försäkring	
	Total	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Tjänsteanknuten premiefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring	
Utbetalda ersättningar	-11 616	-863	-10 614	-	-139	
varav externa flyttar	-2 441	-	-2 437	-	-4	
Återköp	-15	-	-11	-	-4	
Driftskostnader för skadereglering	-39	-3	-36	-	0	
Summa	-11 670	-866	-10 661	0	-143	

Utbetalda pensionsbelopp genom tilldelning av återbäring

Mkr	2018	2017
Uppgifterna gäller både koncernen och moderbolaget		
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring genom pensionstillägg/individuell återbäring	11 127	10 818
varav Tjänstepension förmånsbestämd	-449	-524
Tjänstepension avgiftsbestämd	-10 571	-10 193
Övrig försäkring, individuell traditionell försäkring	-107	-101

Utbetalning av tilldelad återbäring redovisas mot eget kapital. Se vidare Förändringar i eget kapital – koncernen sidan 56 och Förändringar i eget kapital – moderbolaget sidan 61.

Försäkringsersättningar

Traditionell försäkring

Under året betalades 12,3 (11,7) miljarder kronor ut till de försäkrade som avser garanterade pensionsbelopp.

Avtal för vilka placeringstagaren bär placeringsrisken

Utbetalningar från investeringsavtal redovisas över balansräkningen som uttag och ingår inte i försäkringsersättningar i resultaträkningen. För vissa produkter sker det en successiv överföring av kapital till en traditionell försäkring med start drygt fem år före pensionsåldern. En successiv överföring redovisas inte som utbetalning via resultaträkningen.

Även i samband med dödsfall sker vanligen en överföring av kapitalet till en traditionell försäkring inför utbetalning till efterlevande.

Not 11. Driftskostnader

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Anskaffningskostnader ¹⁾	-5	-5	-5	-5
Administrationskostnader ²⁾	-774	-717	-603	-568
Summa	-779	-722	-608	-573
Specifikation av övriga driftskostnader				
Skadereglering ²⁾	-42	-39	-42	-39
Kapitalförvaltning	-169	-149	-169	-149
Summa övriga driftskostnader	-211	-188	-211	-188
Bolagets totala driftskostnader	-990	-910	-819	-761
<i>varav</i>				
Personalkostnader	-395	-354	-353	-309
Lokalkostnader ³⁾	-23	-27	-20	-25
Avskrivningar	-62	-60	-43	-41
Marknadsföring, IT med mera	-510	-469	-403	-386
Bolagets totala driftskostnader	-990	-910	-819	-761

¹⁾ Se not 1 Redovisningsprinciper 2.15.3. Driftskostnader sidan 70.

²⁾ Se not 39 Närstående.

³⁾ Eliminering av interna hyror har skett till ett belopp av 20 (15) miljoner kronor.

Ersättning till revisionsföretag

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
<i>Revisionsuppdrag</i>				
Ernst & Young AB	-2,6	-3,0	-1,6	-1,6
Summa revisionsuppdrag	-2,6	-3,0	-1,6	-1,6
<i>Revisionsarvoden utöver revisionsuppdraget</i>				
Ernst & Young AB	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2
Summa revisionsarvoden utöver revisionsuppdraget	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2
<i>Skatterådgivning</i>				
Ernst & Young AB	-1,5	-0,6	-0,7	-0,2
Summa skatterådgivning	-1,5	-0,6	-0,7	-0,2
<i>Övriga tjänster</i>				
Ernst & Young AB	-0,2	-0,2	-	-0,1
Summa övriga tjänster	-0,2	-0,2	-	-0,1
Summa ersättning till revisionsföretag	-4,5	-4,0	-2,5	-2,2

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsen och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränsas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Uppdelning i not görs i delarna revisionsuppdrag, revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget, skatterådgivning och övriga tjänster.

Not 12. Skatt

Mkr	Koncernen	
	2018	2017
Avkastningsskatt	-240	-236
Kupongskatt	-317	-332
Avkastningsskatt och kupongskatt	-557	-568
Uppskjuten skatt	-107	-363
Aktuell inkomstskatt	-37	-23
Inkomstskatt	-144	-386
Skattkostnad	-701	-954

Skatt i koncernen består av avkastningsskatt, kupongskatt, uppskjuten skatt och aktuell inkomstskatt. För en del av verksamheten inom koncernen, innefattande aktiebolag inklusive fastighetsägande aktiebolag, fondförvaltning och premiefrielseförsäkring, erläggs inkomstskatt på redovisat resultat.

Uppskjuten skatt är hänförlig till dotterbolag som inkomstbeskattas och avser skillnader mellan bokfört värde och skattemässigt värde på fastigheter samt skattemässiga underskottsavdrag. Utgående balans avseende uppskjuten skatt uppgår till 1 424 (1 347) miljoner kronor. Med anledning av Riksdagens beslut om sänkt bolagsskatt har uppskjuten skatt i dotterbolagskoncernen AMF Fastigheter räknats om till 20,6 procent, vilket inneburit en minskning av uppskjuten skatt om 1,2 miljoner kronor.

Mkr	Moderbolaget	
	2018	2017
Avkastningsskatt	-240	-236
Skatt på årets resultat	-240	-236
Kupongskatt	-317	-332
Övriga skatter	-317	-332
Skattkostnad	-557	-568

Moderbolaget AMF erlägger endast avkastningsskatt. Avkastningsskatten bestäms utifrån en schablonberäknad kapitalavkastning på bolagets nettotillgångar som vid räkenskapsårets ingång förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Det schablonberäknade skatteunderlaget baseras på den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Den 1 januari 2017 infördes ett golv för statslåneräntan vid beräkning av skatteunderlaget. I de fall den genomsnittliga statslåneräntan understiger 0,5 procent ska istället ett golv på 0,5 procent tillämpas. Den genomsnittliga statslåneräntan uppgick för 2017 till 0,51 procent. Skattesatsen för avkastningsskatt är 15 (15) procent. Efter beräkning reduceras avkastningsskatten med avräkningsbar utländsk kupongskatt.

Not 13. Immateriella tillgångar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Anskaffningsvärde vid årets början	447	447	444	444
Årets investeringar	12	-	-	-
Årets nedskrivningar	-	-	-	-
Anskaffningsvärde vid årets slut	459	447	444	444
Avskrivningar vid årets början	-270	-230	-268	-228
Årets avskrivningar	-42	-40	-40	-40
Årets nedskrivningar	-	-	-	-
Akkumulerade avskrivningar	-312	-270	-308	-268
Bokfört värde immateriella tillgångar	147	177	136	176

De immateriella tillgångarna i moderbolaget består av kostnader vid utveckling av en ny IT-plattform åren 2009–2015. I koncernen tillkommer investering i affärssystem och IT-miljö om 3 miljoner kronor, samt konceptutveckling för detaljhandeln om 8 miljoner kronor. Samtliga tillgångar avser färdigställd utveckling.

Not 14. Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Verkligt värde				
Ingående balans	61 968	54 467	29 665	25 082
Förvärv	–	–	–	–
Investering i befintliga fastigheter	2 156	2 011	1 676	1 684
Försäljningar	–3 657	–	–1 683	–
Realiserad och orealiserad värdeförändring	6 176	5 490	2 835	2 899
Utgående balans	66 643	61 968	32 493	29 665
Tillkommer restvärde inventarier (övriga tillgångar)			1	2

Mkr	Moderbolaget	
	2018	2017
Anskaffningsvärde Byggnader och mark		
Ingående balans	15 917	14 233
Tillkommande investeringar	1 676	1 684
Utrangering	–	–
Avgående försäljning	–1 475	–
Utgående balans	16 118	15 917

* Noten innehåller inte AMFs del av fastighetsinnehav via gemensamt styrda företag, se vidare not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag.

Samtliga fastigheter i koncernen, förutom den egna kontorsfastigheten i moderbolaget, redovisas som förvaltningsfastigheter. Definitionen Förvaltningsfastigheter används i koncernen medan definitionen i moderbolaget är Byggnader och mark. Se även vidare information gällande rörelsefastigheten under not 25 Materiella tillgångar.

Samtliga förvärvade fastigheter inom AMF-koncernen är redovisade som tillgångsförvärv, i enlighet med kriterierna för tillgångsförvärv i IFRS 3. Förvärv och försäljningar redovisas ovan till verkligt värde.

I december 2017 undertecknades avtal om att sälja fastigheten Trängkären 6 ägd av AMF Pensionsförsäkring AB. Frånträde skedde i mars 2018 till ett försäljningspris om 1,7 miljarder kronor. Under räkenskapsåret 2018 har även fastigheten Jakob Mindre 5 och fastigheten med tomträtt Gångaren 11 sålts genom försäljning av dotterbolag inom koncernen AMF Fastigheter AB. Frånträde av Jakob Mindre 5 skedde den 15 juni respektive 1 oktober för Gångaren 11. Försäljningspris uppgick till 0,2 miljarder kronor för Jakob Mindre 5 och 1,8 miljarder kronor för Gångaren 11.

Avtalsenliga förpliktelser och investeringsåtagande

Kontrakterade åtagande på balansdagen, större än 10 miljoner kronor, som ännu inte redovisats i balansräkningen:

Koncernen, Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Förvaltningsfastigheter	803	1 157

Angivna åtagande avser investeringar för genomgripande ombyggnad av befintliga byggnader.

Not 14. Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark, *forts.*

Verkligt värde på förvaltningsfastigheter

Fastighetsinnehavet värderas till verkligt värde och hänförs till nivå 3 i verkligt värde hierarkin som beskrivs i not 1 Redovisningsprinciper under stycket 2.9 Finansiella tillgångar och skulder samt i not 18 Hierarki för verkligt värde. Det har inte förekommit någon förflyttning av fastigheterna mellan olika värderingsnivåer. Vid värderingen av förvaltningsfastigheter kan bedömningar och antaganden påverka koncernens resultat och finansiella ställning. Väsentliga bedömningar görs vid värdering av förvaltningsfastigheter avseende bland annat kalkylränta och direktavkastningskrav, vilka baseras på värderarnas erfarenhetsmässiga bedömningar och marknadens förräntningskrav på jämförbara fastigheter. Bedömningar av kassaflödet för drifts-, underhålls- och administrationskostnader är baserade på faktiska kostnader men också utifrån erfarenheter av jämförbara fastigheter.

Tillämpad värderingsmetod

Värdet på koncernens fastighetsinnehav har bedömts i enlighet med värderingshandledningen upprättad av MSCI Svenskt Fastighetsindex. Värderingshandledningen baseras på tillämpning av International Valuation Standard (IVS), och beaktar bästa och maximala användningen av fastigheterna. Marknadsvärderingen genomförs av externa värderingsföretag med auktoriserade värderare. Vid värdebedömningen tillämpas normalt en kombination av ortsprismetod och avkastningsbaserad metod (kassaflödesmetod). Det innebär att fastigheternas värde baseras på nuvärdet av prognostiserade kassaflöden och restvärde under en kalkylperiod om tio år. Värderarna har som underlag till sitt arbete erhållit information om gällande och nytecknade hyreskontrakt, vakanser, löpande drifts- och underhållskostnader samt planerade investeringar. Förändringar under perioden i de icke observerbara indata som används i värderingarna analyseras vid värderingstillfället av ansvarig för respektive fastighet och av bolagets avdelning för Transaktion och Analys. För räkenskapsår 2018 har den externa värderingen utförts av värderingsföretagen Cushman & Wakefield och Forum Fastighetsekonomi AB. Extern värdering av hela fastighetsbeståndet har skett i samband med halv- och helårsbokslut. Tillämpade direktavkastningskrav i värderingarna avser bedömt direktavkastningskrav vid uppskattning av restvärdet i kassaflödesanalyserna.

Viktat direktavkastningskrav vid restvärdesberäkning: 3,87 (4,00) procent.

Årets positiva värdeförändring förklaras främst av höjda marknads- hyror och sänkta direktavkastningskrav. Samma värderingsmetodik har använts för AMFs samtliga fastigheter förutom byggrätter och tomtmark.

Det förekommer inga begränsningar i rätten att sälja någon av förvaltningsfastigheterna eller att disponera hyresintäkterna och ersättning vid avyttring.

Under 2018 genererade samtliga förvaltningsfastigheter hyresintäkter, undantaget Vattenpasset 11 som varit tomställd för större ombyggnation. Föregående år genererade samtliga förvaltningsfastigheter hyresintäkter.

Känslighetsanalys

Fastighetsvärderingar är känsliga för de bedömningar och antaganden som ligger till grund för kassaflödesanalyserna i den avkastningsbaserade värderingsmetoden. Den enskilt största värdepåverkande faktorn vid värderingen är direktavkastningskravet. I tabellen nedan redovisas hur värdet påverkas vid en förändring av vissa för värderingen centrala parametrar. Tabellen ger en förenklad bild då en enskild parameter troligen inte förändras isolerat.

Känslighetsanalys marknadsvärden	Värdepåverkan		Värdepåverkan		
	procent	Mkr	procent	Mkr	
Värderingspåverkande faktorer	2018		2017		
Direktavkastningskrav	+ 0,25 procentenheter	-5,66	-3 856	-5,31	-3 365
Direktavkastningskrav	- 0,25 procentenheter	6,46	4 400	6,04	3 822
Långsiktig vakans	+/- 1 procentenhet	1,12	+/- 761	1,16	+/- 736
Hyresintäkter	+/- 100 kr/kvm	1,90	+/- 1 292	2,29	+/- 1 453
Drifts- och underhållskostnad	+/- 50 kr/kvm	1,23	+/- 836	1,34	+/- 847

Vid värderingar har följande antaganden tillämpats:	2018	2017
Värderingspåverkande faktorer		
Direktavkastningskrav Stockholms innerstad, %	3,59–4,25	3,60–4,50
Direktavkastningskrav Stockholms ytterstad, %	4,40–5,70	4,45–5,70
Kalkylränta, %	5,60–7,70	5,33–7,70
Långsiktig vakans	0,41–10,80	0,4–13,5
Drifts- och underhållskostnad, kr/kvm – kontorsfastighet	238–760	239–793
Drifts- och underhållskostnad, kr/kvm – handelsfastighet	879–1 133	879–1 035

Viktat direktavkastningskrav vid restvärdesberäkning: 3,87 (4,00) procent.

Not 15. Aktier och andelar i koncernföretag

Mkr	Org.nr	Antal aktier	Kapital	Resultat	Eget kapital	Bokfört värde	
			andel			2018-12-31	2018-12-31
			%	2018	2018-12-31	2018-12-31	2017-12-31
AMF Fonder AB	556549-2922	20 000	100	23	123	10	10
AMF Fastigheter AB ¹⁾	556552-7420	1 000	100	-3	1 357	1 379	1 379
Svalungen AB ¹⁾	556337-2647	1 000	100	0	0	-	-
Papperssvalan AB ¹⁾²⁾	556751-9854	1 000	100	758	2 204	50	50
Stam Ett AB ²⁾	556722-0651	1 000	100	34	51	-	-
Stam Två Västermalm AB ²⁾	556851-2833	500	100	-14	66	-	-
Stam Tre Ringen AB ²⁾	556851-3047	500	100	20	61	-	-
Stam Fyra Östermalm AB ²⁾	556851-3005	500	100	9	108	-	-
Stam Sex AB ²⁾³⁾	556904-5916	500	100	-205	15	-	-
Stam Sex M 23 AB ³⁾	556661-1835	1 000	100	2	44	-	-
Stam Sju AB ²⁾⁴⁾	556904-5825	500	100	0	8	-	-
Stam Sju M 26 AB ⁴⁾	556684-0897	1 000	100	1	56	-	-
Stam Nio Atleten 5 AB ²⁾	556639-2113	1 000	100	4	43	-	-
Stam Tio Tobaksmonopolet 6 AB ²⁾	556908-4527	50 000	100	8	89	-	-
Stam Sexton M 25 AB ²⁾	556684-0889	1 000	100	11	62	-	-
Stam Sjutton Mentorn 1 AB ²⁾	556690-0360	1 000	100	10	22	-	-
Stam Arton Korvfabriken AB ²⁾	556918-4764	50 001	100	19	437	-	-
Fastighetsbolaget Pukan HB ¹⁾	916400-4492	-	99,99	-7	487	1 031	834
Förvaltningsbolaget Marievik HB ¹⁾	916503-8010	-	99,99	-24	-36	-37	-12
CityCronan Fastighets KB ¹⁾	969690-2155	-	99,99	31	2 468	3 071	3 131
Oxhammaren 15 KB ¹⁾	969694-8729	-	99,99	19	666	700	741
Mood Stockholm KB ¹⁾	969712-1680	-	99,99	104	1 463	3 229	3 239
Sundbyberg 2:78 HB ¹⁾	969740-5232	-	99,99	19	319	411	417
Stam Sex M 23 HB ⁵⁾	916608-8071	-	99,99	13	261	255	-
						10 099	9 789

Säte för samtliga bolag är Stockholm.

Ägda fastigheters resultat ingår på raden fastigheter i totalavkastningstabellen, se sidan 51.

¹⁾ AMF Fastigheter AB är moderbolag till Papperssvalan AB och Svalungen AB. Svalungen AB är i sin tur kommanditdelägare i ovanstående HB/KB med en ägarandel om 0,01 procent.

²⁾ Papperssvalan är moderbolag till Stam Ett AB, Stam Två Västermalm AB, Stam Tre Ringen AB, Stam Fyra Östermalm AB, Stam Sex AB, Stam Sju AB, Stam Nio Atleten 5 AB, Stam Tio Tobaksmonopolet 6 AB, Stam Sexton M 25 AB, Stam Sjutton Mentorn 1 AB och Stam Arton Korvfabriken AB.

³⁾ Stam Sex AB är moderbolag till Stam Sex M 23 AB.

⁴⁾ Stam Sju AB är moderbolag till Stam Sju M 26 AB.

⁵⁾ Stam Sex M 23 HB har under 2018 blivit ett direktägt dotterbolag till AMF Pension istället för att ägas via AMF Fastigheter. Det har skett i syfte att renodla koncernstrukturen genom att ha samma ägarstruktur för samtliga handels- och kommanditbolag.

Lån till koncernföretag uppgår till 10 774 (11 281) miljoner kronor, se vidare not 39 Närstående.

Det finns inga betydande begränsningar vad gäller dotterbolagens förmåga att överlåta medel till AMF.

Mkr	Moderbolaget	
	2018	2017
Anskaffningsvärde		
Ingående balans	9 806	9 774
Aktieägartillskott	-	-
Förvärv bolag	262	-
Resultatandelar HB/KB	142	174
Insättningar HB/KB	203	56
Uttagna medel HB/KB	-297	-198
Utgående balans	10 116	9 806
Accumulerade nedskrivningar		
Ingående balans	-17	-17
Årets nedskrivningar	-	-
Årets återförda nedskrivningar	-	-
Utgående balans	-17	-17
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	10 099	9 789

Not 16. Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag

Mkr	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier	Kapitalandel	Eget kapital	Resultat	Årets resultatandel i koncernen	Koncernens bokförda värde	Moderbolagets bokförda värde	Lämnade lån ¹⁾
							2018	2018-12-31	2018-12-31	2018-12-31
Aktier och andelar i gemensamt styrda företag										
Rikshem Intressenter AB	556806-2466	Stockholm	250	50%	18 337	2 490	1 245	9 169	3 134	–
Mercada Oy	2651362-1	Helsingfors	3 300 000	33,3%	852	115	39	283	111	567
Antilooppi Ky	2701987-9	Helsingfors	–	50%	1 108	222	115	554	452	1 812
Antilooppi GP Oy	2613745-1	Helsingfors	2 500	50%	–	–	–	–	–	–
Antilooppi Management Oy	2613796-1	Helsingfors	2 500	50%	–	–	–	–	–	–
Oslo Areal AS ²⁾	959100063	Oslo	23 000 000	50%	4 200	480	248	2 524	1 913	2 565
Aktier och andelar i intresseföretag										
Ormonde Energy Ltd ³⁾	4874027	London	100	49%	2 845	210	–	2 594	2 594	–
Stena Renewable AB	556711-9549	Göteborg	10 000	35%	–	–	–	753	753	–
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE							1 647	15 877	8 957	4 944

¹⁾ Avser både koncernen och moderbolaget.

²⁾ Resultatandelen motsvarar inte 50 procent av bolagets resultat då resultatandelen innefattar en justering av 2017 års resultat.

³⁾ Resultatandelen motsvarar inte 50 procent av bolagets resultat då en nedskrivning till marknadsvärdet har skett, vilket föranlett att årets resultatandel inte bokförts i koncernen.

Nedan specificeras finansiell information i sammandrag för innehav av väsentlig betydelse

Mkr	Rikshem Intressenter AB	
Resultaträkningsposter	2018	2017
Hyresintäkter	2 792	2 665
Avskrivningar ⁴⁾	–3	–3
Ränteutgifter	9	8
Räntekostnader	–467	–438
Skatt	–423	–518
Resultat efter skatt för avvecklad verksamhet	–	–
Årets resultat	2 490	2 441
Övrigt totalresultat	0	–1
Balansräkningsposter		
Omsättningstillgångar	1 449	647
varav kassa och bank	1 204	393
Anläggningstillgångar	47 606	42 980
Kortfristiga skulder	5 988	8 116
varav kortfristiga finansiella skulder	5 027	7 496
Långfristiga skulder	24 730	19 665
varav långfristiga finansiella skulder	21 777	17 068

⁴⁾ Avser avskrivningar på materiella anläggningstillgångar

AMF äger 50 procent av aktierna i fastighetskoncernen Rikshem Intressenter AB där innehavet bedöms vara av väsentlig betydelse för AMF. Rikshem innehar ränteswappar i syfte att minska de finansiella riskerna. Dessa inkluderar i Rikshems balansräkning och uppgår till –158 (–510) miljoner kronor per 2018-12-31. Under året har Rikshem förvärvat fastigheter uppgående till 1 786 (1 603) miljoner kronor. AMF har ställt ut ett kreditåtagande till Rikshem som uppgår till 5 000 (5 000) miljoner kronor.

AMF äger 33,3 procent av det gemensamt styrda företaget Mercada Oy som äger handelsfastigheter i Finland och Sverige. Bolaget innehar ränteswappar som uppgår till –36 (–43) miljoner kronor per 2018-12-31.

AMF äger 50 procent i det gemensamt styrda företaget Antilooppi Ky som äger kontorsfastigheter i Finland. Bolaget innehar externa lån uppgående till 3 500 (2 860) miljoner kronor och ränteswappar till ett marknadsvärde om –4 (–6) miljoner kronor. Förvärvet av Antilooppi innefattade även Antilooppi GP Oy samt Antilooppi Management Oy. AMF redovisar dessa två innehav till anskaffningsvärde både i moderbolaget och i koncernen då bolagen inte bedöms väsentliga för AMFs finansiella rapportering.

AMF äger 50 procent av det gemensamt styrda företaget Oslo Areal AS som är ett norskt fastighetsbolag där fastighetsbeståndet till största delen består av kontorsfastigheter. Bolaget innehar inga externa lån eller ränteswappar. AMF har ställt ut ett kreditåtagande till Oslo Areal som uppgår till 1 531 (2 387) miljoner kronor.

AMF äger 49 procent av aktierna i Ormonde Energy Ltd som driver en havsbaserad vindpark i Storbritannien. Innehavet klassificeras som ett intressebolag. Under 2018 har AMF erhållit utdelning uppgående till 192 (177) miljoner kronor.

AMF har under 2018 förvärvat 35 procent av aktierna i det svenska vindkraftsbolaget Stena Renewable AB. Innehavet klassificeras som ett intressebolag. AMF har ett investeringsåtagande i Stena Renewable som uppgår till 998 miljoner kronor. Årets resultat och eget kapital i bolaget är inte fastställt vid upprättandet av årsredovisningen för AMF. Kapitalandelen för ägd period under 2018 bedöms inte vara väsentlig och kommer att redovisas under första kvartalet 2019.

Mercada Oys möjligheter att överlåta medel till AMF begränsas av villkoren i de externa lånen. I övrigt finns det inga betydande begränsningar vad gäller de gemensamt styrda företagen eller intressebolagets förmåga att överlåta medel till AMF.

De gemensamt styrda bolagen och intressebolagen tillämpar IFRS 9 Finansiella instrument sedan den första januari 2018. Beräkningen av kapitalandelen har således baserats på denna. Den sammanlagda effekten för AMF av de delägda bolagens övergång till IFRS 9 bedöms inte vara materiell.

Not 16. Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag, *forts.*

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Anskaffningsvärde				
Ingående balans	13 488	11 824	8 192	8 088
Förvärv	753	-	753	-
Lämnade kapitaltillskott	-	227	-	227
Resultatandelar	1 647	1 567	-	-
Avgående poster	-	-	-	-
Omräkningsdifferenser	109	-130	111	-123
Utgående balans	15 997	13 488	9 056	8 192
Akkumulerade nedskrivningar				
Ingående balans	-79	-104	-58	-104
Årets nedskrivningar	-41	-79	-41	-58
Årets återförda nedskrivningar	-	104	-	104
Utgående balans	-120	-79	-99	-58
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	15 877	13 409	8 957	8 134

Not 17. Finansiella instrument

Mkr	Koncernen		Moderbolaget			
	Bokfört värde	Bokfört värde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde
	2018	2017	2018	2018	2017	2017
FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN						
Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället						
Andra finansiella placeringstillgångar						
Aktier och andelar	180 150	219 132	180 149	160 152	219 130	170 455
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	179 734	154 900	179 623	174 382	154 738	151 935
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Fondandelar infrastruktur	7 141	5 622	7 141	7 039	5 622	5 796
Återköpstransaktioner	29 770	27 938	29 770	29 770	27 938	27 938
Investerad säkerhet för värdepapperslån	5 398	7 284	5 398	5 398	7 284	7 284
Investeringsavtalstillgångar	53 959	54 778	53 959	35 717	54 778	33 251
Kassa och bank	9 098	6 974	9 034	9 034	6 873	6 873
Summa tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	465 250	476 628	465 074	421 492	476 363	403 532
Tillgångar innehavda för handel						
Andra finansiella placeringstillgångar						
Derivat, aktierelaterade	0	0	0	0	0	0
Derivat, ränterelaterade	-	-	-	-	-	-
Derivat, valutarelaterade	3 916	2 131	3 916	3 916	2 131	2 131
Summa tillgångar innehavda för handel	3 916	2 131	3 916	3 916	2 131	2 131
SUMMA FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	469 166	478 759	468 990	425 408	478 494	405 663
LÅN OCH FORDRINGAR						
Övriga fordringar ¹⁾	466	496	487	487	548	548
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 284	1 361	1 291	1 291	1 364	1 364
SUMMA LÅN OCH FORDRINGAR	1 750	1 857	1 778	1 778	1 912	1 912

¹⁾ Det redovisade värdet bedöms vara en fullgod approximation av det verkliga värdet på grund av kort tid till förfall. I övriga fordringar ingår övriga fordringar enligt balansräkningen exklusive skattefordran.

Not 17. Finansiella instrument, *forts.*

Mkr	Koncernen		Moderbolaget			
	Bokfört värde	Bokfört värde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde
	2018	2017	2018	2018	2017	2017
FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN						
Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället						
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	54 096	54 953	54 096	35 717	54 953	33 251
Övriga skulder						
Återköpstransaktioner	29 742	27 821	29 742	29 742	27 821	27 821
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	5 398	7 284	5 398	5 398	7 284	7 284
Summa skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	89 236	90 058	89 236	70 857	90 058	68 356
Skulder innehavda för handel						
Derivat						
Derivat, aktierelaterade	0	2	0	0	2	2
Derivat, ränterelaterade	17	-	17	17	-	-
Derivat, valutarelaterade	2 038	1 900	2 038	2 038	1 900	1 900
Summa skulder innehavda för handel	2 055	1 902	2 055	2 055	1 902	1 902
SUMMA FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	91 291	91 960	91 291	72 912	91 960	70 258
FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL UPPLUPET ANSKAFFNINGSVÄRDE						
Övriga skulder ¹⁾	2 246	1 075	4 578	4 578	1 413	1 413
SUMMA FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL UPPLUPET ANSKAFFNINGSVÄRDE	2 246	1 075	4 578	4 578	1 413	1 413

¹⁾ Det redovisade värdet bedöms vara en fullgod approximation av det verkliga värdet på grund av kort tid till förfall.

I posten övriga skulder ingår ej likviderade värdepappersaffärer, leverantörsskulder samt andra skulder, se vidare not 29 Övriga skulder.

Noten visar en uppställning av tillgångar och skulder som klassificeras som finansiella instrument. Dessa finansiella instrument redovisas under olika poster i balansräkningen; Placeringstillgångar, Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk, Fordringar, Andra tillgångar, Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, Försäkringsteknisk avsättning för vilka försäkringstagaren bär risk samt Andra skulder. För att uppfylla kraven om jämförbarhet med företag som tillämpar IFRS 9, som följer av övergångsreglerna i IFRS 4, ska uppgift lämnas om verkligt värde uppdelat på finansiella tillgångar som förvaltas och utvärderas baserat på verkligt värde och övriga finansiella tillgångar. Det ska även lämnas uppgifter om den senare kategorins fördelning av kreditrisk baserat på kreditriskbetyg. De finansiella tillgångar som redovisas enligt en verkligt värde-kategori enligt IAS 39 förväntas även redovisas till verkligt värde enligt IFRS 9. Uppgifterna om verkligt värde framgår av summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde respektive summa lån och fordringar ovan. Fördelningen av kreditrisk följer i allt väsentligt AMFs övergripande kreditriskfördelning, vilken framgår i riskavsnittet för kreditrisk på sidan 45.

Not 18. Hierarki för verkligt värde

Verkligt värde hierarki, Koncernen ¹⁾

Mkr	2018				2017			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde
FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN								
Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället								
Andra finansiella placeringstillgångar								
Aktier och andelar	174 984	0	5 166	180 150	211 491	2 314	5 327	219 132
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	162 311	7 888	9 535	179 734	142 094	7 185	5 621	154 900
Övriga finansiella placeringstillgångar								
Fondandelar infrastruktur	–	–	7 141	7 141	–	–	5 622	5 622
Återköpstransaktioner	–	29 770	0	29 770	–	27 938	–	27 938
Investerad säkerhet för värdepapperslån	–	5 398	–	5 398	–	7 284	–	7 284
Investeringsavtalstillgångar	53 959	–	–	53 959	54 778	–	–	54 778
Kassa och bank	9 098	–	–	9 098	6 974	–	–	6 974
Summa tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	400 352	43 056	21 842	465 250	415 337	44 721	16 570	476 628
Tillgångar innehavda för handel								
Andra finansiella placeringstillgångar								
Derivat, aktierelaterade	–	–	–	0	–	0	–	0
Derivat, ränterelaterade	–	–	–	–	–	–	–	0
Derivat, valutarelaterade	–	3 916	–	3 916	–	2 131	–	2 131
Summa tillgångar innehavda för handel	0	3 916	0	3 916	0	2 131	0	2 131
SUMMA FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	400 352	46 972	21 842	469 166	415 337	46 852	16 570	478 759

Inga betydande överföringar är gjorda mellan nivå 1 och nivå 2. Bokförda belopp samt känslighetsanalyser avseende fastighetsbeståndet återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

¹⁾ Samtliga skillnader mellan koncern och moderbolag är hänförliga till nivå 1.

Verkligt värde hierarki

AMF klassificerar tillgångar och skulder värderade till verkligt värde enligt nedanstående hierarki.

Nivå 1:

Verkligt värde bestämt enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument.

Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är aktier, aktiefonder och obligationer.

Nivå 2:

Verkligt värde bestämt utifrån antingen direkt (som pris) eller indirekt (härlett från priser) observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1.

Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är valutaterminer, ränteswappar, återköpstransaktioner, dagslån och certifikat.

Nivå 3:

Verkligt värde bestämt med hjälp av indata som inte är observerbar på marknaden. Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är onoterade aktier, onoterade räntebärande placeringar (direktägda samt i fonder) och fondandelar avseende infrastruktur. Förutom finansiella tillgångar ingår fastigheter i denna nivå. Dessa redovisas i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

Känslighetsanalys nivå 3

I nivå 3 används värderingstekniker som innehåller parametrar som inte är direkt observerbara på en marknad. De tekniker som används är normalt avkastningsbaserade tekniker (nuvärdetekniker) och marknadsbaserade tekniker. Värderingarna utförs huvudsakligen av externa fondbolag eller värderingsföretag och görs i enighet med IPEV (International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines) och internationella redovisningsregler. De viktigaste parametrarna som inte är observerbara som används är riskpåslag för kreditrisk, prognoser om framtida kassaflöden och diskonterings-satser för förväntade kassaflöden. Det bedöms dock inte finnas enskilda antaganden som har en betydande påverkan på tillgångarnas verkliga värde eller AMFs resultat och eget kapital.

Not 18. Hierarki för verkligt värde, forts

Verkligt värde hierarki, Koncernen ¹⁾

Mkr	2018				2017			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde
SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN								
Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället								
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	–	54 096	–	54 096	–	54 953	–	54 953
Övriga skulder								
Återköpstransaktioner	–	29 742	–	29 742	–	27 821	–	27 821
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	–	5 398	–	5 398	–	7 284	–	7 284
Summa skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	0	89 236	0	89 236	0	90 058	0	90 058
Skulder innehavda för handel								
Derivat								
Derivat, aktierelaterade	–	0	–	0	–	2	–	2
Derivat, ränterelaterade	–	17	–	17	–	–	–	0
Derivat, valutarelaterade	–	2 038	–	2 038	–	1 900	–	1 900
Summa skulder innehavda för handel	0	2 055	0	2 055	0	1 902	0	1 902
SUMMA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	0	91 291	0	91 291	0	91 960	0	91 960

Inga betydande överföringar är gjorda mellan nivå 1 och nivå 2.

Bokförda belopp samt känslighetsanalyser avseende fastighetsbeståndet återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

¹⁾ Samtliga skillnader mellan koncern och moderbolag är hänförliga till nivå 1.

Not 18. Hierarki för verkligt värde, *forts.*

Periodförändringar för finansiella instrument i nivå 3	2018				2017				
	Mkr	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt
Ingående balans		5 327	5 621	5 622	16 570	3 163	4 184	2 599	9 946
Överföringar till/från nivå 3		-1 327	-	-	-1 327	-	-	-	0
Värdetförändringar netto									
I årets resultat		350	409	276	1 035	352	-178	160	334
Uppskjuten intäkt		55	-	-	55	-	-	-	0
Köp		761	5 589	1 243	7 593	1 812	3 539	2 863	8 214
Försäljning		-	-	-	0	-	-	-	0
Förfall		-	-2 084	-	-2 084	-	-1 924	-	-1 924
Utgående balans		5 166	9 535	7 141	21 842	5 327	5 621	5 622	16 570

Finansiella tillgångar i nivå 3, påverkan på årets resultat

Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder	2018				2017				
	Mkr	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt
Totalt resultat i resultaträkningen		382	697	923	2 002	384	122	195	701
Varav resultat för tillgångar innehavda vid periodens slut		382	691	923	1 996	384	151	195	730

Periodförändringar avseende fastigheter som hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

¹⁾ Under perioden har överföring skett från nivå 3 till nivå 1. Skälet till överföringen är att ett onoterat innehav blivit noterat på en aktiv marknad. Tidpunkt för överföringen var det datum för händelsen som orsakade överföringen

Not 19. Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller som omfattas av ett ramavtal för kvittning eller liknande avtal – koncernen och moderbolaget

2018-12-31		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen ¹⁾				
Mkr	Bruttobelopp	Bruttobelopp som kvittas	Nettobelopp i balansräkningen	Finansiella instrument	Kontant säkerhet	Nettobelopp
TILLGÅNGAR						
Derivat	3 916	–	3 916	–2 081	–163	1 672
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Återköpstransaktioner	29 770	–	29 770	–29 770	–	0
Totalt	33 686	0	33 686	–31 851	–163	1 672
SKULDER						
Derivat	2 055	–	2 055	–2 055	–	0
Övriga skulder						
Återköpstransaktioner	29 742	–	29 742	–29 742	–	0
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	5 398	–	5 398	–5 398	–	0
Totalt	37 195	0	37 195	–37 195	0	0

2017-12-31		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen ¹⁾				
Mkr	Bruttobelopp	Bruttobelopp som kvittas	Nettobelopp i balansräkningen	Finansiella instrument	Kontant säkerhet	Nettobelopp
TILLGÅNGAR						
Derivat	2 131	–	2 131	–1 435	–265	430
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Återköpstransaktioner	27 938	–	27 938	–27 938	–	0
Totalt	30 069	0	30 069	–29 373	–265	430
SKULDER						
Derivat	1 902	–	1 902	–1 900	–	2
Övriga skulder						
Återköpstransaktioner	27 821	–	27 821	–27 821	–	0
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	7 284	–	7 284	–7 284	–	0
Totalt	37 007	0	37 007	–37 005	0	2

¹⁾ Omfattas av ett rättsligt bindande avtal om kvittning eller liknande. Kvittning sker vid motpartens konkurs men inte i den löpande verksamheten.

Not 20. Derivatinstrument – koncernen och moderbolaget

Derivatinstrument med positiva verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp ¹⁾	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2018-12-31										
Optioner	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Terminer	–	–	200	3 888	3 888	174 031	–	–	–	3 888
Swappar	–	–	–	28	28	915	–	–	–	28
Summa	0	0	200	3 916	3 916	174 946	0	0	0	3 916
Varav clearat	0	0	200	0	0	0	0	0	0	0

Derivatinstrument med negativa verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp ¹⁾	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2018-12-31										
Optioner	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Terminer	–	–	–30 147	–817	–817	3 848	–	–	–21 666	–817
Swappar	–	–	–	–1 220	–1 220	10 630	–	–	–	–1 220
Summa	0	0	–30 147	–2 037	–2 037	14 478	0	0	–21 666	–2 037
Varav clearat	0	0	–30 147	0	0	0	0	0	–21 666	0

¹⁾ Nominellt belopp avser summan av exponeringsbeloppen.

I Rikshem (gemensamt styrt företag) finns även ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –79 (–255) miljoner kronor.

I Mercada (gemensamt styrt företag) finns ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –12 (–14) miljoner kronor.

I Antilooppi (gemensamt styrt företag) finns ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –2 (–3) miljoner kronor.

Derivatinstrument med positiva verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp ¹⁾	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2017-12-31										
Optioner	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Terminer	0	0	1 000	1 986	1 986	101 005	–	–	–	1 986
Swappar	–	–	–	10	10	1 793	–	0	–	10
Summa	0	0	1 000	1 996	1 996	102 798	0	0	0	1 996
Varav clearat	0	0	1 000	0	0	0	0	0	–	0

Derivatinstrument med negativa verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp ¹⁾	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2017-12-31										
Optioner	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Terminer	0	0	–36 290	–1 260	–1 260	53 334	–	–	–10 512	–1 260
Swappar	–	–	–	–505	–505	10 630	–2	–2	–2	–507
Summa	0	0	–36 290	–1 765	–1 765	63 964	–2	–2	–10 514	–1 767
Varav clearat	0	0	–36 290	0	0	0	0	0	–10 512	0

Not 21. Löptidsanalys för finansiella skulder – koncernen

Tid till förfall

Mkr	< 3 månader	3 månader < 1 år	1–5 år	> 5 år	Summa
2018-12-31					
Återköpstransaktioner	29 742	–	–	–	29 742
Ej likviderade värdepappersaffärer	1 690	–	–	–	1 690
Derivat	1 984	54	–	–	2 038
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	4 610	788	–	–	5 398
Skuld säkerhetsshantering	–	–	–	–	0
Investeringsavtalsskulder	557	1 671	8 912	42 956	54 096
Övriga skulder	556	–	–	–	556
Summa	39 139	2 513	8 912	42 956	93 520

Tid till förfall

Mkr	< 3 månader	3 månader < 1 år	1–5 år	> 5 år	Summa
2017-12-31					
Återköpstransaktioner	27 821	–	–	–	27 821
Ej likviderade värdepappersaffärer	105	–	–	–	105
Derivat	1 871	31	0	–	1 902
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	5 132	2 111	41	–	7 284
Skuld säkerhetsshantering	261	4	0	–	265
Investeringsavtalsskulder	588	1 765	9 412	43 188	54 953
Övriga skulder	705	–	–	–	705
Summa	36 483	3 911	9 453	43 188	93 035

Beloppen avser även moderbolaget med undantag för övriga skulder som uppgår till 2 888 (1 043) miljoner kronor och förfaller inom 3 månader.

I Rikshem (gemensamt styrt företag) finns även ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –79 (–255) miljoner kronor.

I Mercada (gemensamt styrt företag) finns ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –12 (–14) miljoner kronor.

I Antiooppi (gemensamt styrt företag) finns ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till –2 (–3) miljoner kronor.

Not 22. Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde
	2018	2018	2018	2017	2017	2017
AMF Aktiefond Världen	15 001	8 009	15 001	16 211	8 247	16 211
AMF Aktiefond Mix	11 586	9 883	11 586	10 718	8 279	10 718
AMF Balansfond	10 532	5 980	10 532	11 190	6 183	11 190
AMF Aktiefond Europa	1 564	1 213	1 564	1 807	1 254	1 807
AMF Räntefond Lång	1 189	1 102	1 189	996	912	996
AMF Aktiefond Sverige	5 331	2 920	5 331	5 839	2 966	5 839
AMF Aktiefond Global	1 801	1 206	1 801	1 621	968	1 621
AMF Räntefond Kort	765	767	765	563	562	563
AMF Räntefond Mix	1 036	1 024	1 036	760	748	760
AMF Aktiefond Småbolag	2 632	1 479	2 632	2 742	1 383	2 742
AMF Aktiefond Nordamerika	810	614	810	624	417	624
AMF Aktiefond Asien Stilla havet	407	333	407	433	314	433
AMF Företagsobligationsfond	29	29	29	-	-	-
Janus Henderson Latin America	42	43	42	29	28	29
Pictet China Index	214	204	214	314	244	314
Pictet Emerging Markets Index	465	422	465	417	329	417
Pictet India Index	218	183	218	228	178	228
Pictet Russia Index	187	168	187	143	124	143
Vanguard Japan Stock Index	147	138	147	140	115	140
	53 956	35 717	53 956	54 775	33 251	54 775

Ovanstående sammanställning exkluderar AMFs handelslager vilket har ett bokfört värde på 3 (3) miljoner kronor.

Not 23. Övriga fordringar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Fordringar hos koncernföretag	-	-	98	96
Ej likviderade värdepappersaffärer	357	406	357	406
Skattefordran	386	327	369	312
Övrigt	110	90	32	46
Summa	852	823	856	860

Not 24. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Fastighetsintäkter	113	145	74	68
Förskottsbetalda fakturor	56	55	39	40
Upplupna intäkter koncernföretag	-	-	9	7
Förvaltningsarvode	38	40	-	-
Summa	207	240	122	115

Not 25. Materiella tillgångar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Inventarier ¹⁾	139	162	139	162
Rörelsefastighet ²⁾	1480	1380	-	-
Summa	1619	1542	139	162

¹⁾ Inventarier

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Anskaffningsvärde vid årets början	194	34	194	34
Förvärv under året	8	183	8	183
Avyttringar under året	-3	-23	-3	-23
Anskaffningsvärde vid årets slut	199	194	199	194
Avskrivningar vid årets början	-32	-33	-32	-33
Avyttringar under året	3	23	3	23
Årets avskrivningar	-31	-22	-31	-22
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-60	-32	-60	-32
Planenligt restvärde inventarier	139	162	139	162

Av inventarierna avser 127 miljoner kronor inredning i en av förvaltningsfastigheterna där avtal med hyresgäst tecknats där denne får rätt att upplåta lokalerna med för verksamheten avsedd inredning. Avskrivningarna på dessa inventarier redovisas som Driftskostnader fastigheter i koncernen och som Direkta kostnader fastigheter under Kapitalavkastning, kostnader i moderbolaget.

²⁾ Rörelsefastighet

Mkr	Koncernen	
	2018	2017
Anskaffningsvärde	1236	1001
Ingående balans	1236	1001
Investeringar	3	16
Omvärdering föregående år	164	235
Akkumulerade avskrivningar, eliminerade mot omvärdering	-20	-16
Utgående balans	1383	1236
Akkumulerade av- och nedskrivningar		
Ingående balans	-20	-16
Akkumulerade avskrivningar, eliminerade mot omvärdering	20	16
Årets avskrivningar	-22	-20
Utgående balans	-22	-20
Omvärdering till verkligt värde	119	164
Summa bokfört värde	1480	1380

AMF redovisar den fastighet som används i den egna verksamheten inom moderbolaget som rörelsefastighet i koncernen-redovisningen. AMF tillämpar omvärderingsmetoden varmed bokfört värde per 2018-12-31 överensstämmer med verkligt värde. Beskrivning av fastställande av verkligt värde återfinns under not 14 Förvaltningsfastigheter/ Byggnader och mark. I moderbolagets redovisas denna fastighet under Byggnader och mark.

Not 26. Livförsäkringsavsättning

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	237 901	232 232	237 901	232 232
Inbetalningar	16 526	16 231	16 526	16 231
Garantiförstärkning	16 772	5 873	16 772	5 873
Utbetalningar	-12 250	-11 631	-12 250	-11 631
Driftskostnadsuttag	-1 026	-994	-1 026	-994
Räntekostnad	2 698	2 613	2 698	2 613
Avdrag för avkastningsskatt	-405	-392	-405	-392
Riskresultat	-246	-166	-246	-166
Förändring pga ändrad värderingsränta	5 411	2 442	5 411	2 442
Förändring pga ändrade livslängdsantaganden	0	0	0	0
Förändring pga ändrade driftskostnadsantaganden	0	0	0	0
Förändring i avsättning pga skillnad mellan ränta vid premiesättning och värderingsränta	-9 959	-8 324	-9 959	-8 324
Avsättning avseende begärda flyttar	0	0	0	0
Övrigt	76	17	76	17
Utgående balans	255 498	237 901	255 498	237 901
Förändring redovisad i årets resultat	825	-202	825	-202
Förändring redovisad mot eget kapital	16 772	5 873	16 772	5 873
Total förändring	17 597	5 671	17 597	5 671

Utbetalningsprofil för livförsäkringsavsättning avseende traditionell försäkring

År, %	2018	2017
1	4	4
2	4	4
3-5	13	12
6-10	18	17
11-15	15	15
16-20	13	13
21-25	10	11
>25	23	24
Totalt	100	100

Avser andel av avsättningen i procent för diskonterat kassaflöde.

Vid beräkning av livförsäkringsavsättningar har följande beräkningsantaganden använts:

Antagande värderingsränta

Från och med 2013-12-31 diskonteras AMFs försäkringsåtaganden i enlighet med FFFS 2013:23. Föreskriften innebär att diskonteringsräntekurvan fastställs utifrån marknadsnoteringar för ränteswappar samt en modellerad långsiktig terminsränta. Räntekostnad och skatt för 2018 är beräknad utifrån diskonteringsräntekurvan per 2017-12-31 och ingående balans 2018.

Livslängdsantaganden

AMF tillämpar en dödlighetsmodell baserad på bolagets egen statistik och den branschgemensamma undersökningen DUS 2006/2014. Modellen är en generationsbaserad modell vilket innebär att bolaget även tar hänsyn till den försäkrades födelseår vid bestämning av förväntad livslängd. Könneutrala antagande tillämpas på den del av beståndet som avser kollektivavtalad försäkring samt privata försäkringar som är nytecknade från 21 december 2012, dessa är anpassade med hänsyn till andelen män respektive kvinnor i respektive grupp.

Driftskostnadsantagande

För merparten av alla försäkringar tillämpas en driftskostnadsbelastning på värderingsräntan med i snitt 0,45 procentenheter.

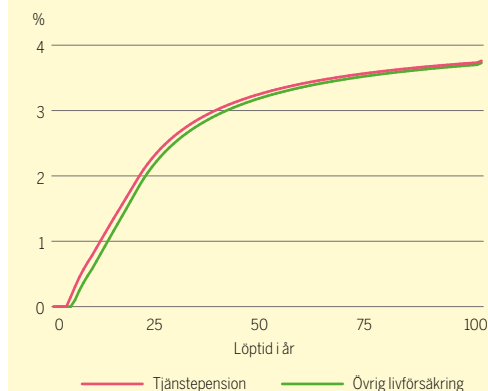
Känslighetsanalys av livförsäkringsavsättning

Sänkning av underliggande marknadsränta med 1 procentenhet medför att avsättningen ökar med 21,2 (20,2) miljarder kronor. Ökad livslängd med 1 år medför att avsättningen ökar med 6,6 (6,0) miljarder kronor.

Reservering av premiegaranti

I posten Övrigt ingår ökningen för premiegarantin inom Kollektiv 3 med 86 (17) miljoner kronor.

Diskonteringsränta

Not 27. Avsättning för oreglerade skador

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Pensionsavsättningar	796	533	796	533
Risikoförsäkringsavsättning	–	–	–	–
Summa	796	533	796	533

Not 28. Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	54 953	49 862	54 953	49 862
Inbetalningar	3 340	3 346	3 340	3 346
Utbetalningar	–2 228	–2 353	–2 228	–2 353
Skatt	–42	–37	–42	–37
Avgifter	–51	–54	–51	–54
Risikresultat	3	–3	3	–3
Värdeförändring	–1 916	4 163	–1 916	4 163
Tilldelad fondrabatt	36	21	36	21
Övrigt	1	8	1	8
Utgående balans	54 096	54 953	54 096	54 953
Total förändring	–857	5 092	–857	5 092

Not 29. Övriga skulder

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Skatter och avgifter	719	731	672	712
Återköpstransaktioner	29 742	27 821	29 742	27 821
Ej likviderade värdepappersaffärer	1 690	105	1 690	105
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	5 398	7 284	5 398	7 284
Skulder till koncernföretag	–	–	2 420	438
Leverantörsskulder	269	185	219	133
Andra skulder	287	520	249	472
Summa	38 105	36 646	40 390	36 965

Not 30. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Personalkostnader	51	48	27	19
Fastighetskostnader	255	222	126	116
Förskottsbetalda hyror	400	343	156	119
Upplupen ej förfallen ränta	37	145	37	145
Övrigt	114	55	69	16
Summa	857	813	415	415

Not 31. Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Tillgångar för vilka försäkringstagarna har förmånsrätt¹⁾				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	103 496	101 077	103 496	101 077
Fastigheter och fastighetsaktier	47 684	44 335	47 684	44 335
Aktier exklusive fastighetsaktier	130 728	116 850	130 728	116 850
	281 908	262 262	281 908	262 262
Ovanstående specifikation avser tillgångar värderade till verkligt värde intagna i skuldtäckningsregistret enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2011:20				
Ställd säkerhet avseende återköpstransaktioner				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	11 355	10 013	11 355	10 013
Utlånade värdepapper där säkerhet erhållits i form av kontanter				
Utlånade aktier och obligationer	5 398	7 066	5 224	7 066
Summa för egna skulder ställda panter	298 661	279 341	298 487	279 341

¹⁾ Dessa tillgångar kan tas i anspråk för att säkerställa försäkringstagarnas garanterade ersättningar i en insolvenssituation.

Not 32. Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ställd marginalsäkerhet till OMX				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 295	1 530	1 295	1 530
Ställd säkerhet till JP Morgan avseende derivathandel				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 520	3 246	3 520	3 246
Ställd CSA säkerhet samband med derivathandel				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 157	1 219	1 157	1 219
	5 972	5 995	5 972	5 995
Säkerheter för utlånade värdepapper				
Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper	22 479	18 289	22 479	18 289
Utlånade aktier och obligationer där säkerhet erhållits i form av värdepapper	21 758	17 744	21 758	17 744

Ställda säkerheter kan tas i anspråk om utställande part inte fullgör sina kontraktssenliga åtaganden.

Not 33. Överförda tillgångar

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Mkr	2018			2017		
	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Summa	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Summa
Verkligt värde av överförda tillgångar	6 506	31 831	38 337	5 089	29 734	34 823
Verkligt värde av samhörande skulder	1 302	33 838	35 140	1 494	33 611	35 105

Ingen skillnad föreligger mellan koncern och moderbolag.

AMF har till extern motpart överfört aktier och obligationer som fortfarande är upptagna i balansräkningen i samband med finansieringsrepatransaktioner och värdepapperslån.

Obligationer som säljs i en finansieringsrepa ligger kvar i redovisningen under posten Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Värdet av överenskommen köpeskilling redovisas som skuld till verkligt värde under posten Övriga skulder.

Om säkerhet för värdepapperslån erhålls i form av likvida medel redovisas tillhörande skuld till verkligt värde under posten Övriga skulder.

Not 34. Eventualförpliktelser

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Solidariskt ansvar för skulder i HB/KB ¹⁾	–	–	21	14
Investeringsåtagande ²⁾	20 907	13 001	20 907	13 001
Summa ansvarsförbindelser	20 907	13 001	20 928	13 015

¹⁾ Solidariskt betalningsansvar för skulder i Mood Stockholm KB, Oxhammaren 15 KB, Förvaltningsbolaget Marievik HB, Fastighetsbolaget Pukan HB, Sundbyberg 2:78 HB och CityCronan Fastighets KB. Från och med 2018-12-31 ingår även Stam Sex M 23 HB.

²⁾ Åtagande att vid anmodan tillföra kapital till investeringsfonder samt gemensamt styrda företag.

Not 35. Avstämning totalavkastningstabell (TAT)

Mkr	Koncernen	Moderbolaget	Koncernen	Moderbolaget
Avstämning TAT mot balansräkning	2018	2018	2017	2017
Aktier				
Aktier och andelar	180 150	180 149	219 132	219 130
Aktier och andelar i intressebolag	–	–	–	–
Övrigt	92	102	78	88
Aktier innan värderingsskillnader	180 242	180 251	219 210	219 218
Konsolidering dotterbolag	–1	–	–2	0
Värdering dotterbolagsaktier ¹⁾	552	542	541	531
Värderingsprinciper	–	–	5	5
Aktier enligt TAT	180 793	180 793	219 754	219 754
Räntebärande				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	162 410	162 299	154 900	154 738
Kassa och bank	9 098	9 034	6 974	6 873
Valutaderivat	2 142	2 142	961	961
Upplupna ränteutgifter	1 237	1 237	1 317	1 317
Andra skulder	–	–	–265	–265
Övrigt	–1 537	–1 537	–252	–252
Räntebärande innan värderingsskillnader	173 350	173 175	163 635	163 372
Konsolidering dotterbolag	–175	–	–263	0
Värderingsprinciper	–26	–26	–32	–32
Räntebärande enligt TAT	173 149	173 149	163 340	163 340
Fastigheter				
Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark	66 643	32 493	61 968	29 666
Placeringar i koncernföretag, intresseföretag och gemensamt styrda företag	17 475	31 417	17 334	33 119
Materiella tillgångar	1 619	128	1 542	155
Övrigt	238	–12	5 694	5 333
Fastigheter innan värderingsskillnader	85 975	64 026	86 538	68 273
Värderingsprinciper ²⁾	6	21 955	9	18 274
Fastigheter enligt TAT	85 981	85 981	86 547	86 547

Mkr	Koncernen	Moderbolaget	Koncernen	Moderbolaget
	2018	2018	2017	2017
Alternativa investeringar³⁾				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17 324	17 324	–	–
Fondandelar infrastruktur, not 17	7 141	7 141	–	–
Aktier och andelar i intresseföretag	3 347	3 347	–	–
Övrigt	548	548	–	–
Alternativa investeringar enligt TAT	28 360	28 360	0	0
Valuta				
Derivat netto, valutarelaterade, not 17	1 878	1 878	231	231
Valutaderivat som hänförs till andra tillgångskategorier	–2 878	–2 878	–986	–986
Övrigt	3	3	1	1
Valuta enligt TAT	–997	–997	–754	–754

Mkr	Moderbolaget	Moderbolaget
Avstämning TAT mot resultaträkning moderbolag	2018	2017
Resultat moderbolaget	2 861	33 884
Avgår resultat avkastning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	–83	–156
Avgår poster utanför kapitalförvaltningen	–2 613	–4 001
Summa	165	29 727
Avgår driftskostnader i kapitalförvaltningsrörelsen	169	149
Förändring balansskillnader enligt ovan		
Aktier	6	16
Räntebärande	6	28
Fastigheter	3 681	4 837
Skillnader övrigt		
Nettoplaceringar i fastighetsdotterbolag	1 404	–673
Direktavkastning i fastighetsdotterbolag	963	988
Övrigt	–92	–210
Resultat TAT	6 302	34 862

¹⁾ Värdering dotterbolagsaktier avser skillnad mellan bokfört värde och verkligt värde av aktierna i dotterbolaget AMF Fonder. Detta värde på 542 (531) miljoner kronor ingår i kapitalbasen vid beräkning av kapitalkrav. Se även Femårsöversikt, koncernen på sidan 49.

²⁾ I posten värderingsskillnader för moderbolaget ingår övervärden i fastighetsbeståndet med ett belopp på 21 549 (17 865) miljoner kronor. Övervärdet avser dels skillnaden mellan bokförda värden på aktier i dotterbolag och verkligt värde på de ägda fastigheterna i dessa bolag uppgående till 14 629 (12 590) miljoner kronor, och dels skillnaden mellan bokfört värde på aktier i gemensamt styrda bolag i moderbolaget och det bokförda värdet i koncernen av dessa tillgångar. I detta inräknas även AMF:s andel av bolagens resultat via kapitalandel vilket uppgår till 6 920 (5 274) miljoner kronor. Se även Femårsöversikt, koncernen på sidan 49.

³⁾ Innehav i infrastruktur samt alternativa krediter redovisas från och med januari 2018 under Alternativa investeringar i Totalavkastningstabellen. Jämförelsebelopp inom Räntebärande och Fastigheter där dessa redovisades tidigare har inte räknats om. Värdet av de Alternativa investeringarna uppgick per 2017-12-31 till 24 958 miljoner kronor.

Not 36. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder – koncernen

TILLGÅNGAR	2018			2017			
	Mkr	Högst 1 år ¹⁾	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år ¹⁾	Längre än 1 år	Totalt
Immateriella tillgångar		–	147	147	–	177	177
Förvaltningsfastigheter		66 643	–	66 643	61 968	–	61 968
Aktier och andelar ²⁾		187 433	8 595	196 028	225 291	7 250	232 541
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁾		173 960	10 719	184 679	149 332	9 493	158 825
Derivat		3 916	–	3 916	2 003	126	2 129
Övriga finansiella placeringstillgångar		36 484	5 826	42 310	35 222	5 622	40 844
Investeringsavtalstillgångar		53 959	–	53 959	54 778	–	54 778
Övriga fordringar		852	–	852	823	–	823
Materiella tillgångar		–	1 619	1 619	–	1 542	1 542
Kassa och bank		9 098	–	9 098	6 974	–	6 974
Övriga tillgångar		28	–	28	27	–	27
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 284	–	1 284	1 361	–	1 361
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		207	–	207	240	–	240
Summa tillgångar		533 864	26 906	560 770	538 019	24 210	562 229

För moderbolaget uppgår totalsumman till 538 805 (543 967) miljoner kronor. Högst 1 år uppgår till 513 662 (521 259) miljoner kronor medan tillgångar längre än 1 år uppgår till 25 143 (22 708) miljoner kronor.

¹⁾ Tillgångarna kan, men kommer inte att avvecklas inom 1 år.

²⁾ Inklusivt innehav i gemensamt styrda företag och intresseföretag.

SKULDER	2018			2017			
	Mkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Livförsäkringsavsättning		11 496	244 002	255 498	9 726	228 175	237 901
Avsättning för oreglerade skador		–	796	796	–	533	533
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal		2 228	51 868	54 096	2 353	52 600	54 953
Avsättningar för pensioner		–	43	43	–	22	22
Avsättning för uppskjuten skatt		–	1 424	1 424	–	1 347	1 347
Derivat		2 055	–	2 055	1 900	–	1 900
Övriga skulder		38 105	–	38 105	36 605	41	36 646
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		857	–	857	813	–	813
Summa skulder		54 741	298 133	352 874	51 397	282 718	334 115

För moderbolaget uppgår totalsumman till 353 255 (332 671) miljoner kronor. Högst 1 år uppgår till 56 584 (51 359) miljoner kronor medan skulder längre än 1 år uppgår till 296 671 (281 312) miljoner kronor.

Not 37. Personal

Ersättning till styrelse samt verkställande direktörer i koncernen

Principer

Till styrelseordförande och ledamöter i respektive styrelse utgår arvode enligt årsstämornas beslut. Ersättning till verkställande direktörer utgörs av grundlön och pension.

Rörlig ersättning utgår inte till verkställande direktörer eller till övriga ledande befattningshavare inom koncernen. För ytterligare redogörelse kring rörlig ersättning se avsnitt Rörlig ersättning på sidan 102.

I tabellen på sidorna 100-101 redovisas ersättningar och förmåner till styrelse, verkställande direktörer samt övriga ledande befattningshavare i koncernen.

AMFs styrelse hade under året åtta protokollförda möten, ersättningsutskottet hade tre protokollförda möten, revisionsutskottet hade fyra protokollförda möten och finansutskottet fem protokollförda möten.

Berednings- och beslutsprocess

Inom moderbolaget AMF finns ett ersättningsutskott som består av styrelsens ordförande och två styrelseledamöter, vilket fram till den 11 april 2018 innebar styrelseordförande Pär Nuder samt ledamöterna Torbjörn Johansson och Marie Rudberg och därefter styrelseordförande Pär Nuder samt ledamöterna Berit Müllerström och Marie Rudberg. Ersättningsutskottets uppgift är, att inför behandling i styrelsen, bereda ersättningar och förmåner för vd, medlemmar i företagsledningen samt chef för Internrevision. Utskottets uppgift är också att tillsammans med vd bereda principiella frågor rörande olika former av ersättningar och förmåner till bolagets anställda. Ersättningsutskottet följer vidare upp att ersättningspolicyn följs. Beslut om ersättningspolicy och program för rörliga ersättningar beslutas alltid av bolagets styrelse.

Ersättningspolicy

Moderbolaget AMF har en ersättningspolicy som förklarar de generella principer som gäller ersättningar till all personal i

företaget och reglerar särskilt ersättningar till ledande befattningshavare (vd och enhets- och stabschefer som är ansvariga direkt inför vd) och ersättningar till de anställda som är ansvariga direkt inför styrelsen eller som kan påverka företagets risknivå.

I ersättningspolicyen anges att principerna för ersättningar i AMF ska stå i överensstämmelse med AMFs vision och grundläggande värderingar och tillämpliga lagar och föreskrifter. I AMF omfattas ingen medarbetare av program för rörliga ersättningar.

Vd ansvarar för att ersättningspolicyen uppdateras. En översyn görs inför varje verksamhetsår eller vid behov. Resultatet av översynen ska, med eller utan förslag till ändringar, efter beredning i ersättningsutskottet, föredras för beslut i styrelsen. Översynen ska göras mot bakgrund av en riskanalys av policyns utformning.

Hänsyn ska också tas till om ersättningspolicyen påverkar de risker som bolaget utsätts för och hur dessa risker hanteras.

Avtal om ytterligare ersättningar till ledande befattningshavare

Vd och vice vd i moderbolaget och i AMF Fastigheter samt vd i AMF Fonder har vid uppsägning från AMF rätt till tolv månadslöner i avgångsvederlag. Uppsägningstiden för dessa personer är sex månader vid uppsägning från endera part.

Avgångsvederlag utbetalas månadsvis med början första månaden efter det att anställningen upphört. Avgångsvederlaget avräknas generellt mot alla inkomster som följer av anställning, uppdrag eller bisyssla hänförligt till inkomstbringande tjänst under motsvarande period.

För övriga ledande befattningshavare gäller, som för övriga anställda, att villkoren vid uppsägning bestäms med kollektivavtalet som utgångspunkt och därutöver kan individuell överenskommelse träffas.

Pensionsförmåner för ledande befattningshavare

Samtliga anställda inom koncernen har pensionsförmåner enligt kollektivavtal. För vd och vice vd i moderbolaget och i AMF Fastigheter och vd i AMF Fonder rör det sig om en premiebestämd pensionsplan som följer kollektivavtalet och innebär att

premie för ålderspension beräknas som 4,9 procent av lönedel upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30,5 procent av lönedelen därutöver. Pensionsmedförande lön utgörs av all kontant lön och pensionsåldern är 65 år. I den premiebestämda planen ingår även sjukpension, efterlevandeskydd samt premiefrielseförsäkring. I tillägg till den generella pensionsplanen har en särskild försäkring tecknats för sjukpension på lönedelar över 30 inkomstbasbelopp.

En person i AMFs företagsledning och vice vd i AMF Fonder har förmånsbestämd pension i enlighet med kollektivavtal. De grundläggande villkoren i den förmånsbestämda pensionsplanen beskrivs i not 38 Pension. Övriga ledande befattningshavare har premiebestämd pension enligt ovan.

Lån till ledande befattningshavare

Ingen ledande befattningshavare har tagit upp lån i AMF. Sådana transaktioner förekommer överhuvudtaget inte inom AMF-koncernen.

Not 37. Personal, forts.

Löner och andra ersättningar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Styrelseledamöter, vd och ledande befattningshavare	38,1	38,2	20,2	19,6
Övriga anställda	263,5	241,1	176,7	153,8
Samtliga	301,6	279,3	196,9	173,4
Sociala kostnader	171,6	162,3	111,1	103,8
– varav pensionspremie inklusive löneskatt för vd och ledande befattningshavare	12,8	12,9	7,1	6,7
– varav pensionspremie inklusive löneskatt för övriga anställda	67,9	63,1	45,4	42,0

Medelantal anställda och könsfördelning

Antal	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Medelantal anställda	380	371	244	242
Kvinnor (%)	56	56	59	59
Män (%)	44	44	41	41

Medelantal är beräknat som summan av antal anställda vid ingången respektive utgången av året dividerat med två.

Fördelning av kvinnor och män i ledande befattningar

Antal	Kvinnor		Män	
	2018	2018	2017	2017
Moderbolaget				
Styrelse	4	5	4	4
Vd och ledande befattningshavare	3	3	3	3
Koncernen				
Styrelse	12	10	11	10
Vd och ledande befattningshavare	5	8	6	8

Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön

%	Avgiftsbestäm		Förmånsbestäm	
	2018	2018	2017	2017
Moderbolaget				
Verkställande direktören	31	–	31	–
Andra ledande befattningshavare	29	50	29	34
Dotterbolagen				
Verkställande direktörer	29	–	29	–
Andra ledande befattningshavare	24	41	25	41

I begreppet pensionskostnad ingår även kostnader för riskförsäkring såsom sjukpension och premiebefrielse.

Not 37. Personal, forts.

Tkr	2018					2017				
	Lön/styrelse- och utskotts- arvode	Rörlig ersättning	Pensions- kostnad	Sociala kostnader	Summa	Lön/styrelse- och utskotts- arvode	Rörlig ersättning	Pensions- kostnad	Sociala kostnader	Summa
Uppgifterna avser moderbolaget AMF										
Styrelsens ordförande, Pär Nuder	506			111	617	603				603
Styrelseledamot Renée Andersson	192			60	252	170			53	224
Styrelseledamot Ulf Grunander (fr o m 2018-04-11)	149			47	196					
Styrelseledamot Torbjörn Johansson (t o m 2018-04-10)	38			12	50	150			47	197
Styrelseledamot Per Ljungberg	192			60	252	170			53	224
Styrelseledamot Berit Müllerström (fr o m 2018-04-11)	116			36	152					
Styrelseledamot Marie Nilsson (t o m 2018-04-10)	30			9	39	117			37	154
Styrelseledamot Ola Pettersson	275			86	361	234			74	308
Styrelseledamot Marie Rudberg	236			74	311	206			65	271
Styrelseledamot Tomas With (fr o m 2018-04-11)	90			28	119					
Styrelseledamot Caroline af Ugglas	192			60	252	157			49	206
Styrelseledamöter som avgick 2017 (två personer)						151			27	178
Summa kostnader styrelse	2 014	0	0	585	2 599	1 960	0	0	405	2 365
Vd, Johan Sidenmark	5 703		2 265	1 792	9 760	5 435		2 167	1 708	9 310
Vice vd, Tomas Flodén	2 555		849	803	4 206					
Vice vd, Peder Hasslev (t o m 2017-01-31)						324		580	102	1 006
Övriga inom företagsledningen	9 935		3 987	3 122	17 044	7 736		2 681	2 431	12 847
Övriga inom företagsledningen som suttit del av året						4 133		1 306	1 299	6 737
Summa kostnader vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare	18 193	0	7 101	5 716	31 010	17 628	0	6 734	5 539	29 900
Övriga anställda	176 711	0	45 409	52 257	274 377	153 778		42 037	49 076	244 891
Summa kostnader moderbolag	196 919	0	52 510	58 558	307 987	173 365	0	48 770	55 020	277 156

Försäkringsrörelsen administreras i moderbolaget AMF. I tabellen redovisas all lönekostnad inklusive semesterlönekostnader.

Arvoden utgörs av styrelsearvoden samt arvoden för arbete i styrelsens utskott. Styrelsearvoden AMF/år: Styrelseordförande 438,5 (429) Tkr, styrelseledamöter 120,5 (118) Tkr. För ledamöter i utskott utgår tilläggsarvoden enligt följande: Ordförande i revisions- respektive finansutskott 89,5 (64,5) Tkr samt ledamöter i dessa utskott 78 (53) Tkr. För ordförande och ledamöter i ersättningsutskott 33,5 (32,7) Tkr. Till anställda i koncernen utgår inget styrelsearvode. En styrelsemedlem har valt att fakturera AMF sina arvoden under del av året. I dessa fall ingår sociala avgifter och moms i det arvode som redovisas i tabellen.

Vd Johan Sidenmark har en grundlön på 5 700 (5 412) Tkr, övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader. Tomas Flodén, som utsågs till vice vd den 11 april 2018, har en grundlön på 2 520 Tkr, övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader. För Tomas Flodén redovisas lönekostnaden för hela 2018, dvs även för tiden före han tillträdde som vice vd.

Gruppen övriga inom företagsledningen är fyra (fyra) personer.

Gruppen övriga inom företagsledningen som suttit del av året 2017 avser två personer.

Pensionskostnader avser totalt kostnadsförda premier under året, inklusive premier för premiebefrielse, efterlevandeskydd och sjukpension samt i förekommande fall förstärkt pension genom lönevaxling. I redovisat belopp ingår särskild löneskatt.

Not 37. Personal, forts.

Tkr	2018					2017				
	Lön/styrelse- och utskottsarvode	Rörlig ersättning	Pensionskostnad	Sociala kostnader	Summa	Lön/styrelse- och utskottsarvode	Rörlig ersättning	Pensionskostnad	Sociala kostnader	Summa
AMF Fonder AB										
Styrelseordförande, Per Bardh	211			66	277	182			57	239
Styrelseledamöter (tre personer)	514			162	676	364			85	449
Ledamöter som avgått under året	42			13	55	130			41	171
Vd, Jonas Eliasson	2 265		678	712	3 654					
Vd, Gunilla Nyström (t o m 2017-12-31)						3 411		1 192	1 471	6 074
Vice vd, Per Wiklund	1 326		823	417	2 566	1 232		750	387	2 368
Summa kostnader vd och vice vd	3 591	0	1 500	1 128	6 220	4 643	0	1 942	1 857	8 442
Övriga anställda	22 457	-327	6 654	7 068	35 852	20 396	1 801	6 078	5 999	34 273
Summa kostnader AMF Fonder AB	26 815	-327	8 154	8 438	43 080	25 714	1 801	8 020	8 039	43 574
Styrelsearvoden AMF Fonder AB/år: Styrelseordförande 160,5 (157) Tkr, styrelseledamöter 118 (115,5) Tkr. För ledamöter i utskott utgår tilläggsarvoden enligt följande: ordförande i Revisionsutskott 88 (63) Tkr, ledamöter i Revisionsutskott 77 (52) Tkr samt ledamöter i för året nybildade Ersättningsutskottet 57,7 (32,7) Tkr. Till anställda i koncernen (två personer) utgår inget styrelsearvode. Vd Jonas Eliasson som tillträdde den 1 januari 2018 har en grundlön på 2 160 Tkr och vice vd Per Wiklund har en grundlön på 1 319 (1 278) Tkr, övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader.						Tidigare vd Gunilla Nyström valde att säga upp sin anställning i december 2017 och enligt villkor i vd:s anställningsavtal gäller 6 månaders ömsesidig uppsägningstid. Uppsägningstiden, under vilken Gunilla Nyström var arbetsbefriad, löpte perioden 1 januari 2018 till och med den 30 juni 2018. All ersättning som utgick till Gunilla Nyström under uppsägningstiden kostnadsfördes 2017. Rörlig ersättning avser årets bokförda kostnader. Under 2018 har värdet av uppskjuten rörlig ersättning justerats ned, därav ett negativt belopp i tabellen.				
AMF Fastigheter AB										
Styrelseordförande, Javiera Ragnartz (fr o m 2018-03-27)										
Styrelseledamöter (tre personer)	640			201	842	835			231	1 066
Ledamöter som avgått under året	30			5	35					
Vd, Mats Hederos	3 857		1 466	1 212	6 535	3 576		1 432	1 123	6 131
Vice vd, Marie Barkman-Hollaus	2 118		713	666	3 497	2 046		682	643	3 371
Övriga ledande befattningshavare	6 927		2 043	2 176	11 146	3 866		1 266	1 215	6 347
Övriga ledande befattningshavare som suttit i företagsledningen del av året						2 987		851	939	4 776
Summa kostnader vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare	12 903	0	4 222	4 054	21 178	12 475	0	4 231	3 920	20 626
Övriga anställda	64 643		15 876	19 596	100 115	65 113		15 028	18 997	99 138
Summa kostnader AMF Fastigheter AB	78 215	0	20 098	23 856	122 169	78 423	0	19 259	23 148	120 830
Styrelsearvoden AMF Fastigheter AB/år: Arvoden utgår endast till de ledamöter som inte är tjänstemän i AMF-koncernen. Styrelsearvode för övriga ledamöter är 214,6 (210) Tkr. Styrelseordförande till och med 2018-03-26 var Per-Erik Karlsson som liksom Javiera Ragnartz är anställd inom AMF och därför inte erhåller styrelsearvoden. Vd Mats Hederos har en grundlön på 3 768 (3 647) Tkr och vice vd Marie Barkman-Hollaus har en grundlön på 2 058 (1 988) Tkr.						Övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader. Gruppen övriga ledande befattningshavare är fyra personer, varav en endast suttit i ledningen del av året. Gruppen övriga ledande befattningshavare som suttit i företagsledningen del av året 2017 är tre personer.				
Koncern										
Styrelseordföranden i koncernen	717			178	894	785			57	842
Styrelseledamöter inklusive ledamöter som avgått under respektive år	2 734			855	3 589	2 685			762	3 447
Verkställande direktörer i koncernen	11 826		4 408	3 716	19 950	12 422		4 791	4 302	21 515
Vice Verkställande direktörer i koncernen	5 999		2 385	1 885	10 269	3 602		2 012	1 132	6 745
Övriga ledande befattningshavare i koncernen	16 863		6 029	5 298	28 190	18 722		6 103	5 882	30 707
Summa kostnader vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare	34 687	0	12 822	10 899	58 409	34 746	0	12 906	11 316	58 968
Övriga anställda i koncernen	263 811	-327	67 939	78 921	410 344	239 287	1 801	63 142	74 072	378 302
Summa kostnader koncern	301 950	-327	80 762	90 852	473 236	277 503	1 801	76 048	86 207	441 560

Not 37. Personal, *forts.*

Rörlig ersättning

Det finns inget program för rörlig ersättning i AMF-koncernen. I AMF Fonder avvecklades programmet för rörlig ersättning den 31 december 2017 och endast uppskjuten utbetalning av tidigare intjänad rörlig lön kvarstår att betalas ut. Ytterligare redogörelse lämnas i AMF Fonders årsredovisning. Uppföljning av program för rörliga ersättningar i AMF Fonder utförs av bolagets internrevision. Internrevision är föredragande i AMF Fonders ersättningsutskott inför avrapportering till styrelsen i AMF Fonder.

Rishtagare

Rishtagare inom AMFs moderbolag är de anställda som kan påverka företagets risknivå, det vill säga anställd som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på företagets risknivå. Personalkategorier som här avses är anställda i ledande position, varmed avses vd och anställda i företagets ledning som är ansvarig direkt inför vd. Därutöver tillkommer anställda inom kontrollfunktioner, förvaltare och analytiker inom bolagens kapitalförvaltning samt personal inom avdelningarna för juridik och aktuarie.

Not 37. Personal, forts.

Moderbolaget	2018								2017							
	Anställda i ledande position		Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå		Övriga anställda		Totalt		Anställda i ledande position		Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå		Övriga anställda		Totalt	
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
	Belopp	personer	Belopp	personer	Belopp	personer	Belopp	personer	Belopp	personer	Belopp	personer	Belopp	personer	Belopp	personer
Senaste räkenskapsårets kostnadsförda totalbelopp för ersättningar	23 908	6	81 674	49	131 626	228	237 207	283	23 047	8	68 569	52	119 070	213	210 685	273
varav fast ersättning (lön)	18 193	6	63 173	49	113 538	228	194 905	283	17 628	8	53 540	52	100 238	213	171 406	273
varav rörlig ersättning	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0
varav pension	5 714	6	18 501	49	18 087	228	42 302	283	5 419	8	15 029	52	18 832	213	39 279	273
Intjänad rörlig ersättning senaste räkenskapsåret	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0
Utbetalad rörlig ersättning senaste räkenskapsåret inklusive justering	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0
Akkumulerade utestående uppskjutna ersättningar	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0
Senaste räkenskapsårets kostnadsförda avgångsvederlag ¹⁾	-	-	9 776	4	851	4	10 627	8	-	-	-	-	674	5	674	5
Senaste räkenskapsårets utbetalda avgångsvederlag ¹⁾	-	-	3 868	4	470	4	4 338	8	-	-	-	-	1 916	5	1 916	5
Senaste räkenskapsårets ackumulerade totalbelopp för avgångsvederlag ²⁾	-	-	9 776	4	1 237	2	11 013	6	-	-	-	-	2 599	5	2 599	5
Högsta utfästa enskilda beloppet för avgångsvederlag ³⁾	-	-	3 839	1	-	-	3 839	1	-	-	-	-	1 293	1	1 293	1

¹⁾ Beloppen för avgångsvederlag utgörs av lön och pension under uppsägningstid, avgångsvederlag som utbetalas efter att anställningen upphört samt kostnader för outplacement och dylikt. Sedan 2013 finns inget program för rörlig ersättning inom AMF moderbolag och inga uppskjutna ersättningar som intjänats tidigare är återstår att utbetala.

²⁾ Totalbelopp för avgångsvederlag avser den maximala ersättning som kan falla ut av samtliga träffade överenskommelser som är under utbetalning. I beloppet ingår inte det avgångsvederlag som hypotetiskt kan falla ut om AMF avslutar anställningen för vd vars villkor i detta avseende framgår av avsnittet Avtal om ytterligare ersättningar för ledande befattningshavare, se sidan 98.

³⁾ Med utfäst belopp avses den maximala ersättning en träffad överenskommelse kan ge.

Beloppen är angivna exklusive sociala avgifter.

Not 38. Pension

Samtliga medarbetare, inklusive ledande befattningshavare, omfattas av pensionsavtalet FAO-FTF/Jusek – pensionsplanen FTP. Pensionsavtalet innehåller både en premiebestämd och en förmånsbestämd pensionsplan. Vilken plan varje enskild individ omfattas av beror i huvudsak på individens ålder. Personer födda 1972 eller senare omfattas av den premiebestämda pensionsplanen. Även personer födda före 1972 med pensionsmedförande lön över 10 inkomstbasbelopp (ibb) kan omfattas av den premiebestämda pensionsplanen om individuell överenskommelse om detta träffas mellan arbetsgivaren och medarbetaren.

Den förmånsbestämda planen omfattar personer födda före 1972 enligt avtalets huvudregel. Vid fullt intjänande ger denna plan pensionsförmåner motsvarande 10 procent på lönedel upp till 7,5 ibb, 65 procent på löneintervall 7,5 ibb–20 ibb samt 32,5 procent på lönedel därutöver dock maximalt upp till lön motsvarande 30 ibb. Nämnda ersättningsnivåer gäller på slutlönen vid 65 års ålder och för fullt intjänande krävs 30 års tjänstetid. Medarbetare med lön över 10 ibb kan välja alternativ placering av pensionspremier beräknade på lönedelen över 7,5 ibb (Alternativ FTP). Om detta val görs är inte utfallande pensionsförmåner förmånsbestämda varför den delen av pensionen redovisas som premiebestämd pension.

Sett över en längre tidsperiod kommer ett skifte att ske från förmånsbestämd pension till premiebestämd pension. För arbetsgivaren är möjligheten att överblicka kostnadsutvecklingen bättre vid en premiebestämd plan. Medarbetare födda 1955 eller tidigare, som omfattades av pensionsavtalet den 1 juni 2006, och som inte valt Alternativ FTP kan gå i pension vid 62 års ålder.

Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande 70 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder. När medarbetare väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör AMF en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Möjligheten till förtida pensionsavgång inkluderas i beräkningarna för den förmånsbestämda delen av FTP-planen och anses tillhöra samma plan.

AMF har för trygghet av den förmånsbestämda pensionsplanen tecknat tjänstepensionsförsäkring. Om AMFs valda pensionsbolag inte har möjlighet att värdesäkra pensioner som är under utbetalning måste AMF täcka upp för detta. Planen har varit försäkrad hos SPP fram till och med 30 november 2016 och redovisningen av denna del sker enligt IAS19. Från och med 1 december 2016 sker försäkring av nya premier hos Alecta och denna plan redovisas som en avgiftsbestämd pensionsplan med stöd från nedan uttalande från Rådet för Finansiell rapportering UFR 10 "Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta". Uttalandet avser ITP 2 men tillämpas även på FTP 2. Se även not 1 Redovisningsprinciper 2.13.1 Avsättning för pensioner. Följande tabeller innefattar således enbart den del av planen som är försäkrad hos SPP.

Not 38. Pension, forts.

Pensionsförpliktelser

Mkr	2018	2017
Nuvärde av pensionsförpliktelser	-327	-315
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	284	293
Pensionsförpliktelser efter avdrag för förvaltningstillgångar	-43	-22

Inga nya premier kommer att betalas in under 2019 för den förmånsbestämda planen som är försäkrad hos SPP.

Pensionskostnader

Mkr	2018	2017
Kostnader avseende tjänstgöring under perioden	0	-
Reduceringar/regleringar	-	-
Räntekostnader netto	-1	0
Pensionskostnader förmånsbestämda planer	-1	0
Pensionskostnader premiebestämda planer	81	-76
Totala pensionskostnader redovisade i resultaträkningen ¹⁾	81	-76
Poster som redovisas i övrigt totalresultat		
Aktuariella vinster och förluster	-12	-10
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	-9	-4
Totala pensionsintäkter/kostnader redovisade i övrigt totalresultat	-21	-14
Summa pensionsintäkter/kostnader redovisade i årets totalresultat	-103	-90

¹⁾ Pensionskostnaderna inkluderar särskild löneskatt.

Förändringar i nuvärde av pensionsförpliktelser

Mkr	2018	2017
Förpliktelsens nuvärde, ingående balans	-315	-304
Kostnad avseende tjänstgöring under perioden	0	-
Räntekostnader	-8	-8
Utbetalda ersättningar	8	8
Aktuariella vinster (+)/förluster (-) under perioden, finansiella och demografiska antaganden	-17	-14
Aktuariella vinster (+)/förluster (-) under perioden, erfarenhetsbaserad	5	3
Förpliktelsens nuvärde, utgående balans	-327	-315

Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde

Mkr	2018	2017
Förvaltningstillgångarnas värde, ingående balans	293	297
Ränteintäkt	7	8
Inbetalda medel från arbetsgivaren	0	0
Utbetalda medel	-7	-8
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	-9	-4
Förvaltningstillgångarnas värde, utgående balans	284	293

Inga inbetalningar har gjorts direkt från deltagare i planen.

Not 38. Pension, *forts.*

Beståndsinformation

Antal	2018-12-31	2017-12-31
Sjukpensionärer	6	7
Fribrevshavare	417	423
Ålderspensionärer/Efterlevandepensionärer	108	104
Totalt antal utfästelser i pensionsplanen	531	534

Betydande aktuariella och finansiella antaganden

	2018-12-31	2017-12-31
Diskonteringsränta	2,20%	2,50%

Övriga aktuariella och finansiella antaganden

	2018-12-31	2017-12-31
Förväntad årlig inflation	2,00%	2,00%
Årlig ökning av utbetald pension	2,00%	2,00%
Förväntad vägd genomsnittlig duration för förpliktelsens nuvärde i år	17,8	17,9
Dödlighetstabell	DUS14	DUS14

Fördelning av förvaltningstillgångar

Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Räntebärande värdepapper		
Svenska statsobligationer	71	82
Bostadsobligationer	43	53
Svenska företagsobligationer	79	100
Totalt räntebärande värdepapper	193	235
Aktier		
Svenska aktier	6	6
Utländska aktier	20	20
Totalt aktier	26	26
Fastigheter	34	32
Kontanter	31	–
Totalt	284	293

Vid en ökning av diskonteringsräntan med 1 procentenhet skulle förpliktelsens nuvärde minska med 53 miljoner kronor. På samma sätt skulle en minskning av diskonteringsräntan med 1 procentenhet leda till en ökning av förpliktelsens nuvärde med 69 miljoner kronor. Känslighetsanalysen har upprättats genom att använda samma metod som vid beräkningen av förpliktelsens nuvärde, dvs. Projected Unit Credit Method. Inga förändringar i metod har gjorts jämfört med föregående år.

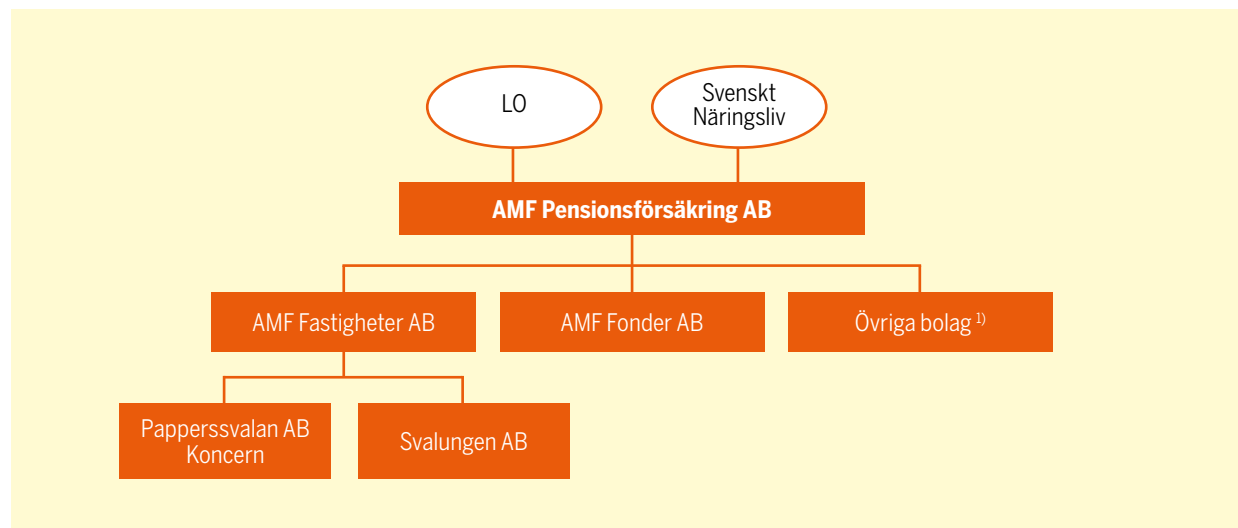
Not 39. Närstående

Denna not innehåller en beskrivning av transaktioner mellan AMF och närstående enligt definitioner i IAS 24 Upplysningar om närstående. Transaktioner och balanser framgår av tabellen på sidan 109. AMF betraktar följande juridiska och fysiska personer som närstående enligt denna definition:

- Samtliga bolag inom AMF-koncernen (se not 15 Aktier och andelar i koncernföretag på sidan 80).
- Styrelseledamöter och företagsledning.
- Nära familjemedlemmar till styrelseledamöter och företagsledning.
- LO och Svenskt Näringsliv.
- Intresseföretag och gemensamt styrda företag samt dess dotterbolag (se not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag på sidan 81).
- De närstående bolagen; Fora AB (Fora), AFA Sjukförsäkring AB, AFA Trygghetsförsäkring AB och AFA Livförsäkring AB (tillsammans omnämnda AFA nedan), vilka har samma ägare som AMF, det vill säga LO och Svenskt Näringsliv, samt dotterbolag till dessa närståendebolag.

Styrelsen i moderbolaget utfärdar ägardirektiv till dotterbolagens styrelser som närmare anger de krav moderbolaget ställer på dotterbolagen ur ett koncernperspektiv och hur uppföljning av dotterbolagens verksamhet sker. AMF har administrativa avtal som reglerar vilka tjänster AMF säljer till AMF Fonder AB (AMF Fonder) och till AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter). Avtalen omfattar i tillämpliga delar tjänster för marknadsföring, kundservice, kapitalförvaltningsadministration, juridik, ekonomi, operativa risker, internrevision, IT samt personal- och lokaladministration. Genom att dotterbolagen köper tjänster från moderbolaget uppstår volymfördelar och bolagen undviker uppbyggnad av parallella och kostnadsdrivande kompetenscentra i koncernen. Ersättningen grundas på nyttjandegrad utifrån olika mätningar av resursutnyttjande och ett antal fördelningsnycklar.

Ett särskilt uppdragsavtal är upprättat mellan AMF och AMF Fonder som reglerar AMF Fonders uppdrag att förvalta

¹⁾ I övriga bolag ingår: Mood Stockholm KB, City Cronan Fastighets KB, Fastighetsbolaget Pukan HB, Förvaltningsbolaget Marievik HB, Oxhammaren 15 KB, och Sundbyberg 2:78 HB samt Stam Sex M23 HB som samtliga ägs av AMF till 99,99 procent och av Svalungen med en andel på 0,01 procent. I övriga bolag ingår även Rikshem Intressenter AB, Antilooppi Ky, Antilooppi GP Oy, Antilooppi Management Oy och Oslo Areal AS vilka ägs till 50 procent, Mercada Oy som ägs till 33,3 procent samt Ormonde Energy Limited som ägs till 49 procent samt Stena Renewable AB som ägs till 35 procent.

placeringar från AMFs fondförsäkringsverksamhet i fonderna. Genom detta avtal åtar sig AMF Fonder att till AMFs fondförsäkringsverksamhet återbetala en del av fondförvaltningsavgiften för dessa placeringar. Modellen är konstruerad utifrån avtalet med Pensionsmyndigheten.

Ett särskilt uppdragsavtal är upprättat mellan AMF och AMF Fastigheter. AMF uppdrar åt AMF Fastigheter att i AMFs namn och för AMFs räkning förvalta och utveckla AMF-koncernens helägda fastigheter, samt att identifiera och genomföra lönsamma fastighetsinvesteringar. Förvaltningstjänsterna är pris-satta utifrån marknadsmässiga principer. Motivet för detta är att kunna mäta och jämföra fastighetsbolagets kostnadseffektivitet med konkurrerande aktörer på den öppna marknaden. Uppföljning av de koncerninterna avtalen avseende efterlevnad och revidering sker med regelbunden periodicitet.

Koncernen

Illustrationen ovan visar AMF med tillhörande dotterbolag samt intresseföretag och gemensamt styrda företag som ingår i gruppen övriga bolag. Se vidare not 15 Aktier och andelar i koncernföretag samt not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag.

De sex bolagen Rikshem Intressenter AB, Antilooppi Ky, Antilooppi GP Oy, Antilooppi Management Oy, Mercada Oy samt Oslo Areal AS redovisas som gemensamt styrda företag. Ormonde Energy Limited samt Stena Renewable AB redovisas som intresseföretag.

Not 39. Närstående, forts.

Transaktioner mellan AMF och dotterbolagen

De transaktioner som sker från AMF till dotterbolagen avser utlåning eller aktieägartillskott i samband med att dotterbolagen gör investeringar. Transaktioner från dotterbolagen till AMF avser främst återbetalning av lån, räntebetalningar och utdelningar. Moderbolagets innehav av aktier i dotterbolag framgår av not 15 Aktier och andelar i koncernföretag. Under året har koncernbidrag på sammanlagt 69 (187) miljoner kronor lämnats mellan dotterbolagen. AMF Fonder och AMF Fastigheter placerar tjänstepensionspremier i AMF till marknadspris.

Transaktioner med Fora

Transaktionerna mellan AMF och valcentralen Fora grundar sig på upprättat administrationsavtal, enligt vilket Fora utför en rad arbetsuppgifter inom ramen för Avtalspension SAF-LO. Fora erhåller ersättning för det arbete de utför i enlighet med administrationsavtalet. Premieuppbörd för Avtalspension SAF-LO och Livsarbetstidspension administreras av Fora.

Transaktioner med Fora avser även STP-medel vilka kan användas till premierreduktion. Beloppet är ett överskott från avskilda medel inom den kollektivavtalade och förmånsbaserade STP-försäkringen och som via Fora utbetalas till försäkrings-tagarna (arbetsgivarna inom Avtalspension SAF-LO) att användas för premierreduktion. 2018 har 709 (837) miljoner kronor avseende 2018 års premie för Avtalspension SAF-LO i enlighet med förhandlingsöverenskommelse 2018-01-12 mellan LO och Svenskt Näringsliv utbetalats. Utbetalningen gjordes efter styrelsebeslut, ur konsolideringsfonden i eget kapital.

Transaktioner med AFA

Huvudkontorsfastigheten Svalan 9 samägs av AMF och AFA med 50 procent vardera. Det finns ett avtal som reglerar mellanhavanden mellan AMF och AFA. AMF ansvarar för alla inkommande fakturor av förbrukningstjänster i fastigheten och vidarefakturerar därefter till AFA deras andel. AMF har under år 2018 vidarefakturerat förbrukningstjänster och hyra till AFA.

Den del av resultatet på fastigheten Svalan 9 som tillhör AFA har tillgodogjorts AFA genom att 50 procent av fastighetens resultat före finansiella poster överförts till AFA. AMF köper del av gemensamma lokaler och restaurang av AFA. Enligt avtal erhåller AMF ersättning för utförda administrativa tjänster avseende skadereglering från AFA Sjukförsäkring AB och AFA Trygghetsförsäkring AB. Ersättningen för utförda tjänster är prissatt enligt självkostnadsprincipen.

Transaktioner med intresseföretag och gemensamt styrda företag

Transaktionerna mellan AMF och de gemensamt styrda företagen samt intressebolagen, som namnges på sidan 81, avser utlåning, aktieägartillskott och räntebetalningar. Detta visas i tabellen på sidan 109.

Transaktioner med styrelseledamöter, företagsledning och nära familjemedlemmar till dessa

Ersättningar till ledande befattningshavare och styrelseledamöter redovisas i not 37 Personal. Ersättningar till närståendes familjekrets förekommer inte inom AMF.

Not 39. Närstående, forts.

Upplysningar om transaktioner mellan moderbolaget och närstående

Mkr	Transaktioner	Balanser	2018	2017
Närstående				
AMF Fonder AB	Intäkt del av fondförsäkringsavgift		168	162
	Intäkt sålda administrativa tjänster		30	30
	Utdelning		82	-
		Fordran	44	44
AMF Fastighet AB	Intäkt sålda administrativa tjänster		19	12
	Kostnad förvaltningstjänster		-76	-85
	Ränteintäkter		0	0
	Räntekostnader		0	-
		Fordran	37	35
		Lämnat aktieägartillskott	1379	1379
Dotterbolag inom fastighetsförvaltning				
	Uttag under året, handelsbolag och kommanditbolag		297	198
	Insättningar under året, handelsbolag och kommanditbolag		-203	-56
	Ränteintäkter		140	143
	Räntekostnader		-2	-3
		Lånefordran inklusive upplupen ränta	10 744	11 251
		Fordran	57	54
		Skuld	-2 420	-438
		Lämnat aktieägartillskott	50	50
Fora AB	Premieinbetalningar		12 172	11 617
	Premiereduktion STP-medel		-709	-837
	Kostnad administrativa tjänster		-20	-22
AFA Försäkring	Intäkt förbrukningstjänster		1	2
	Intäkt utförda försäkringstjänster		2	1
	Hysesintäkt fastigheten Svalan 9		75	73
	Överföring resultatandel fastigheten Svalan 9		-45	-42
	Kostnad nyttjande av lokaler med mera		-5	-4
		Fordran	1	-
Gemensamt styrda företag och intressebolag				
	Ränteintäkter		224	202
	Erhållen utdelning		192	177
	Kostnad extern styrelseledamot		-171	-119
		Lånefordran inklusive upplupen ränta	4 995	3 972
		Lämnat aktieägartillskott	2 474	2 474

Not 40. Händelser efter balansdagen

I enlighet med förhandlingsöverenskommelse 2019-01-14 mellan LO och Svenskt Näringsliv har AMF i mars 2019 efter styrelsebeslut, ur konsolideringsfonden i eget kapital avseende överskott från kapitalet hänförligt till STP, utbetalat 752 (709) miljoner kronor till Fora AB, avseende premieår 2019 för Avtalspension SAF-LO.

Not 41. Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår till årsstämman 2019 att 2018 års resultat för moderbolaget om 2 860 894 562 kronor överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfonden	Kronor
Individuell försäkring	-39 368 420
Förmånsbestämd tjänstepensionsförsäkring	-2 570 708
Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	2 819 882 320
Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring	-91 226
Individuell fondförsäkring	9 890 785
Tjänstepension avseende fondförsäkring	73 151 811
Summa	2 860 894 562

Styrelsen föreslår årsstämman 2019 att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2019 använda upp till 15,0 (15,0) miljarder kronor för slutlig tilldelning i samband med pensionsutbetalningar och flytt.

Styrelsen föreslår därutöver också årsstämman att bemyndiga styrelsen att använda upp till 10,0 (10,0) miljarder kronor avseende garantiförstärkning samt att använda upp till 1,0 (1,0) miljarder kronor av det avskilda STP-kapitalet i syfte att reducera premien avseende Avtalspension SAF-LO.

Styrelsen föreslår att andelen av konsolideringsfonden för den avvecklade försäkringsgrenen Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring, efter vinstdisposition, på -91 226 (-221 256) kronor överförs till försäkringsgrenen Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring.

Styrelsen ställer sig härmed också bakom den hållbarhetsredovisning som framgår av sidor 12-30.

Stockholm den 14 mars 2019

Pär Nuder
Styrelsens ordförande

Renée Andersson   Ulf Grunander   Per Ljungberg

Berit Müllerström   Ola Pettersson   Marie Rudberg

Tomas With   Caroline af Ugglas

Johan Sidenmark
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 18 mars 2019
Ernst & Young AB

Daniel Eriksson
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i AMF Pensionsförsäkring AB
Org.nr 502033-2259

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för AMF Pensionsförsäkring AB för 2018 med undantag för hållbarhetsrapporten på sida 37. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 32–110 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av AMF Pensionsförsäkring ABs finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Våra uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sida 37. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt

god revisions sed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen och av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden. Beskrivningen nedan av hur revisionen genomfördes inom dessa områden ska läsas i detta sammanhang.

Vi har fullgjort de skyldigheter som beskrivs i avsnittet Revisorns ansvar i vår rapport om årsredovisningen också inom dessa områden. Därmed genomfördes revisionsåtgärder som utformats för att beakta vår bedömning av risk för väsentliga fel i årsredovisningen och koncernredovisningen. Utfallet av vår granskning och de granskningsåtgärder som genomförts för att behandla de områden som framgår nedan utgör grunden för vår revisionsberättelse.

Värdering och existens av andra finansiella placeringstillgångar
Per den 31 december 2018 uppgick andra finansiella placeringstillgångar till 405 998 mkr och 406 110 mkr i moderbolaget respektive koncernen, vilket utgör 75% och 72% av moderbolagets respektive koncernens respektive totala tillgångar. Av andra finansiella placeringstillgångar värderas 405 998 mkr och

406 110 mkr i moderbolaget respektive koncernen till verkligt värde. Finansiella instrument till verkligt värde delas in i olika nivåer i en verkligtvärdehierarki (nivå 1, 2 och 3), där nivå 1 utgörs av finansiella instrument för vilka det finns noterade (ojusterade) priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder. För finansiella instrument i värderingsnivå 2 kan vissa uppskattningar och bedömningar behöva göras i samband med fastställande av verkligt värde, även om inslagen av uppskattningar och bedömningar är betydligt lägre än vad som krävs för värdering av finansiella instrument i nivå 3. Per den 31 december 2018 återfinns för moderbolaget 83% av andra finansiella placeringstillgångar som värderas till verkligt värde i värderingsnivå 1, 12% i nivå 2 och 5% i nivå 3. och för koncernen återfinns 83% av andra finansiella placeringstillgångar som värderas till verkligt värde i värderingsnivå 1, 12% i nivå 2 och 5% i nivå 3.

Upplýsningar om värdering av andra finansiella placeringstillgångar återfinns i not 1 Redovisningsprinciper och not 18 Hierarki för verkligt värde. Vidare återfinns information i not 17 Finansiella instrument och not 20 Derivatinstrument – koncernen och moderbolaget.

Givet balanspostens storlek i förhållande till totala tillgångar, samt att värderingen av finansiella instrument i nivå 2 och 3 kräver att ledningen till viss del gör uppskattningar och bedömningar, har värdering och existens gällande andra finansiella placeringstillgångar ansetts vara ett särskilt betydelsefullt område i vår revision.

Vi har verifierat existensen av andra finansiella placeringstillgångar genom bekräftelser från externa motparter. Vidare har vi utvärderat processen för värdering av finansiella instrument, använda värderingsmetoder och, när så tillämpligt, bedömt rimligheten i ledningens uppskattningar och bedömningar vid beräkning av verkliga värden. Vi har testat ett urval av nyckelkontroller i värderingsprocessen och självständigt värderat ett urval av finansiella instrument. Resultatet av denna värdering

Revisionsberättelse, forts.

har jämförts med bolagets egen värdering och skillnader har analyserats.

Vi har även granskat lämnade upplysningar i de finansiella rapporterna angående andra finansiella placeringstillgångar.

Värdering av förvaltningsfastigheter/byggnader och mark

Per den 31 december 2018 uppgick byggnader och mark i moderbolaget respektive förvaltningsfastigheter i koncernen till 32 493 mkr respektive 66 643 mkr, vilket utgör 6% respektive 12% av moderbolagets och koncernens totala tillgångar. Per balansdagen som avslutas 31 december 2018 har delar av fastighetsbeståndet värderats av extern värderare och delar har värderats internt. Värderingarna är avkastningsbaserade enligt kassaflödesmodellen, vilket innebär att framtida kassaflöden prognostiseras. Fastigheternas direktavkastningskrav bedöms utifrån varje fastighets unika risk samt gjorda transaktioner på marknaden för objekt av liknande karaktär. Med anledning av den höga graden av antaganden och bedömningar som sker i samband med fastighetsvärderingen anser vi att detta område är ett särskilt betydelsefullt område i revisionen.

En beskrivning av värdering av fastighetsinnehavet återfinns i not 1 Redovisningsprinciper samt i not 14 förvaltningsfastigheter/byggnader och mark.

Vi har i vår revision utvärderat bolagets process för fastighetsvärdering, bland annat genom att utvärdera värderingsmetod och indata i de upprättade värderingarna. Vi har bedömt de externa värderarnas kompetens och objektivitet. Vi har gjort jämförelse mot känd marknadsinformation. Vi har med stöd av vår värderingsspecialist granskat använd modell för fastighetsvärdering. Med stöd av värderingsspecialist har vi också granskat rimligheten i gjorda antaganden som direktavkastningskrav, vakansgrad, hyresintäkter och driftskostnader.

Vi har även granskat lämnade upplysningar i de finansiella rapporterna angående förvaltningsfastigheter/byggnader och mark.

Värdering av livförsäkringsavsättning

Per den 31 december 2018 uppgick livförsäkringsavsättningar till 255 498 mkr i både moderbolaget respektive koncernen,

vilket utgör 72% respektive 72% av moderbolagets respektive koncernens totala skulder. Upplysningar om livförsäkringsavsättningar återfinns i not 1 Redovisningsprinciper och i not 26 Livförsäkringsavsättning.

Livförsäkringsavsättningar ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna av de garanterade pensionsbeloppen som utlovats de försäkrade. Livförsäkringsavsättningarna ska motsvara nuvärdet av framtida åtaganden gentemot försäkringstagarna med hänsyn tagen till exempelvis garanterad avkastning, omkostnader och dödlighet. Avsättningen för framtida åtaganden beräknas med hjälp av statistiska metoder. Givet balanspostens storlek i förhållande till totala skulder, samt att värderingen kräver att bolaget gör bedömningar och antaganden, har värdering av livförsäkringsavsättningar ansetts vara ett särskilt betydelsefullt område i vår revision.

Vi har utvärderat bolagets process för reservsättning. Vidare har vi utvärderat lämpligheten i tillämpade metoder och antaganden samt genomfört självständiga beräkningar av avsättningar gällande de mest väsentliga försäkringsprodukterna. I vår revision har vi använt våra interna aktuarier för att bistå oss i de granskningsåtgärder vi utfört avseende försäkringstekniska avsättningar.

Vi har även granskat lämnade upplysningar i de finansiella rapporterna angående livförsäkringsavsättningar.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–31 och 116–118. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap

vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning och försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan

Revisionsberättelse, *forts.*

uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncern-

redovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av AMF Pensionsförsäkring AB för 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till AMF Pensionsförsäkring AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sida 37 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Revisorns mandatperiod

Ernst & Young AB, Box 7850, 103 99 Stockholm, utsågs till AMF Pensionsförsäkring AB:s revisor av bolagsstämman den 11 april 2018 och har varit bolagets revisor sedan 21 mars 2014.

Stockholm den 18 mars 2019

Ernst & Young AB

Daniel Eriksson
Auktoriserad revisor

Revisors rapport över översiktlig granskning av AMF Pensionsförsäkring ABs hållbarhetsredovisning

Till AMF Pensionsförsäkring AB, org.nr 502033-2259

Inledning

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i AMF Pensionsförsäkring AB att översiktligt granska AMF Pensionsförsäkring AB:s hållbarhetsredovisning för 2018. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidorna 12–30 i detta dokument.

Styrelsens och företagsledningens ansvar för hållbarhetsredovisningen

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sida 27 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning. Vårt uppdrag är begränsat till den historiska information som redovisas och omfattar således inte framtidsorienterade uppgifter.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har

en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till AMF Pensionsförsäkring AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av hållbarhetsredovisningen utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 18 mars 2019

Ernst & Young AB

Daniel Eriksson
Auktoriserad revisor

Outi Alestalo
Specialistmedlem på FAR

Ordlista

Anskaffningskostnadsprocent beräknas som kostnader för anskaffning av nya försäkringar i procent av premieinkomsten.

Administrationskostnadsprocent för sparprodukter beräknas som administrationskostnader plus skaderegleringskostnader för sparförsäkringsprodukter i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

Avgiftsbestämd försäkring är samma sak som en premiebestämd. Se definition på nästa sida.

Avgiftsintäkt består av de avgifter bolaget tar ut från försäkringarna för att täcka löpande kostnader. De består exempelvis av kapitalavgift och flyttavgift.

Avkastningsränta används för premiebestämda försäkringar. Det avser den ränta som före skatt och driftskostnader tillämpas vid beräkningen av försäkringens pensionskapital. Avkastningsräntan kan ändras när som helst och bestäms huvudsakligen utifrån avkastningen på placeringstillgångarna. Avkastningen kan vara både positiv och negativ.

Derivat är ett finansiellt instrument vars värde baseras på förväntningar av ett underliggande kontrakts värde i framtiden.

Fondförsäkring är en försäkring där den försäkrade/försäkringstagaren avgör hur inbetalda medel ska förvaltas. Detta sker genom köp av andelar i en eller flera fonder. Värdet av inbetalningen kan öka eller minska beroende på hur fondens andelskurs utvecklas.

Förmånsbestämd försäkring är en pension/försäkring där pensionen är fixerad till exempel som en procentandel av lönen (ofta knuten till lönen under senare delen av arbetslivet). Storleken på premieinbetalningen beräknas med ledning av fastställd förmån.

Försäkringsteknisk avsättning är en skuldpost i balansräkningen som avser garanterade åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Förvaltningskostnadsprocent beräknas som driftskostnader enligt resultaträkningen plus skaderegleringskostnader i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

Garanterad ränta är den ränta som används för beräkning av garanterade pensionsbelopp.

Garantiförstärkning är en tilldelning av överskott i form av ökade garanterade belopp.

Garantiförstärkningsränta är den ränta som används i samband med beräkning av garantiförstärkningens storlek innan en utbetalning påbörjas.

Global Compact FNs principer kring mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga frågor, miljö och korruption. Principerna baseras på FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna, ILOs grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet, Riodeklarationen samt FNs konvention mot korruption.

Inkomstbasbelopp används för att beräkna den övre gränsen för hur hög den pensionsgrundande inkomsten får vara inom den allmänna pensionen. Inkomstbasbeloppet används också ibland för att bestämma storleken på en tjänstepension. Varje år fastställer regeringen ett inkomstbasbelopp som bygger på utvecklingen av inkomstindex.

Investeringsavtal är ett fondförsäkringskontrakt utan väsentlig försäkringsrisk för försäkringsföretaget.

ITP är avtalsområdet för tjänstepension för privatanställda tjänstemän.

Kapitalbas och erforderlig solvensmarginal beräknas i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om svenska försäkringsbolags skyldighet att lämna solvensdeklaration. Kapitalbasen utgörs av bolagets egna kapital samt övervärde i koncernen. Avdrag görs för immateriella tillgångar vilka inte kan användas för att täcka förluster. Solvensmarginalen är den lägsta tillåtna kapitalbasen.

Kapitalförvaltningskostnadsprocent beräknas som driftskostnader i kapitalförvaltningen i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

KAP-KL är avtalsområdet för tjänstepension för kommun- och landstingsanställda.

Koldioxidekvivalenter (CO₂e) är en måttenhet som gör att det går att jämföra klimatpåverkan från olika växthusgaser. Eftersom gaserna har olika klimatpåverkan omvandlas de till motsvarande mängd av vår vanligaste växthusgas, koldioxid (CO₂).

Kollektiv konsolidering är skillnaden mellan försäkringsföretagets tillgångar och garanterade utfästelser samt preliminärt fördelat överskott.

Kollektiv konsolideringsgrad, i procent är förhållandet mellan bolagets tillgångar värderade till verkligt värde och bolagets totala åtaganden, garanterade och ej garanterade, multiplicerat med 100. Den kollektiva konsolideringsgraden beräknas separat för premiebestämda och förmånsbestämda försäkringar.

Kollektivt konsolideringskapital visar skillnaden mellan bolagets tillgångar värderade till verkligt värde och bolagets åtaganden, garanterade och ej garanterade. Det kollektiva konsolideringskapitalet beräknas separat för premiebestämda och förmånsbestämda försäkringar.

Konsolideringskapital är moderbolagets eget kapital inklusive övervärde/undervärde i dotterföretag, i joint ventures samt i intresseföretag. Avdrag görs för immateriella tillgångar vilka inte kan användas för att täcka förluster.

Medeltal anställda beräknas som summan av antal anställda vid ingången respektive utgången av året dividerat med två.

PA03 är avtalsområdet för tjänstepension för statligt anställda.

Pensionskapital är en försäkrings aktuella värde. Pensionskapitalet ökar med inbetalda premier och minskar med avgifter, avkastningsskatt och pensionsutbetalningar. Pensionskapitalet kan såväl öka som minska med tillförd avkastningsränta. Dessutom ökar pensionskapitalet av eventuellt erhållen arvsvinst.

Pensionstillägg är metoden som används för att värdesäkra, ge återbäring, för förmånsbestämda pensioner.

Placeringstillgång är en tillgång som har karaktär av kapitalplacering. Hit räknas i försäkringsbolag fastigheter och värdepapper. Omfattar i balansräkningen även samtliga placeringar i koncernföretag, joint ventures och intresseföretag.

Preliminärt fördelat kapital avser överskottsmedel som bolaget tillfört en försäkrad. Dessa medel är ej garanterade utan en del av bolagets riskkapital och redovisas därmed som eget kapital.

Premie är det belopp som betalas till en försäkring. Premien kan fördelas mellan sparande och olika försäkringsskydd. I den allmänna pensionen och inom vissa tjänstepensionsområden används inte ordet premie, utan pensionsavgift eller avgift.

Premiebestämd försäkring är en pension/försäkring där premieinbetalningen är fixerad, till exempel som en viss procentandel av aktuell lön. Hur stor pensionen blir beror bland annat på avkastning och avgifter hos förvaltaren av pensionsmedlen. För traditionell försäkring med garanterad ränta, beräknas storleken på garanterad förmån i samband med inbetalningen. Kallas också avgiftsbestämd.

Prisbasbelopp eller basbeloppet som det benämndes tidigare, beror av konsumentprisindex, KPI. Prisbasbeloppet används bland annat för att se till att pensioner, sjukpenning, studiemedel och andra ersättningar inte förlorar i värde om priserna på varor och tjänster stiger. Beloppet bestäms ett år i taget.

Ordlista, *forts.*

Prognosräntan är den ränta som används i samband med att beräkna pensionsutbetalningens storlek för premiebestämda pensioner.

Referensindex visar den genomsnittliga värdeutvecklingen på en marknad. Detta används som jämförelse mot aktie- respektive ränteportföljer.

Riskprodukt är en försäkringsprodukt utan något sparmoment, exempelvis kan det vara en premiebefrielseförsäkring.

Solvens mäter bolagets förmåga att uppfylla garanterade åtaganden.

Solvensgrad mäter tillgångarnas verkliga värde i förhållande till bolagets garanterade åtaganden. Solvensgrad beräknas endast för traditionell försäkring och utvisar bolagets finansiella styrka.

Solvensknot visar förhållandet mellan kapitalbas och erforderlig solvensmarginal. Solvenskvoten måste lägst ha värdet ett.

Termin är köp eller försäljning med leverans vid bestämd senare tidpunkt.

Totalavkastning är summan av kapitalavkastning och värdeförändring på de tillgångar som ett försäkringsbolag förvaltar inom traditionell försäkring. Totalavkastning anges ofta i procent.

Totalavkastning i procent mäter totalavkastningen med en metod som inte påverkas av köp- och säljtransaktioner. Beräknas för placeringstillgångar.

Traditionell försäkring är en försäkring, där försäkringsbolaget förvaltar inbetalda medel. Traditionell försäkring har oftast ett garanterat pensionsbelopp.

Valutakurssäkring görs för att skydda utländska innehav från valutakursfall.

Återbäring är överskottsmedel som ett försäkringsbolag tilldelat, eller preliminärt tillfört, en försäkrad. Preliminärt fördelat återbäring kan återtas från försäkringen.

Ömsesidiga principer i ett ömsesidigt försäkringsbolag betyder att allt överskott tillfaller försäkringstagarna. Eftersom försäkringstagarna även står risken vid eventuellt underskott ska bolagets konsolideringspolicy vara utformad så att en sådan situation undviks. Försäkringsföretag kan även drivas enligt ömsesidiga principer trots att de är aktiebolag och ägs av andra än sina försäkringstagare. Dessa försäkringsföretag kan inte dela ut vinst till sina ägare, utan överskott och underskott behandlas på samma sätt som i ömsesidiga försäkringsbolag. AMF tillhör denna senare kategori.

Kontaktuppgifter

AMF

113 88 Stockholm

Besöksadress: Klara Södra Kyrkogata 18

Telefon: 08-696 31 00

Kundtjänst: 0771-696 320

Fax: 08-411 23 70

www.amf.se

info@amf.se